

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXVI. évfolyam

Szubotica, KEDD 1925 augusztus 4.

207. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt

Tel fon szám: Kiadóhivatal 8-58. Szerkesztőség 5-10.

Előfizetési ár negyedévre 135 din.

Szerkesztőség: Aleksandrova ul. 4. (Rossia Fonciere-palota)

Kiadóhivatal: Subotica, Aleksandrova ul. 1 (Lelbach-palota)

Parlamentarizmus és nyilvánosság

A parlamentarizmus lelke: a nyilvánosság. Nyilvánosság nélkül el lehet gondolni ankétot, konferenciát, szaktanácskozást, még törvényhozó testület ülését is, de parlamentet nem. Ennek a szónak: parlament, külön értelme, speciális fogalma, valósággal: presztizs van. A parlament szó minden jelző és értelmező nélkül jelenti a demokrácia érvényesülését a törvényhozásban, jelenti a népképviselői elv diadalát s a törvényhozó testületnek az ország nyilvánosságának ellenőrzése alá való helyezését. Nyilvánosság alatt nem a karzatok nyilvánosságát kell érteni. Az a száz-kétszáz hallgató, aki helyet tud magának verekedni a parlament ülés-terében, az érdeklődőknek csak egy kis csoportja, de nem az ország és nem a nép.

A törvényhozó testület működésének egyedül a sajtó ad nyilvánosságot. S most a kormánynak az a terve, hogy a parlamenti tudósításokat feltételekhez köti s ezzel megszükiti, korlátozza magának a parlamentnek a nyilvánosságát. A sajtóörvényjavaslat amúgy is azt a célt szolgálja, hogy megnehezítse a sajtó munkáját. Sokszor elmondottuk már, a sajtó munkáját, a sajtó hivatását ne tévesszék össze az újságírók munkájával s ne tévesszék össze az újságírókkal, akiket személy szerint ismernek. A sajtó szabadsága a legfőbb szabadságjog, a sajtó szabadsága a leghatásosabb ellenszer minden korrupció, minden közérkölcstelenség, minden hivatali visszaélés ellen. Az újságíróknak talán nem is kellemetlen, ha a legkényesebb kérdések, legkockázatosabb témák megíratlanok maradnak. A sajtót ne tévessze össze senki azokkal a *Scarabaeus-lapokkal*, melyek a botrány kedvéért okoznak botrányt s melyek sem az igazság, sem a tisztesség, sem a jóízűs parancsait nem tartják magukra kötelezőnek. Az újságíró maga nevében le tud mondani arról, hogy üldözzön minden visszaélést és siettesse a bűnnek megtorlását, de nem tud lemondani arról, hogy ezt a jogot, ezt a szabadságjogot, a szabad sajtónak ne követelje.

S a sajtószabadságot korlátozó törvényhozási intézkedésekre — pedig a korlátozott szabadság már nem szabadság — most az az akarás föltenni a koronát, hogy a nemzetgyűlésen elhangzott beszédek szövegét közzé is lehetetlenné akarják tenni. Ez a korlátozás már sokkal jobban érdekli a népképviselői elvet, magát a parlamentarizmust, mint a sajtót. Az állampolgárok töme-

geinek a sajtó az informátora. A választópolgárok elvesztik a kapcsolatot a törvényhozó testülettel, ha korlátok közé szorítják a közvetítő, a fölvilágosító, az eseményekről beszámoló sajtó működését. A választópolgárok elvesztik judiciumukat, ha elvesztik értesültségüket. Nem fogják tudni ellenőrizni, hogy a képviselőjüket törvényhozási működésében az a program vezeti-e, amit megválasztása előtt hirdettek s igyekeznek-e eleget tenni azoknak az ígéreteknek, melyek segítségével mandátumot megszerezte. A választópolgárok nem fogják tudni eldönteni, hogy ragaszkodniok kell-e a képviselőjükhöz, vagy pálcát kell törniök fölötte. Sajtó nyilvánosság nélkül a parlament *camera obscura*-vá változik s csak homályos arnyékek rajzolódnak ki a nemzetgyűlés működéséről a sajtó fehér vásznán. Hogyan fogják eldönteni a választópolgárok, hogy mely párthoz kell tartozniok, ha nem kapnak tüzetes

és hű fölvilágosítást a parlamenti pártok munkásságáról? Hogy döntenek majd abban a kérdésben, hogy melyik párt fáradozik az állam komoly feladatainak megvalósításán s melyik párt törekszik a rend fölborítására, ha csak megsűrve, filtrálva, kifőzve, desztillálva, kilugozva és átfestve szerezhet értesülést a parlamentnek, a parlamenti pártoknak, a képviselőknek s a kormánynak működéséről? Melyik lapvállalat, melyik szerkesztőség meri majd csak a legkevésbé kétes esetben is vállalni a közlés kötelességét, a tömegek fölvilágosításának misztérióját, ha bírói értelmezéstől, vagy közigazgatási tisztviselői diskrecionárius jogától van függővé téve a lap élete és halála, a lapvállalat vagyona és az emberek százainak existenciája.

Ez a rendelkezés a Sipka-szoros csöndjét akarja borítani hallott lepelűl a szabad sajtó s a parlamentarizmus fölé.

A kormány módosította a sajtójavaslat 74-ik szakaszát

A módosítás radikálispartii képviselők kívánságára történt
Hir az új államtitkárok kinevezéséről

Beogradból jelentik: A sajtótörvény 74. szakasza ügyében a kormány hétfőn végül is kénytelen volt engedni az ellenzék, a sajtó és főleg a saját pártjában megnyilvánult követelésnek, mert a legtöbb beogradi lap a legélesebben foglalt állást a kormánynak a parlamenti tudósítások korlátozására irányuló terve ellen.

A radikális klubban a képviselőknek egy igen tekintélyes csoportja nyíltan követelte a kormánytól, hogy álljon el a 74. szakasz jelenlegi formájától. Hétfőn délelőtt a mozgalom kezdeményezői aláírásokat is kezdték gyűjteni egy nyilatkozatra, a melyben a radikális képviselők kötelezik magukat arra, hogy a 74. szakasz változatlan fenntartása esetén nemcsak ezt a szakaszt nem szavazzák meg, hanem az egész sajtótörvényt ellen szavazzanak. Ehhez a mozgalomhoz a kormány több tagja is csatlakozott.

Ezek a jelenségek arra késztették a kormányt, hogy engedjen a követeléseknek és változtassa meg a vitás szakasz szövegét. A törvényhozó bizottság délelőtt tíz órára összehívott ülését e tanácskozások miatt csak fél tizenkettőkor nyitották meg és ezen az ülésen a 74. szakasz olyan új fogalmazását terjesztette be a kormány, amellyel *leszerelte saját pártjának ellenzékét.*

A törvényhozó bizottság megszavazta a sajtótörvényt

A törvényhozó bizottság ülésén, a melyen Jovanovics Ljuba elnökölt, az eddigi tanácskozások folyamán

későbbre halasztott paragrafusokat tárgyalták. Popovics Velja előadó mindjárt az ülés megnyitása után előterjeszti a kormánynak a 9. szakasz fogalmazására vonatkozó javaslatát arról, hogy *ki lehet szerkesztő.* A szakasz a következőképpen hangzik:

A szerkesztő egyike azoknak a személyeknek, akik valójában intézkednek a lap vagy időszaki folyóirat szerkesztői része felett. A szerkesztő felel a sajtó utján elkövetett bűncselekményekért a jelen törvény rendelkezései szerint. A lap szerkesztőjét a lapon fel kell tüntetni.

Nincs megengedve, hogy olyan személyt jelöljenek meg szerkesztőként, aki nem működik közre sem a lap szerkesztésének irányításában, sem afelett nem dönt, hogy valamely cikk megjelenjen-e vagy sem.

Szerkesztő lehet minden nagykorú S. H. S. állampolgár, akit bírói ítélet nem fosztott meg polgári és politikai jogainak gyakorlásától.

Jovanovics Ljuba elnök rámutat ezután az ellenzék ama kívánságának jogosságára, hogy nagyobb lapoknál, amelyeknek külön nagy rovatok vannak, e rovatoknak külön szerkesztői legyenek bejelenthetőek. Kéri a többséget, hogy fogadja el ezt a javaslatot.

Srskics törvényegységesítő miniszter és Popovics Velja előadó hozzájárulása után a többség elfogadja ezt a javaslatot, amelynek megfogalmazását a törvény végleg-

ges megszövegezésére kiküldött bizottságra bizza.

Ezután a többi még le nem tárgyalta szakaszra térnek át.

A 36. szakasz szerint a sértett a főtárgyalásig kiterjesztheti vádját más személyre is, ha az az igazi szerkesztő, ámbar a lapon nincs mint ilyen megjelölve.

Az 51. szakaszról, amely a sajtó utján elkövetett zsarolásról szól, Zsanics javaslatát fogadják el, amely szerint a sajtó utján elkövetett zsarolás büntetése 1 évig terjedhet fogház, a kísérlete pedig 6 hónapig terjedhet fogház.

A 71. szakasz úgy intézkedik, hogy büntetés alá esik az, aki megengedi, hogy mint szerkesztőt nevezzék meg a lapon, holott a szerkesztésben nem működik közre.

Végül rátér a törvényhozó bizottság a 74. szakaszra, amely a parlamenti tudósításokra vonatkozik és amelynek új szövegezése miatt az ellenzék kivonult a bizottság szombati üléséről. Az előadó a szakasznak következő szövegezését javasolta:

A parlament üléseiről közzételt teljes vagy kivonatos, de hű tudósítás nem jár büntetőjogi felelősséggel, amennyiben a tudósítás nem tartalmaz sértést az uralkodó vagy a királyi ház tagjai ellen, vagy nyílt felhívást a polgársághoz az alkotmány erőszakos megváltoztatására. Az a lap, amely a tudósítást közölte, köteles a megrágalmazott, vagy megsértett személy helyreigazító nyilatkozatát ennek a törvénynek rendelkezései szerint leközoíteni.

A bizottság ezt a szöveget vita nélkül magáévá tette és miután az ellenzék nem vett részt az ülésen, 19 szavazattal meg is szavazta. Ezzel a törvényhozó bizottság befejezte a sajtótörvény részletes vitáját.

Az újságírók még így sincsenek azonban megelégedve a 74. szakasz új szövegezésével és a törvényhozó bizottság ülése után élénk vita fejlődött erről a kérdésről a jelenlévő újságírók és a miniszterek, valamint képviselők között. Az újságírók rámutattak arra, mennyire igazságtalan a lapokat sújtani azért azzal, hogy leközojlik a parlamentben megsértett vagy megrágalmazott egyének helyreigazítását a törvényben előírt szabályok szerint, amelyek értelmében a helyreigazítás kétszer olyan hosszú lehet az eredeti közleménynél. Egy újságíró szemükre vetette a radikálisoknak, hogy ha már védeni akarták a parlamenten kívüli személyeket a parlamentben elhangzó sértésekkel vagy rágalomokkal szemben, miért nem adtak más fórumot nekik erre a célra. Erre a legalkalmasabb mód az lett volna, ha a házszabályokat úgy módosították volna, hogy ha valakit a parlamentben megsértettek vagy megrágalmaznak, az illető írásbeli panasszal fordulhat a parlamenthez, a melynek ülésén fel kellene ezt a panaszt olvasni. Több képviselő megjegyezte, hogy ez igazságosabb megoldás lenne, azonban ekkor má-

meg volt szavazva a kérdéses szakasszal együtt az egész sajtótörvényjavaslat.

Srskics válasza Pribicevicnek

Pribicevic Szvetozárna a sajtótörvény 74. szakaszára vonatkozó nyilatkozatával kapcsolatban dr. **Srskics** Milán törvényegységesítő miniszter a következő nyilatkozatot tette:

— Egy reggeli lap vasárnapi számában azt a hírt hozta, hogy én a törvényhozó bizottság ülésén kijelentettem volna, hogy a 74. szakasz új fogalmazása a **Pasics—Pribicevic**-kormány alatt készült el és ahhoz a független demokraták is hozzájárultak. Ezzel szemben csak annyit igaz, hogy **Demetrovic** független demokrata képviselőnek a törvényhozó bizottság ülésén elmondott beszéde után, amelyben azt állította, hogy meglepi az új szöveg, azt mondtam, hogy ezt még a **Pasics—Pribicevic**-kormány idején szövegezték meg és így őt az új szöveg nem lephette meg.

A nemzetgyűlésé ülése

Délután fél hatkor vette kezdetét a nemzetgyűlés hétfői ülése, amelynek elején az elnöki bejelentés során felolvassák a királyi ukázt a **Glavna Kontrola** (legfőbb számvevőszék) elnökének és négy új tagjának kinevezéséről. A parlament tagjai állva hallgatják végig a királyi leirat felolvasását; **legelőször a Radics-párt** nagyszámú jelenlevő tagjai állnak fel.

Szubotic elnök bejelenti, hogy a törvényhozó bizottság beterjesztette a sajtótörvényről szóló jelentését.

Zsanics horvát egységpárti indokolja meg ezután sürgősségi indítványát a Horvátországban még érvényben levő 1854. évi osztrák császári pátens megszüntetéséről. Hosszasan ismerteti a horvát rendőri jog fejlődését és az 1854. évi hírhedt **»Prugelipatent«** keletkezését, amelynek eltörléséért a horvát parlament a monarchia idején elkeseredett harcot folytatott. Rámutat arra, hogy ennek a pátensnek az intézkedései mennyire elavultak és a hatóságok mennyire visszaélnék a pátensben biztosított jogaikkal. A választások idején őt is ennek a törvénynek az alapján tartóztatták le és tartották heteken át fogva.

Zsanics beszéde után a kormány nevében dr. **Nikics** Nikó erdő- és bányügyi miniszter általános megjelentésre kijelenti, hogy **elfogadja a sürgősségi indítványt**. A bejelentést a jobboldal és a közép nagy tapsal fogadja. A parlament ezután **egyhangulag megszavazza a sürgősséget** és a javaslatot a törvényhozó bizottsághoz utalják.

Moszkovljevic földműves - párti ugyancsak sürgősségi indítványát okolja meg a dalmáciai agrár-percek megszüntetéséről szóló törvényjavaslatára vonatkozóan.

Radics Pavle agrárreform-miniszter válaszában hivatkozik arra, hogy már a tizenkettő-javaslat tárgyalásán bejelentette, hogy az őszi ülés alkalmával a kormány külön javaslatot fog benyújtani a dalmáciai agrárviszonyok szabályozásáról, ezért **Moszkovljevic** javaslatát feleslegesnek tartja. Azt hiszi, hogy **Moszkovljevicnek** ezzel a javaslattal az a célja, hogy a horvát parasztpárt népszerűségével versenyezzen **Dalmáciában** (Nagy derűtség.) Egyébként kijelenti, hogy **elfogadja a sürgősséget**.

Moszkovljevic újabb felszólalásában tiltakozik az ellen, hogy népszerűség-hajhászból terjesztette be a javaslatot. Ezzel csak a nép érdekeit akarta megvédeni.

A parlament ezután egyhangulag a

sürgősség mellett szavaz és a javaslatot a parlamenthez utalják.

Ezután áttérnek a napirendre, amelynek első pontját a belügyminiszter javaslata képezi **Kruska és Tajna** községek egyesítéséről. A javaslatot a parlament névszerinti szavazással egyhangulag elfogadja.

A napirend második pontján a **házasságok érdemei elismeréséről (Pantheon)** szóló törvényjavaslat szerepel. A bizottság jelentésének felolvasása után **Vuletic** Száva montenegrói föderalista kijelenti, hogy nem fogadja el a javaslatot, mert a montenegrói hazafiak érdemeiről ez a javaslat nem emlékezik meg.

Trifunovic vallásügyi miniszter rövid felszólalásában rámutat arra, hogy miért egyesítették ezt a javaslatot a **Putnik és Misics** vajdák családjának segélyezéséről szóló javaslatokkal és bejelenti, hogy a pénzügyi törvényben is már gondoskodás történt, hogy ezeknek a hátrétegeknek a családjai megfelelő támogatásban részesüljenek.

Lalosevic József többségi előadó lendületes szavakkal ajánlja elfogadásra a javaslatot. Kéri a parlamentet, hogy egyhangú szavazással adja bizonyosságát a néppel való együttérzésének, amely osztatlanul elismeri a törvényben megemlített hazafiak érdemeit.

Angyelinovic Cirga dr. kisebbségi előadó bejelenti, hogy az egész ellenzék nevében csatlakozik a kormány javaslatához. Kéri azonban, hogy azoknak a névsorába, akiknek hamvat a **Pantheonban** el fogják helyezni, vegyék fel **Supilót** is.

Trifunovic vallásügyi miniszter figyelmezteti **Angyelinovicot**, hogy a javaslat nem arról intézkedik, hogy kiknek a hamvai kerüljenek a **Pantheonba**, miután erre majd esetleg csak tíz év múlva kerülhet sor. Egyelőre arról van szó a törvényben, hogy a külföldön eltemetett nagy emberek holttestét hazahozzák

és hazai földben és sírban temessék el.

Angyelinovic kijelenti, hogy a válasszal meg van elégedve és indítványát visszavonja.

A nemzetgyűlés ezután a javaslatot általánosságban 196 szavazattal, részletében pedig 201 szavazattal egyhangulag elfogadja.

A legközelebbi ülést kedden délelőtt 10 órakor tartja a szkupstina, amelynek napirendjén a sajtótörvény vitája szerepel.

A parlament berekesztése

A parlament ülése alatt a kormánytagjai rövid konferenciát tartottak, amelyen a parlamenti ülészak berekesztéséről tanácskoztak. Az ülésen elhatározták, hogy a keddi ülésen, a sajtótörvényjavaslat elfogadása után berekesztik a parlament ülészakát.

Hír szerint a sajtótörvényjavaslat szavazásában az ellenzék nem vesz részt, ugyancsak tartózkodni fognak a szavazástól a kormánypárti képviselő-újságírók is.

Kinevezték az államtitkárokat?

Radics-párti körökben az a hír terjedt el, hogy a király vasárnap aláírta az államtitkári kinevezéseket. A hírek szerint négy államtitkár kinevezése, még pedig dr. **Pavarić** **Radics**-párti képviselő közoktatásügyi, **Koljak** **Radics**-párti bankigazgató pénzügyminiszteri, dr. **Basarić** **Radics**-párti képviselő szociálpolitikai és dr. **Andrić** **Vlada** radikális képviselő agrárreform-miniszteri államtitkári kinevezése történt meg.

Radics-párti körökben még nem erősítették meg ezeket a híreket.

Kilépés a Radics-pártból

Zagrebból jelentik: **Dosen** Marko **Radics**-párti képviselő, aki már régebben elégedetlen a párt újabban inaugurált politikájával, bejelentette a **Radics**-pártból való kilépését.

A **Radics**-párti képviselők száma ezzel 57-re csökkent.

Bonyodalmak

a házbéradó-felebbezések körül

A suboticei pénzügyigazgatóság megrövidítette a felebbezési határidőt — Több mint három millió dinár állami adót fizettek Szuboticán egy hónap alatt

A suboticei házbéradó felebbezések körül újabb bonyodalmak keletkeztek a kerületi pénzügyigazgatóság tévedése folytán: a pénzügyigazgatóság ugyanis a hétfőn benyújtott adófelebbezéseket

visszautasította azzal, hogy a felebbezési határidő szombaton lejárt

és így a határidő lejártáig meg nem felebbezett adókievetések jogerőssé váltak. Az érdeklelt adófizetők körében érthetően nagy izgalmat keltett a pénzügyigazgatóság eljárása, annál is inkább, mert a házbéradó-alapokat — mint ismeretes — a noviszadi pénzügyigazgatóság, a törvényes formák megkerülésével, aránytalanul nagy összegben állapította meg. Amikor nyilvánosságra került a házbéradó-alap megállapítása, a város vezetősége ugy határozott, hogy a pénzügyminisztériumtól kérni fogja az önkényesen történt adóalapmegállapítások megsemmisítését. A megígért intervenció azonban elmaradt és helyette szabad utat engedtek a további eljárásnak: közszemlére tették az adókievetést és kiküzték a felebbezési határidőt.

Julius tizenhatodikán tették nyolc napi közszemlére a házbéradó kivevéseket és a nyolc nap eltelté után a törvény szerint tizenöt nap határidő áll rendelkezésre az adózóknak a felebbezések benyújtására. Julius huszonnegyedikén nyílt meg a felebbezési határidő és néhány nap alatt tömegesen érkeztek felebbezések a suboticei pénzügyigazgatósághoz.

Az adófizetők tekintélyes része azonban miután augusztus nyolcadikán jár le a törvényes felebbezési határidő még nem terjesztett be jogorvoslatot. Hétfőn azonban a pénzügyigazgatóság az újonnan érkezett felebbezéseket nem fogadta el. Az elutasított adófizetők **Vukov** József városi adófőnök-helyetteshez fordultak és közölték vele a pénzügyigazgatóság eljárását. A városi adóhivatalban megállapították, hogy a pénzügyigazgatóság megrövidítette a törvénybiztosította felebbezési határidőt,

mert a közszemlére s a felebbezések benyújtására együttesen tizenöt napot számított, nyolc nappal kivesebbet, mint amennyit a törvény megállapított.

Vukov helyettes-adófőnök nyomban érintkezésbe lépett **Pajics** Mihály pénzügyigazgatóval és közölte vele, hogy a pénzügyigazgatóság tévedett a felebbezési határidő tekintetében, mert az augusztus elsején, hanem nyolcadikán jár le. A tárgyalások folyamán a pénzügy-

igazgatóság belátta tévedését, mire **Pajics** pénzügyigazgató nyomban utasítást adott arra nézve, hogy a házbéradó felebbezéseket augusztus nyolcadikáig fogadják el.

A suboticei adókievetésekről és adóelhajtásokról egyébként érdekes adatokat árul el az a kimutatás, amelyet a suboticei pénzügyigazgatóság azzal a megjegyzéssel küldött meg a városnak, hogy **junius hónapban csaknem két millió dinárral kevesebb adót fizettek Szuboticán, mint májusban.**

A kimutatás szerint Szuboticán 1925. évre a következő állami adókievetések történtek:

Földadó	510.577.81 dinár,
60%-os hadiadó	306.316.68 „
30%-os jövedelemadó	158.642.82 „
500%-os rendkívüli adó	4.877.836.55 „
összesen	5.853.403.86 „

A kimutatásban közli a pénzügyigazgatóság, hogy az adókievetés még nem teljes, mert 1924. és 1925. évre még nem készültek el a rendes adókievetésekkel, többek közt a harmadosztályú kereseti adó kivevése még most is tart és valószínűleg csak augusztus hónap végén fejeződik be. Mindaddig, míg az adóalapok háboru utáni értékét nem állapítják meg, az állami adókievetések az 1921. évi adókievetések alapján történnek.

A kimutatás ezután adónevek szerint közli, hogy **junius** hónapban mennyi adót fizettek Szuboticán. A kimutatás szerint földadó címén 44.660, házbéradó címén 31.900, I—IV. osztályú kereseti adó címén 42.534, III. osztályú kereseti adó címén 8507, hatvanszázalékos hadiadó címén 49.979.90, általános jövedelemadóban 31.900, betegápolási adó címén 16.023.10, jövedelemadóban 913.636.13, vagyonadóban 636 ezer 742.44, rokkantadóban 349 ezer 164.50, hadinyereségadó címén 572 ezer 504.24, rendkívüli adó címén 340.940.75, tőkekamatadóban 3189, kamaraadó címén 38.572.75, kétszázalékos munkásadó címén 207.75 és késedelmi kamat fejében 93.833.99 dinárt,

összesen 3.174.304.55 dinár adót fizettek Szuboticán egy hónap alatt

A pénzügyigazgatóság **junius** havi adójelentését tudomásulvétel végett a városi közigazgatási bizottság elé terjesztették.

Somborban

olcsóbb lett a kenyér

Nagyarányu akció indul a drágaság letörésére

Szomborból jelentik: **Dr. Tomics** György, Szombor város polgármestere még hivatalba lépésekor programjába vette a drágaság letörését. Programjának megvalósítására most meg is kezdte akcióját. **Dr. Tomics** polgármester hétfőn értekezletre hívta a pékeket, akiket felszólított, hogy a kenyérrájakat a legközelebbi időn belül szállítsák le, hozzák arányba a liszt árával. A pékek maguk is belátva, hogy a kenyér ára nincs arányban a liszt árával, bejelentették a polgármesternek, hogy egy a fehér- mint a barnakenyér árát egy dinárral leszállítják. **Tomics** polgármester azonban nincs még megelégedve ezzel az eredménnyel, igyekezni fog elérni, hogy a kenyér még olcsóbb legyen.

A drágaság letörésére irányuló akció során legközelebb a henteseket és mászárásokat fogja értekezletre hívni a polgármester s sorra kerülnek az étkesek, kávéházak tulajdonosai is.

Amennyiben az árletörési akció nem vezet tejes sikerre, úgy az árdrágíté kereskedőket a bíróság elé fogják állítani. Már eddig is több kereskedő ellen történt feljelentés árdrágítás miatt

KISEBBSÉGI ÉLET

Bernády György dr., az erdélyi magyarság legmarkánsabb vezéralakja nemrég cikket írt arról, hogy *miképp lehetne munkaképessé tenni a magyar pártot*. Várady Aurél dr., az erdélyi magyar párt ügyvezetője azt a véleményét fejezte ki, hogy Bernády a józsis ellen vét, amikor a romániai magyarság egyetemét a lehető legközelebből érdeklő kérdéseket a nagy nyilvánosság előtt tárgyalja. A magyar párt ügyvezetőjének ez a meggyőződése azonban nem zavarja Bernádyt abban, hogy a magyar párt reorganizálásának szükségét újabb cikkekben hangsúlyozza.

— Azért tömörültünk, — írja Bernády — hogy vállalt vállnak vetve, kezét kézbe fogva, az eredmény kedvezőbb kilátásával léphessünk fel a bennünket és testvéreinket egyaránt fenyegető vexaturákkal, atrocitásokkal, brutalitásokkal, zsarolási kísérletekkel, üldözésekkel és más jogtalanságokkal és veszedelmekkel szemben. A felekezeti kötelek, a világnézeti felfogás, a pártpolitikai felfogás, a pártpolitikai elvek teljes kikapcsolásával, tisztán a valamennyiünket egy közösségbe összekötő közös anyanyelv és kultúra alapján egy táborba tömörült magyarságot reprezentáló magyar pártnak intézményeink és ezzel párhuzamosan testvéreink védelme érdekében kell elsősorban lelkiismeretes kemény munkát kifejtene.

— A központi pártvezetésnek, hogy a mindenkori kormányok szándékait, terveit és a mi sorsunkat érintő eseményeket, viszonyokat, körülményeket nemcsak általánosságban, de lehetőleg részleteiben és kellő időben megismerhesse, a minduntalan változó konjunkturákat éber figyelemmel kísérhesse, a várható eseményeket kellőképpen és időben mérlegelhesse s szükség esetén megfelelően eljárasson és az őt terhelő feladatokat úgy uton lehetőleg sikeresen megoldhassa, nemcsak a párttagozatokkal kell állandóan sűrű kontaktusban lennie és a perifériákon történeteket, igényeket és óhajtottakat illetően a legalaposabb tájékozottsággal bírnia. Közvetlenül, vagy bár közvetett uton érintkezésbe kell lépnie mindazokkal a tényezőkkel, amelyek az ország központjában a kormány kerkeit, a politikát és ezekkel kapcsolatosan a mi sorsunkat is irányítják, annak irányítására befolyást gyakorolhatnak és a bennünket érdeklő minden irányú kérdéseket illetően tájékoztatást, felvilágosítást nyújthatnak, végül meg kell keresnie a kapcsolatot mindazokkal, akik velük azonos sorban élnek.

— A magyar párt központi vezetősége a jelen szervezetében és a mai elhelyezkedése mellett képtelen mindezeknek hársak megközelítő mértékben is eleget tenni. Ezért sürgősen reorganizálni kell a központi pártvezetőséget s ezzel kapcsolatosan alkalmas munkásokkal kell személyzetét kiegészíteni. Miután pedig a hegyek manapság sem közelednek Mohamed felé, a pártvezetésnek kell Bukarest felé közelednie és még az őszi parlamenti ülésszak megnyitása előtt meg kell teremtenie a maga széles hatáskörrel felruházandó bukaresti kirendeltségét is.

A pozsonyi Zsizska-ünnepen a múlt év október 14-én a szlovák diákok eszellenes tüntetést rendeztek, tüntültek, lár-máztra és büzbombákat dobta a szinpadra. Ivánka Milán dr., fölháborodva a tüntetésen, így kiáltott a diákok felé:

— *Magyarónok, megfizetett magyar dicsónok. Horthy zsoldosai!*

Néhány szlovák diák emiatt becsület-sértési pert indított Ivánka ellen. Az első és második tárgyalást elnapolták, mert az iratokat átküldték áttanulmányozás végett az ügyésznek, hogy nem követette-e el Ivánka a köztársaság védelméről szóló törvénybe utkozó cselekményt a magyar nemzetség megsér-

tésével. Most tartották meg ebben az ügyben a harmadik tárgyalást, amelyen a bíró bejelentette, hogy az államügyész nem emelt vádat Ivánka ellen a magyar nemzetiség elleni lázadás miatt. A bíró a további tanúk kihallgatását mellőzve, befejeztek nyilvánították a bizonyítási eljárást s fölmentő ítéletet hozott. A per-költségek megfizetésére a vádlókat kötelezte, akik felebeztek az ítélet ellen.

Közös front kezd kialakulni a cseh-szlovák szociáldemokraták és nemzeti szocialisták között. A szociáldemokrata *Pravo Lidu* megállapítja, hogy a csütörtöki szociáldemokrata gyűlésen, amely a prágai tőzsde helyiségében zajlott le, az az álláspont domináns volt, amely szerint a két szocialista párt között nem kívánatos a harc és a szociáldemokraták a hajdani egység felújítását kívánják. A nemzeti szocialista *Csezske Szlovo*

megnyugvással nyugtázza a szociáldemokraták kívánságát, amely a szocialista szolidaritásra irányul. Ez nemcsak a Róma elleni fellépésre vonatkozik — állapítja meg a *Csezske Szlovo*, hanem más fontos kérdések megoldására is. Teljes egészében magukévé teszik a nemzeti szocialisták Meissner dr. szavait, hogy a haladó szellemű irányzatok egymás-közti harca csak a háttérben leselkedő reakció-helyzetét könnyíti meg. De mikor mindezt koncedálják a nemzeti szocialisták, nem csodálkozásukat fejezik ki, hogy akkor, amikor ők megindították a harcot a Marmaggi-ügy nyomán a klerikalizmus ellen és arra számítottak, hogy nem lesz egyetlen haladó polgár sem, aki a harctól visszariadna. Éppen a szociáldemokrata sajtó állott a harc útjában és a *Pravo Lidu* két héten át olyan tompító cikkeket írt, hogy azokat a klerikális sajtó napról-napra kommentár nélkül magáévá tette.

Lengyel-német futballmérkőzés kisebbségi állampolgárokkal

A német kormány 8000 lengyelt ki fog utasítani Retorzió a lengyel kormány eljárásáért

Berlinből jelentik: *Severing* belügyminiszterrel egy hátfői reggeli lap munkatársa beszélgetést folytatott a lengyelországi németek tömeges kiutasításáról. *Severing* elmondta, hogy a kormány hasztalan tárgyalt Lengyelországgal a békés megoldásról, a varsói kormány önkényesen járt el s ezzel vége szakadt minden további tárgyalásnak.

Főleg és elsősorban azokat a németeket utasították ki Lengyelországból, akik földműveléssel foglalkoznak és még mindig olyan

tömegek érkeznek a lengyel határ felől, hogy újabb tabort kellett létesíteni a menekülők számára.

A német birodalmi kormány el van tökévelve, hogy ezt az örültesen kegyetlen eljárást hasonlóval fogja megtorolni és már legközelebb kiutasítja a földműveléssel foglalkozó lengyeleket. Körülbelül 8000 lengyel kiutasításról van szó s bármennyire borzad is ettől az intézkedéstől a német kormány, kénytelen vele, mert csak így vethet gátat a lengyelországi németek kiutasításának.

Angol naszádok a marokkói vizeken

A spanyol-rifkabil fronton még nincs fegyverszünet

Párisból jelentik: A kormányhoz közel álló *Paris Soir* jelentette vasárnap, hogy *Primo de Rivera* Tetuanban fogadta *Abd el Krim* küldötteit, akik elhozták a békefeltételeket. A Quai d'Orsay-n azt a felvilágosítást adták, hogy a békefeltételekről semmit sem tudnak és ha igaz a tetuani hír, akkor is csak a spanyolok és *Abd el Krim* között lehet szó a béketárgyalások megindításáról, a melyekben Franciaország csupán annyiban vehet részt, amennyiben a feltételek a rifkabilok által megszálolt francia zónára vonatkoznak. Madridi jelentés szerint a marok-

kói spanyol csapatoknak *Tauriat* környékén sikerült elkeseredett ütközet után a rifkabilok hadállásait elfoglalni és *Abd el Krim* csapatait megglutamítani. Az ütközetben spanyol részen 50 ember esett el, legnagyobb részt benszüllöttek. A keleti frontszakaszon is véres harc fejlődött ki, amely a spanyolok győzelmével végződött.

Máltából négy angol torpedónaszád indult Gibraltárba. Ez a váratlan parancs mindenféle híresztelésekre adott okot. Azt hiszik, hogy a torpedórombolók a marokkói vizekre mentek.

A görög kormány csapatokat küldött a bolgár határra

Teljes elégtételt követel egy görög kereskedő meggyilkolásáért A diplomáciai viszony megszakadását várják A görög külügyminiszter nyilatkozata

Athénből jelentik: Riasztó hírek terjedtek el, hogy egy hadosztály indult a bolgár határra és újabb csapattesteket is küldenek.

A görög vezérkar tagadja ezeket a csapatmozgásokat és a lapoknak meg van tiltva, hogy katonai intézkedésekről bármit is irjanak. Jól informált körökben azonban azt beszélik, hogy Görögország megtorlásra készül Bulgária ellen *Stenimachosz* görög tekintélyes és vagyonos kereskedő meggyilkolása miatt s a végsőkig sem riad vissza.

Szó van arról, hogy egy-két

napon belül megszakad a diplomáciai viszony Bulgária és Görögország között.

A kormány erről is hivatalos cáfolatot adott ki. *Rentis* külügyminiszter utasította a külföldi diplomáciai képviselőket, jelentsek ki a kormányoknál, amelyeknél akkreditálva vannak, hogy Görögország szándékai és a határon tett intézkedései békés jellegűek.

Rentis külügyminiszter a sajtó képviselői előtt a következőképpen nyilatkozott:

— *Stenimachosz* meggyilkolása céltudatos volt. Így akarnak Bulg-

riában néhány ezer görögöt terrorizálni és arra kényszeríteni, hogy még október 15-ike előtt kivándoroljanak Bulgáriából, sőt menekülniök kelljen, hogy vagyonukat ne vihessék magukkal. A bolgár kormány Görögország követelése ellenére semmit sem tett Bulgária görög lakosságának védelmére, ezért

mi kénytelenek vagyunk a határon a görög csapattesteket meg-erősíteni mindaddig, míg teljes elégtételt nem kapunk és a bulgáriai görögök élet- és vagyonbiztonsága veszedelemben forog.

Panaszok a földosztás ellen

A csantavéri földnélküliek küldöttsége Gyogyevics főispánnál

Amióta Szubotican megkezdődött az agrárrevízió, csaknem naponként járnak küldöttségek Gyogyevics Dragoszláv főispánnál. Földnélkül maradt szegény szuboticei emberek, bunyevácok, magyarok egyaránt keresik fel a főispánt panaszaikkal, hogy az agrárrevíziót végző bizottság kihagyta őket a földosztásból. Legutóbb a bajmoki rátákról, hétfőn pedig a csantavéri földkekről jött be Szubotica-ra ötven főnyi küldöttség Gyogyevics főispánhoz.

A küldöttség előadta, hogy a múlt évben részesültek ugyan az agrárreformból, azonban a tavasszal elvették tőlük a földet és azt dobrovójácok között osztották szét. Az agrárreform hivatal akkor megígérte, hogy ismét részesíteni fogja a földtől megfosztott földműveseket a földosztásban, az ígéretet azonban a most folyó agrárrevízió alkalmával sem váltják be. A küldöttség közölte még a főispánnal, hogy azok a dobrovójácok, akik között az ő földüket osztották szét, parcellákat bérbeadtak nyomban azután, hogy a földosztás megtörtént és azóta nem is jelentkeztek. Végül kérték a főispánt, tegyen lépéseket érdekükben.

Gyogyevics főispán megígérte a küldöttségnek, hogy érdekükben érintkezésbe lép *Szretenovics* agrárreform-miniszteri osztályfőnökkel.

Okolicsányi

különítmény-parancsnok volt Érdekes okmányok a Leirer-gyilkosság tettesének multjából!

Budapestről jelentik: *Leirer* Amália egyik gyilkosának, *Okolicsányi* Lászlónak hivatali helyiségében megtartott házkutatás — mint már jelentettük — szenzációs eredménnyel járt. A hatóságok titokban akarták tartani a házkutatás eredményét, mint most kiderült főképpen azért, mert a szombaton megtartott házkutatás alkalmával okmányok kerültek napfényre, amelyek azt bizonyítják, hogy *Okolicsányinak* Dunán túl saját különítménye volt.

Siófokon csakhamar megsokalták *Okolicsányi* működését és szeptember 20-ika körül letartóztatták. *Okolicsányinak* sikerült azonban kiszabadítani magát. Amikor a katonai ügyészség üldözte s újból le akarták tartóztatni sokkuti viselt dolgai miatt, a következő apró papirosdarabon tintaceruzával megírt igazolványt kapta:

»*Okolicsányi* László főhadnagy ügyének kivizsgálása alatt szabadlábban hagyandó.«

Okolicsányi tehát szabadlábba került. Négy nappal szabadulása után a síófoki katonai körletparancsnokság ügyésze állított ki részére egy hasonló tartalmú igazolványt, amely a síófoki katonai körletparancsnokság pecsétjével van ellátva.

Ekkor *Okolicsányi* Satoruhelyre ment, ahol megszervezte a záhari rablóbandát.

Sikkasztott és megszökött a branyinai jegyző

Körzőlevelet adott ki ellene a sombori ügyészség

Somborból jelentik: Baranya közigazgatásának botránykrónikája újabb esetével szaporodott, amelynek középpontjában Csonkics Branko volt branyinai és podoljai jegyző áll, aki hetvenhét ezer dinár részben hivatalos, részben pedig magánfeleltől kicsalt pénz elsikkasztása után megszökött.

A szabályai származású Csonkics békeidőben tanítóskodott, majd a csendőrségnél mint százados teljesített szolgálatot, onnan azonban apróbb szabálytalanságok miatt ki kellett lépnie. Ez év elején került a branyinai közigazgatás élére a jó megjelenésű elegáns fiatalember, aki hamarosan megnyitotta a község bizalmát.

Pár hónappal ezelőtt a baranyai árvizmentesítő társulatok megbízták Csonkicsot a hátralékos díjak beszédésével. Csonkics kiküldötte a községi végrehajtót és mindazoknál, akik nem fizettek, azonnal végrehajtást rendelt el. A branyinai malomban is nagyobb mennyiségű lisztet foglaltak le. Időközben a lisztet eladták és hogy a végrehajtástól szabaduljanak, Csonkicshoz szaladtak és lefizették a hátralékokat. Hasonlóképpen járt el több gazdánál, kik valamennyien a végrehajtástól akarván menekülni Csonkics kezéhez fizették le a hátralékokat. Csonkicshoz illymódon 27000 dinár folyt be. Csonkics ezután a község házában tartózkodó felek jelenlétében a község pénztárosával nyugtát állított ki a belizetésekről azzal, hogy a pénzt majd átadja. A hiszékeny pénztáros a nyugtákat kiállította, de a pénzt Csonkicstól soha nem látta. Amint kiderült Csonkics sikkasztása, a község pénztárosa azonnal Zsablyára utazott, ahol Csonkics anyjával egy kötelezvényt íratott alá, melyben a 27.000 dinár kifizetését magára vállalja. A községi pénztáros kára ilyenformán megtérül, mert a kötelezvény alapján bekebelezést eszközöltek Csonkics anyjának házára.

A podoljai bíró és községi pénztáros azonban már nem voltak olyan ügyesek, mint branyinai kollégájuk, kiket 25.000 dinár erejéig károsított meg Csonkics. Egyik napon megjelent a podoljai község házában a községi jegyző, kezében egy írásal és felszólította a bírót és pénztáros,

hogy 25.000 dinár megyei pótdát kell a községnek befizetnie. A bírót és a pénztáros megfenyegette a kezében levő rendelettel, mely ugyan mást tartalmazott, de a podoljai sokáok nem ismervén a círcitát, a bírót és a pénztáros kis vonakodás után Csonkics-

nak átadták a kívánt összeget. Csonkics másnap elutazott, a branyinaiak és a podoljaiak pedig azóta hiába várják vissza.

A károsultak nemrégiben megtették Csonkics Branko ellen a feljelentést. Csonkics Brankot országosan körözik.

Keressd az asszonyt

A két Surányi öngyilkosságának titka — Egy ismert budapesti színésznő tette tönkre a Surányi-bankházat

Budapestről jelentik: Surányi Ármint bankárnak és fiának, Surányi Frigyesnek öngyilkossága — amelyről a *Bácsmegyei Napló* is beszámolt — még mindig foglalkoztatja a közvéleményt, mert mindenki titokzatosnak és különösnek találja a becsületben, jó hírnévben és gondtalan jólétben megöregedett bankár és a társaságban jólismert fia tragikus elmulását. . . Mindenki más és más okokra és körülményekre vezette vissza a két Surányi megsebesülését. A tények világosságában egészen másként fest az öreg Surányi és excentrikus fia tragédiája, mint ahogyan azt napokon át terjedelmesen kolportálták. A tragédia rugóját egy nő kezében kell keresni, aki a fiatal Surányi Frigyes gyöngye karakterét, akaratnélküliségét és beteges szerelmét felhasználva és kihasználva, anyagi romlásba döntötte az apát, ennek öngyilkossága pedig kétségbeesésbe, önmagával való rettenetes meghasonlásba — a fiút.

Az öreg Surányi Ármint már békeidőben többmillió koronára rugó vagyont szerzett. Konzervatív volt és talán legjobban azzal lehet jellemezni, hogy amikor a konflisba ült, pénzt adott a kocsinak, hogy lassan hajtson. Fél minden újítástól és a háború után bekövetkezett új gazdasági rendbe, új üzleti lehetőségekbe már nem tudott beleilleszkedni. A nagy vagyon összezsugorodott, anélkül, hogy erre idejekorán rájött volna az öreg Surányi. De élni kellett, a nivót fönn kellett tartani és pénz kellett, sok pénz, milliók és milliók a fiúnak, aki egy ismert budapesti színésznő karma közé került. Az öreg Surányi fia kéréseinek nem tudott ellenállni. Átadta fiának mindig a kért milliókat és egy szót sem szólt arról, hogy az ugynevezett „bon-pénzeket” vette föl, amelyekre nem volt már egy

fillér földöz sem. Surányi Frigyes barátja habzsolta a milliókat és volt olyan hónap, amikor a fiatal bankár 300—400 milliót összeget vett föl különböző nevek alatt.

Az összeroppanásnak be kellett következnie. Az öreg Surányi tulajdonképpen már a múlt év októberében passzív volt, azóta leplezte a bukást. Az öreg halála után fantasztikus rendtelenséget találtak a hitelezők a Schwarz és Társa cég könyveiben. Százmilliók pénztári tételek szerepeltek és senki sem tudott felvilágosítást adni arról, hogy ki vette föl ezeket az összegeket? Surányi Frigyes. Neki kellett a rengeteg millió, őt pumpolta a végkimerülésig az a titokzatos színésznő, aki sohasem mutatkozott vele, akivel soha együtt nem látták, de akiről mindenki tudta, hogy van.

A fiatal Surányit mennykőcsapászerűen érte atyja öngyilkossága. Ő nem törődött soha az üzlettel s most észre kellett vennie, hogy az utóbbi időben édesapja banküzlete valósággal operett-bankká lett. Surányi Frigyes hamar átlátta a helyzetet és Bécsben élő gazdag rokonainál, a Bauer és Simon löszde-ügynöki cég Bauer főnökénél mindent elkérte, hogy életét megmentse. De a rokonok nem voltak hajlandók segíteni. Surányi Frigyes kétségbeesetten és lelkiileg összemolva hiába folytatta néhány napig a mentési kísérleteket. Semmi sem sikerült neki, amugy is tipusa volt az energiatlan, elfaradt, kényes urfiának.

A fiatal Surányi nem foglalkozott régebben pénzügyletekkel, társadalmilag akart szerepelni és legboldogabb akkor volt, ha véletlenül grófnak nevezték. Soha nem kártyázott, nem lövősenyvezett. A társaságban szerették, mert jómodoru és páratlanul jószívű fiú volt.

A karcsu, magas, barna fiatalember jó szívével aztán sokan visszaéltek, kihasználták, kölcsönöket vettek föl tőle, amiket soha nem fizettek vissza. Karakter-gyöngységével élt vissza színésznő-barátja is, aki félsztendő alatt százmilliókat préselt ki a fiatalemberből. Surányi Frigyes gróf akart maradni és előkelő. Ugy látsz, hogy mindennek vége. Megijedt az élettől — el kellett bukuia.

A presbiteri világszövetség kiküldöttei Baranyában

Gyülekezeti ünnepély a vörösmarti templomban

A református presbiteriumok világszövetségének kiküldöttei csütörtökön érkeztek a baranyai Vörösmart községbe, hogy a baranyai reformátusok helyzetét tanulmányozzák. A kiküldöttek Charles Herron és Szilveszter W. Beck amerikai egyetemi tanárok voltak, akik a Cardiffban megtartott világszövetségi kongresszusról érkeztek Lengyelország és Magyarország meglátogatása után Jugoszláviába. A református egyház illesztis vendégeit hivatalos utjukon Klepp Péter tiszai esperes és Glöckner Károly sziváci lelkész kísérték.

Az amerikai vendégeket a baranyai reformátusok lelkes fogadtatásban részesítették. A kiküldöttek Csuzá, Sepse és Kő községekbe is ellátogattak, majd péntek délután érkeztek vissza Vörösmartra, ahol presbiteri konferenciát tartottak. Utána a helyi bibliakör bankettet rendezett, amelyen a kiküldöttek angol nyelven köszöntötték a gyülekezetet.

Este nyolc órakor gyülekezeti összejövetel volt a templomban. Az ünnepélyt közének előzte meg, utána Fábrián Zoltán vörösmarti lelkész mondott imát, majd a két amerikai kiküldött mondott angol nyelvű beszédet. Novák Olga lelkész magasszarnyalású szónoklattal üdvözölte a vendégeket. Klepp tiszai esperes beszélt még és Kontra János csuzai pap imájával és közénekkel ért véget a templomi ünnepély.

A világszövetség kiküldöttei szombaton reggel utaztak el Vörösmartól Verbaszra, onnan Novisadra. Jugoszláviából Görögországba mennek az amerikai vendégek.

Rettenetes

Ira: Karinty Frigyes

Csak én tudom, csak én.

Rettenetes, hogy senkinek, soha nem szabad megtudni, — logkevébé neki, Amandának, ki isten és ember előtt hűségese kisérőm volt huszonöt éves házasságunk ösvényén s meg van győződve róla, hogy ez a házasság annak a csodálatos délutánnak csodálatos következménye volt, amit így szokott megjelölni: »mikor mi megtaláltuk egymást».

Csak én tudom.

Csak én tudom ezt a délutánt.

Ottlétem második órájának első felében történt. Pontosan emlékszem minden percre. Egyedül voltunk Amandával a félhomályos szalóban, — abban az időben gyakran maradtunk már így csendben egyedül, anélkül, hogy ennek jelentőségét bevallottuk volna önmagunk előtt, — talán csak ő sejtett valamit, ha a szívébe nézett.

Könyvekről beszélünk, — jól emlékszem, kellemes zsongással figyeltem tulajdon hangomat, ahogy félig érzelmesen, félig elmésen csevegtem, szép, mély hangom volt abban az időben és tudtam, hogy ő szereti hallgatni. Még azt is tudom, hogy Karenina Anna példáját hoztam fel éppen, egy elmélet igazolásául, amit a szerelmemről hevenyésztem előtte, zseniális körvonalakban, Vronszkij Anna iránti szerelmemnek elemzése közben váratlanul, mintegy villámcsapás hatása alatt, döbbentem rá a változásra, ami bensőmben végbement. Érez-

tem, hogy elsápadok. Egyidejűen látomászerű képben villant fel előttem az előszoba, amin keresztül jöttem, — gyötörde próbáltam elképzelni különféle rejtélyes folyosókat, amiken észrevétel nélkül suhanok át, kísértet módjára, eltűnök, meg visszatérek, anélkül, hogy bárki ráeszmélné, hogyan.

Mondat közepén lehettem, mert Amandá meghökkenve nézett rám. Egy percig hallgatótt ő is, aztán halkan, különösen szelíden, kicsit fájdalmasan kérdezte:

— Miért hagyta abba?

Erőlködve, tétován mosolyogtam.

— Nem tudom... Talán ostobaság is, amit beszélek...

— Hogy Vronszkij, ez a szava is csak azt jelképezi, hogy a szerelem születésének pillanata titokzatosabb és mélyebb pillanat a valódi, testi születésnél?...

— Igen... Ez, így talán ostobaság, de...

Nem voltam képes folytatni. Ő azonban most már, legnagyobb meglepetésemre nem csodálkozott a dadogásomon egyszerűen és komolyan ennyit mondott csak:

— Nem ostobaság.

Nem, hát lehetett... Hirtelen elhatározással fölálltam.

— Any (így hívtam már akkor) nekem mennem kell... máris sokáig zavartam...

Tárgymeresztett szemmel nézett rám, komolyan, áthatóan. Megpróbáltam elfordulni, nem értettem őt.

— Miért sápadt el? — kérdezte végre.

— Én?... Dehogy...

— Üljön le.

Aztán, ijedt, habozásom látva, erőlecsobb:

— Üljön le. Nem engedem el így, ilyen felindultan.

Ránéztem és csodálkozva láttani, hogy ő is elhalványult és különös, jóságos mosollyal néz rám. Mi az, talán csak nem...?

De nem volt időm befejezni a gondolatomat, a következő pillanatban ott ült mellettem a díványon, mire szelíden lekenyszerített. És megfogta mind a két kezem és nem eresztette el.

— Így... És most idenezzen... a szemembe... — mondta és a szája vonaglott.

Valamit dadogtam. Lehetetlen, villant át rajtam a görcsös rémület, egy percig se maradhatok. De viszont... Nem, inkább a halál. Rettenetes lehetett az arcom.

— Ervin... térjen magához... csacsi... el tudtam menni, így —?... anélkül, hogy előbb... választ kapna...

Mit mondhattam? A hajam égnek meredt, hideg verejték lepte el a homlokomból. Kinyitotta a száját, becsukta megint, aztán közelhajolva, suttogva kérdezte:

— Hát miért nem szólt?... Honnan tudhattam?... Ha az előbb véletlenül nem néztem volna oda, mikor elsápadt...

Jézus Mária, mi lesz ebből!

Sürgöttem.

— Miért nem szólt?

Muszáj beszélni... akármit...

— Hogy szólhaim volna...

— Nem volt bátorsága?

— Nem.

— Édes...

Egymásra meredtünk, és sápadtan, verejtékező homlokkal, ő szívére tett kézzel félig behunyt szemmel, mintha álmában mosolyogna. Felugrottam. Visszatartott. Be kellett fejezni.

Egészen behunyt a szemét, úgy suttogta, sebesen, lázasan:

— Nem... nem volt ostobaság... ugy van, ahogy mondtad... ahogy nekem mondtad... ahogy kitört belőled... és átcsapott rám... rám is... Csacsi... mitől féltél úgy?... hiszen én... hiszen én is... Csókolj meg...

Húzott a szájához. Meg kellett csókolni. Halkan felsikoltott, aztán felugrott. Kitérta a karjait.

— Mama! Mama! — kiáltott.

Rémületem tetőpontjára hágott

— Az istenért... suttogtam — engedjen el... nem bírom... vagyis ne előttem...

A mama lépteit hallottam. Itt volt a pillanat, mikor úgy rohanhatok el, mintha a drámai helyzet felindulásában történné.

Az előszobában még hallottam, ahogy félig sírva, félig nevetve borul a karjába a mamának.

— Mama... mama... az Ervin felesége leszek... már meg is csókol...

Mit bántam én! Kivágtam az ajtót, hármukat ugorva rohantam le a lépcsőn... Odakünn már esteledett, csillagok ütköztek ki a hirtavas, tavaszi égen... Egy pillanatig tájékozódtam, hol vagyok, — aztán nyilegyenesen iramodtam el a kerten túl felém mosolygó rejtélyes, csendes, árnyas liget biztató és megértő karjai felé...

Kémkedési pör a subotikai törvényszéken

Öt vádlott a bíróság előtt — Gstalter Antal vádlott beismerte, hogy összeköttetésben állt a szegedi katonai kémirodával — A vádlottak azzal védekeznek, hogy csak pénzt akartak kicsalni Egger magyar századostól — Ellentmondások a vádlottak között

A bíróság szerdán hirdeti ki ítéletét

Nagy érdeklődés mellett kezdődött meg hétfőn délelőtt a subotikai törvényszéken Gstalter Antal és társai kémkedési bűnpörének főtárgyalása. Gstalter és társai ellen — mint ismeretes — azt a vádat emelte az ügyészség, hogy a szegedi katonai kémiroda számára pénzért katonai természetű iratokat szolgáltatott ki.

A tárgyalási terem teljesen megtelt hallgatósággal, amikor Pavlovics István törvényszéki elnök a tárgyalást megnyitotta. A büntetőtanács tagjai: Cárcevic Vlahó és Diamand Ernő dr. törvényszéki bírák, a közzéadás Vasziljevics Ljuba dr. államügyész képviseli, a védelmet Miladinovics Szlobodán dr., Székely Zoltán dr., Veréb Gyula dr., Kellert Benő dr. és Bélius Radivoj dr. ügyvédek látják le.

A vádlottak padján ötven ülnek: Gstalter Antal huszonnégy éves kereskedelmi utazó, Januskó István harmincegy éves vasesztergályos, Keller Etelka harminc éves háztartásbeli és Krnyajski Lázár huszonöt éves subotikai lakosok, akik április óta vizsgálati fogságban vannak és Szloboda Ida tizenkilenc éves magánhivatalnoknő, subotikai lakos, aki szabadlában van.

Pavlovics István elnök a vádirat ismertetése után megkezdte a vádlottak kihallgatását.

Az elsőrendű vádlott vallomása

Elsőnek Gstalter Antalt hallgatta ki a bíróság.

Elnök: Az ügyészség az állam biztonsága ellen elkövetett bűntettel vádolja, amit az által követett el, hogy külföldi személyekkel lépett érintkezésbe abból a célból, hogy díjazás ellenében katonai titkokat áruljon el. Megértette a vádat?

Vádlott: Igen.

Elnök: Bűnösnek érzi magát?

Vádlott: Nem.

Elnök: Mondjon el mindent, amit fel tud hozni védelmére.

Vádlott: Mindent őszintén elmondok. 1923. év május 7-ikén katonai szolgálatra vonultam be és 9-ikén érkeztem Szarajevóba, ahol a 10-ik gyalogezred első századába osztottak be. Egy hónapig a századnál voltam, a második hónapban herendelték szolgálattételre az ezredraktárba. Itt három hétig voltam és visszavezényelték a századhoz katonai kiképzés végett. Innen aztán, miután tudok gépirást, a katonai térparancsnoksághoz kerültem irodai szolgálatra. 1923. december 7-ikén szabadságot kaptam és hazajöttem Szuboticára, ahol feleségem és két kis gyermekem volt. Itthon elhatároztam, hogy az egyik gyermeket átviszem a szüleimhez, akiknek a kunbajai pusztán szállásuk van. Tavauktnál mentem át a határon katonai egyenruhában és oldaltelgyverrel. Ugyanis szüleim szállása közel van a határhoz, semmiféle községet nem kell érinteni, hogy odajusson az ember és azért mertem egyenruhában és bajonettal átmenni magyar területre. Világos nappal mentem át. Déli félegy óra volt, amikor hazaérkeztem. Amikor apám meglátott, nagyon megijedt, megparancsolta, hogy azonnal vessen le az egyenruhát, tegyen le a bajonettet és civil ruhát adott. Aznap éjjel tizenegy órakor, amikor a szálláson mindannyian már aludtunk, egyszerre erős zörgést hallottunk az ablakon, majd valaki ezt mondotta: *»Fel a kezekkel! Add meg magad!«* Rögtön felkeltünk és kimentünk. Kinn egy tiszthelyettes állott egy katonai patrullal. A tiszthelyettes a patrullal bejött a házba és rámszólt:

— Mit keressz te itt, hazaáruló?

— Hazajöttem szüleim látogatására — válaszoltam.

A tiszthelyettes erre a puskatussal

kétszer fejbevágott, összekötöttem és éjnek idején apámmal együtt Kunbajára vitt a csendőrlaktanyára. Másnap a tiszthelyettes reggel nyolc órától tizenkét óráig kihallgatott. Délután két órakor vonatra ültettek és bevitték Szegedre.

A szegedi kémirodában

Szegeden kihallgatásra vittek egy irodába, ahol egy százados és egy civil volt. A százados azt mondotta, hogy nem engednek ki addig, amíg nem tisztázom magam. Én ugyanazt mondtam, amit már a tiszthelyettesnek is mondtam apám szállásán, amikor elfogtak. Visszavitték a cellába és délután félnégykor újból felvittek. Akkor már egy őrnagy is volt ott. A százados azt mondotta nekem, hogy elejti a vádat és nem fog bezárni, ha megígérem, hogy Szarajevóban keresek egy alkalmas tisztet, aki magyar tisztekkel összeköttetésbe lépne. Arra kért, ha tudok valamit, írjak neki.

Elnök: Mi az a valami?

Vádlott: Katonai dolgok.

Elnök: És maga megígérte?

Vádlott: Megígértem, csak hogy hazajöhessenek.

Elnök: Mit ígért?

Vádlott: Hogy majd szólok itt egy katonatisztnak, aki alkalmas lesz. Én részéről is megígértem, hogy majd írok. Abban a hitben éltem, hogy az embernek szabad ilyen cselszöveggel élnie, hogy visszajöhessen hazájába. Mikor mindezt megígértem, akkor visszavitték a fogdába és mondták, hogy vasárnap reggel visszamehetek Kunbajára.

Találkozás Egger századossal

Másnap reggel kikísért egy katona a szegedi vasúti állomásra, ahol meglátam Egger századost.

Elnök: Honnan tudja, hogy az Egger százados volt?

Vádlott: Ő mondta előző nap az irodában, amikor kihallgatott, hogy ő Egger Rudolf százados.

Elnök: Milyen a külseje?

Vádlott: Magas, barna, vékony, sovány.

Elnök: Tudta maga, hogy Egger századosnak milyen beosztása van, hogy ő a szegedi katonai kémiroda vezetője?

Vádlott: Nem tudtam. Ő is felszállt arra a vonatra, amelyen én utaztam. A bácsalmási szőlőknél engem áthivott az ő kocsiszakaszába és ott is mondta, hogy örüljek, hogy elenged, hogy elejtette ellenem a vádat, hazabocsájt és megengedi, hogy két napig szüleimnél is maradhatok, de ha nem tartom meg a neki tett ígéretemet, ne merjek többet ájtönni, mert bosszút áll raitam. Én újból mindent ígértem, csak hogy szabaduljak. Az almási szőlőknél Eggert kiszállt, én pedig mentem Kunbaja-Pusztára megállni, hogy a szüleim szállására jussak.

Elnök: Meddig tartott ez az egész dolog?

Vádlott: Három napig.

Amikor Szegedről hazajöttem — folytatja Gstalter — apám adott egy száz literes hordó bort. Ezt a bort átszállítottam a határon és hazahoztam. A határon szolgálatot teljesítő pénzügyőrök megtudták, hogy vámolatlan bort hoztam, eljárás indítottak és 27.500 dinár vámírságot róttak ki rám. Én ezt nem fizettem meg, erre a katonai térparancsnokság letartóztatott és elvittek Szarajevóba. Itt a századosom, Lauševics Radivoj megkérdezte tőlem, hogy mi történt? Megmondtam az esetet a borral.

Elnök: Azt is megmondotta, hogy Egger századossal beszélt?

Vádlott: Nem. Feltem, hogy kémgya-

a térparancsnokság a századomnak Szarajevóba, hogy a vámhivatal 27.500 dinár bírságot rótt ki reám, de nem fizettem. A kapitány azt mondta, ne féljek, száz liter borért nem lehet 27.500 dinár vámot kivetni. Szarajevóban haditörvényszék elé állítottak és husz napi elzárásra ítélték. Mikor ezt kitöltöttem, leszereltem és április 30-án hazajöttem.

Elnök: Miért ítélték el a katonaságnál husz napra?

Vádlott: A bor miatt és jogtalan határátlépésért. A haditörvényszéki tárgyalásról készített gépirásos példányokból kettőt megtartottam. Ezt azért tettem, hogy azokat felhasználjam Egger századosnál, aki megfenyegetett, hogy ha nem hozok katonai írást, megbosszulja magát rajtam. Szarajevóból egy nőtől levelet kaptam, amiről feleségem tudomást szerzett és ezért elhagyott.

Elnök: Miért keveri ezeket a leveleket a dologba?

Vádlott: Azért, mert ezekkel a levelekkel sógoromhoz mentem, Januskó Istvánhoz, hogy fordítsa le azokat. Ekkor ott hagytam Januskónál azt a két katonai naredbát, amit Szarajevóból elhoztam. A múlt év májusában újból átmentem apám szállására Kunbajára, határátlépési igazolvány nélkül. Ismét elfogtak és be voltam zárva két napig. Harmadnap eljött Egger százados Bácsalmásra és dühösen felelősségre vont, mert nem tartottam be ígéretemet. Nagyon kiabált és azt mondta, hogy elvitet Szegedre. Újból megkérdezett, hogy hajlandó lennék-e Magyarország javára kémkedni? Azt mondtam, hajlandó vagyok, csak engedjenek ki. Erre kiengedtek és hazamentem Kunbajára szüleimhez.

Az elnök: Hogy lehet, hogy Egger csak így egyszerűen ismét kiengedte? Nem mondott semmit?

A vádlott: Nem. Egger nagyon szűkszavú ember.

A vádlott elmondja ezután, hogy baj nélkül visszatért Szuboticára. Itt állást kapott, de a főnöke pénzéből kétezer dinárt elköltött. Ezért a pénzért harmadszor is átment egy novemberi éjjelen, hogy apjától megszerezze ezt a pénzt. Ez novemberben volt. Éjszaka detektívek jöttek és el akarták fogni. Az ablakon ugrott ki és megszökött. Katonák üldözöbe vették és lőttek is utána, de nem találták el. Baj nélkül elérte a határt. Mikor hazajött, hallotta feleségétől, aki időközben visszatért hozzá, hogy házkutatást tartottak nála, mire önként jelentkezett a rendőrségen, ahol letartóztatták.

Januskó kihallgatása

Januskó István másodrendű vádlott kijelenti, hogy az ellene emelt vádban nem érzi magát bűnösnek. Az elnök felhívására részletesen előterjeszté védelmét, de előadása annyira kuszált és zavaros, hogy abból alig lehet tiszta képet alkotni. Elismeri, hogy sógora, Gstalter Antal járt nála és ott hagyott nála két katonai rendeletet, amelyek az ő szarajevói letartóztatására vonatkoztak.

Januskó ezekre nézve ellentmondásba keveredik, azt mondja, hogy az egyik példányt elküldte Szegedre a fényképpel együtt, majd kijelenti, hogy előbb küldte a fényképet és csak később a katonai rendeletet. Aztán úgy javítja ki magát, hogy a másik példányt elvette emlékébe, később pedig azt mondja, hogy elégette. Neki — mondja — gyakran kellett üzenetet küldeni Magyarországra, Szegedre, Bajára, de ezek nem katonai dolgokról szóltak, hanem áruüzletekről, ugyanis akkortájt nem folytatta vasesztergályos mesterségét, hanem áruüzlettel foglalkozott. Tagadja, hogy akár Keller Etussal, akár mással

pénzről vagy katonai iratok megszerzéséről tárgyalt volna.

Az elnök felolvassa Januskónak a vizsgálóbíró előtt tett vallomását, amelyben beismeri, hogy igenis tárgyalt Keller Etussal és ő ígért neki pénzt, ha közvetít közte és a szegedi katonai kémiroda között.

A vádlott a felolvasott vallomásra azt feleli, hogy az valóban a mostani kijelentése az igaz. Az elnök erre figyelmezteti, hogy a főtárgyaláson is folyton változtatja vallomását.

Januskó István kihallgatása után az elnök délután egy órakor megszakítja a tárgyalást és folytatását délután négy órára tűzi ki.

Keller Etel kihallgatása

A délutáni tárgyaláson Keller Etel harmadrendű vádlottat hallgatja ki a bíróság. Keller Etel beismeri, hogy elvitt két levelet Kelebiára és átadta azokat Egger kapitánynak és Abonyi főhadnagynak. A levelek tartalmáról nem volt tudomása.

Az elnök felszólítja, mondja el, hogyan ismerkedett meg vádlottársaival, mire elmondja, hogy Januskóval 1917-ben ismerkedett meg a testvérénél, ahol Januskó a feleségével látogatásban volt. Az eset idején, 1923 karácsonyán találkozott ismét a testvérénél Januskóval. Ekkor Januskó katonaruhában volt. Krnyajski Lázár hét-nyolc éve ismeri. Amikor legutóbb találkozott Januskóval, arról volt szó, hogy könnyen mehet át a határon, mert az apja kettős birtokos. Januskó ezen a találkozáson megkérdezte tőle, nem volna-e hajlandó neki szolgálatokat tenni, amelyekkel szépen kereshetne. A szolgálatok fejében 7000 jugoszláv koronát helyezett neki Januskó kilátásba. Ő eleinte huzódzott, de mivel télen amugysem volt munka, később mégis késznek nyilatkozott a szolgálatok teljesítésére. Ezidén márciusban két levelet vitt át Magyarországra. A két levél mellé egy cédula volt mellékelve, amelyen Januskó Egger századostól pénzt kért. Nem tud felvilágosítást adni a levelek tartalmáról, csak azt adja elő, hogy Januskó azt a megbízást adta neki, hogy az Egger címére szóló levelet ajánlva adja fel Kelebián, a másik levelet pedig, amelyen nem volt címzés, tartsa magánál, majd jönni fognak érte. Mikor Januskó a leveleket átadta, azt mondta:

— Itt van egy levél, amiben sok pénz áll.

Az elnök kérdésére, hogyan értette Januskónak ezt a kijelentését, Keller Etel azt mondja, hogy abban a hiszemben volt, hogy Januskó tartozik Eggernek. Januskó megbízását teljesítette. Egy keddi napon adta fel a levelet és csütörtökön előtt hozzá Egger százados a kelebiai szőlőbe és átvette tőle a megcímzett levelet. Egger szólt neki, hogy Januskó küldje el a fényképét.

»Katonadolog«

— Szombaton reggel jöttem vissza — folytatja vallomását Keller Etel — és Januskó két civil emberrel várt a vonatonál. Januskó megkérdezte tőlem, átadtam-e a leveleket és hoztam-e neki pénzt. — A leveleket átadtam, de pénzt nem hoztam — válaszoltam Januskónak.

— Megmondtam neked — szólt Januskó, — hogy addig ne add át a levelet, amíg pénzt nem kapsz, mert katona dolog van benne. A következő alkalommal, amikor Kelebiára mentem, Januskónak egy tengerészlő archépus igazolványát vittem magammal. Januskó felszólított, hogy 10.000 dinárt kériek a részére Egger kapitánytól. Mikor Kelebiára értem, az állomáson várt egy katona.

Az elnök: Maga értelmes lánynak látszik, nem tudja, miről volt itt szó?

A vádlott: Azt hittem, hogy csempészdologról van szó.

Az elnök: Átadta Januskó fényképét Eggernek?

A vádlott: Igen, egy keddi napon átadtam neki.

Az elnök: Kérte a pénzt is a kapitánytól?

Abonyi főhadnagy upalipjai

A vádlott: Igen, kértem, mire ő azt mondta, hogy ilyen zsebkezdőt már ré-

gen vásároltunk. Később találkoztam Abonyi főhadnaggyal is, aki száz dinárt adott, hogy az összes hetilapokat vigyem át neki.

Az elnök: Milyen hetilapokat vásárolt a 100 dinárért?

A vádlott: Az *Ilustrovani Listet*.

Az elnök: Hát még?

A vádlott: A Magyar Bazár divatlapot is. Összesen hét lapot vettem 23 dinárért, de nem emlékszem a címükre.

Az elnök: Mit szolt Abonyi főhadnagy ezekhez a lapokhoz?

A vádlott: Nevetett és azt mondta, hogy neki a *Vojni Listre* és *Sluzbene Novinere* volna szüksége.

Keller Etel végül elmondja, hogy 1925 április 25-ikén tartóztatták le és azóta van vizsgálati fogságban.

Az elnök ezután azt kérdi, hogy milyen viszonyban volt Keller Etel Krnyajski Lázárral és Szloboda Ilussal. Keller Etel erre előadja, hogy amikor az újságügyekről volt szó Abonyi főhadnagynál, ez kijelentette, hogy keres egy embert, aki neki állandóan küldi a *Vojni Listet* és a *Sluzbene Novinét*. Ő Januskóhoz fordult és azt mondta neki:

— Pista bácsi szerezzon valami újabb adatokat.

Januskó így szolt:

— Mi a fenének? Mondd meg inkább, mit mondott a főhadnagy.

Ő nem válaszolt semmit és többet erről az ügyről nem is beszéltek. Amint egyszer sétált a szubotcai korzón, Szloboda Ida együtt sétált Krnyajskival. Ő odament hozzájuk és szóba hozta előttük az ügyet. Szloboda és Krnyajski egyszerre mondták, hogy pénzért lehetne valamit csinálni. Ő később el is vitte Krnyajski céduláját Abonyi főhadnaggyhoz. Krnyajski minden információért 8000 dinárt kért. Abonyi kijelentette, hogy nincs pénz, de havi 3000 dinárt ad, ha a *Vojni Listet* és a *Sluzbene Novinét* rendszeresen megkapja. Keller Etel nem tudja, hogy Krnyajski kapott-e pénzt, de tudomása szerint a lapokat küldte Abonyinak.

Az elnök megállapítja, hogy Keller Etel vallomása megegyezik azzal, amit a vizsgálóbíró előtt mondott. Felolvassa az elnök Keller Etelnek a nyomozás során tett következő kijelentését:

— Tudom, hogy a magyaroknak szolgálatot tettem és bűnös vagyok.

Keller Etel sirva fakad. Az elnök elrendeli szembesztését Januskóval.

Keller Etus szembefordul Januskóval és nyugodt hangon a szemébe mondja, hogy Januskó pénzt ígért neki a közvetítésért. Januskó indulatos hangon tagadja ezt.

Krnyajski csak pénzt akart

Krnyajski Lázár negyedrendű vádlott kijelenti, hogy bűnösnek érzi magát, de csak abban, hogy nem tett jelentést a rendőrségnek a kénskedésről. Elmondja, hogy Keller Etus tett neki ajánlatot, hogy Magyarország javára kénskedjen, mert ezzel sok pénzt szerezhet. Ő akkor azt válaszolta, hogy mondja meg Etus a magyar tisztnek, hogy ő csak akkor hajlandó erre, ha rendes havi fizetést adnak és pedig havi háromezer dinárt és ezt előre beküldik.

— Azt gondoltam, — mondja a vádlott, — hogy vagy küldenek pénzt vagy nem, de én úgy se küldök nekik semmit. Én a Ferrum-gyárban voltam alkalmazva és a gyár szünetelése miatt nem volt jövedelmem. Gondoltam, hogy így pénzhez juthatok, de nem akartam és nem is tudtam volna katonai dolgokat közölni.

Szloboda Ida vallomása

Szloboda Ida ötödrendű vádlott kijelenti, hogy nem érzi magát bűnösnek az ellene emelt vádban.

Elnök: De volt tudomása arról, hogy kénskedni akarnak?

Vádlott: Nem értettem én, hogy miről van szó. Konkrét, pozitív dolgokról nem volt semmi tudomásom.

Elmondja, hogy Keller Etát ismeri, de csak onnan, hogy tartozott neki pénzzel áruért. 1916 óta ismeri Keller Etát. Elmondja, hogy hol és mikor jött össze

Krnyajski Lázár Keller Etával. Ő jelen volt, amikor beszéltek, de nem értette, hogy mit tárgyalnak, mert bunyevác nyelven beszéltek. Annyit tud, hogy mondtotta Krnyajskinak, hogy hagyja

abba ezt a dolgot, mert ezt ő nem szereti.

Szloboda Ida vallomása után szerda reggel kilenc órára tüzték ki a főtárgyalás folytatását.

Álhir Pasics haldoklásáról

Zagrebben vasárnap este egy álhirlap valótlan jelentése nagy riadalmat keltett — Cimbitorlás miatt feljelentették a rendkívüli kiadás forgalombahozóit

Zagrebból jelentik: A zagrebi uccákat vasárnap este rikkancsok száguldozták be hönuk alatt hatalmas csomó újsággal, amelyeket hangosan kiáltozva, mint a zagrebi *Novosti* című lap rendkívüli kiadásával a szanzációval szolgált, hogy Pasics miniszterelnök haldoklik. Hosszu és részletes cikkben emlékezett meg a nagybeteg államférfi agonizálásáról állítólagos karlsbadi jelentések alapján. A közönség vaósággal elkapkodta a rendkívüli kiadást, amely hamarosan az utolsó példányig elfogyott.

A *Novosti* kiadója hétfőn reggel cimbitorlás miatt följelentést tett a zagrebi rendőrségen ismeretlen tettesek ellen, mert — mint a följelentés előadja — a vasárnap este kolportált rendkívüli kiadáshoz a *Novostinak* semmi köze sem volt és a rendkívüli kiadás forgalomba-

hozói visszaélést követtek el, amikor röpiratukat tipografailag úgy állították ki, hogy az megtévesztésig hasonlítson a *Novosti*-hoz. A röpirat ugyan *Vecsernje Novosti* címmel jelent meg, azonban a „Vecsernje” szó olyan apró betűkkel van nyomva, hogy alig látható, míg a „Novosti” szót az igazi *Novosti* címbetűvel állították elő.

Minthogy a *Vecsernje Novosti* példányain fel van tüntetve annak a nyomdának a neve, ahol készült, nem ütközik nagyobb nehézségbe annak a megállapítása, hogy ki akart üzletet csinálni a miniszterelnök haldoklásáról terjesztett álhírekkel? Ha a *Vecsernje Novosti* kiadójának kitértét megállapítják, a *Novosti* kártérítési pört indít ellene azon a címen, hogy a valótlan tartalmu rendkívüli kiadás alkalmas volt a *Novosti* kompromittálására.

A sentai vérvád

A sentai talmud-iskola felavatását rémhírek miatt el kellett halasztani — Három kisgyermek eltűnt — A „meggyilkolt” gyermekek közül kettő már előkerült

A rendőrség keresi a vérvád-mese terjesztőit

Szentáról jelentik: A sentai szefárd-zsidó hitközség talmudiskolája nemrég elkészült és a napokban akarták annak felavatási ünnepségét megtartani. Néhány nappal ezelőtt azonban kinos akadályok gördültek a felavatás elé, mert az iskola felépítésével kapcsolatban a vérvád soha meg nem szűnő rémmeseje kísért ismét Szentán a zsidóság ellen, ami miatt az iskola alapítói most nem találják alkalmasnak az időpontot a felavatási ünnepség megtartására.

A kidobolt figyelmzettetés

A mult héten eddig még ki nem derített forrásból, az a rémmese terjedt el Szentán, hogy a zsidók a talmudiskola felépítéséhez keresztény gyermekek véréit is felhasználják és ezért néhány gyermeket meg fognak ölni, illetve megölni. Tápot adott erre az a véletlen körülmény, hogy éppen most, rövid időközben három kisgyermek eltűnt szülei lakásáról és ezekkel az eltűnésekkel azonnal a zsidók elleni vérvádat hozták összefüggésbe. Az eltűnések híre és a vád minden alkalommal szinte órák alatt terjedt el Szentán és a vérvádnak különösképpen nemcsak az alsóbb néposztály, hanem az ugynevezett intelligens közönség egy része is hitelt adott, amikor azonban a három eltűnt ggyerek közül kettő hamarosan előkerült, a sötét vád terjesztői erről óvatosan hallgattak. A rémmese terjedt és még ma is tíz gyermek eltűnéséről és meggyilkolásáról suttognak Szentán, minden alap nélkül.

A sentai rendőrség a megismétlődő eltűnések miatt dobszó utján kihirdette, hogy a szülők fokozott gondossággal vigyázzanak gyermekeikre, ami ismét tovább szította a vérvád meséjét. A sentai magyar lakosság nem értette a szerb nyelvű hirdetményt és így elhitte a vérvád terjesztőinek, hogy a rendőrség a zsidóktól félti a gyermekeket.

Az eltűnt gyerekek

A mult hét csütörtökjén, amikor még csirujában lappongott a vérvád, Kovács Marcella kilencéves kislány eltűnt szüleinek a Senta mellett Felsőhegyen levő tanyájáról. A szülők kétségbeesett kere-

sése az első napon hiábavalónak bizonyult és ezért jelentést tettek az eltűnésről a sentai rendőrségnek. A tanyai lakosság — a sentai rémmesék alapján — annak a gyanunak adott kifejezést, hogy a gyereket „a zsidók beépítették az iskolába”, amit a szülők a rendőrséggel is közöltek. A rendőrség, amely nyomban elrendelte a kutatást a kislány után, természetesen semmi hitelt nem adott ennek a sötét vádnak, a gyermek pedig másnap előkerült. Kiderült, hogy a kislány a szállás környékén eltévedt és a járókelek egy szomszédos szállásra vitték, pénteken pedig a kis Marcellát visszavitték megrémült szüleihez.

A második eltűnés pénteken történt. Molnár Julia, Molnár János sentai gépész öt éves kislánya délután eltűnt hazulról. Édesanyja kétségbeesetten kereste és azonnal az a gyanu merült fel benne, hogy a zsidók vitték el, hogy az iskola felavatásához véréit használják. Keresésére indult a kislánynak és csakhamar a lakásuk közelében levő kukoricásnál ráakadt éppen akkor, amikor egy férfi erőszakot akart elkövetni a gyermek ellen. Kiderült, hogy az uton játszódozó kisgyereket Kovács György sentai pék magával csalta a kukoricásba, hogy ott brutális merényletet kövessen el ellene. Kovácsot Molnár feljelentésére a sentai rendőrség letartóztatta és — bár kétségtelemé vált, hogy a szefárd-iskolával semmi összefüggésben nincs az eset, Molnár Julia kétórás távolléte még mindig mint zsidóellenes vád lappang a sentai alsóbb népréteg köztudatában.

Ugyancsak pénteken tűnt el Szentáról Ivánovics Sándor tizenegy éves kislány, a vasuti tözsdé tulajdonosának gyermeke. A kisgyereket anyja megdorgálta, emiatt elment hazulról és azóta nem került elő. Bár szülei bizonyosra veszik, hogy a gyermek valamelyik vonatra fellszállt és dacból elutazott, a vérvád terjesztői ezt az eltűnést is a zsidók ellen használják fel.

Beavatkozik a hatóság

A sötét és rosszindulatu rágalmak miatt a sentai szefárd hitközség tiztagu

küldöttsége, Pollák Salamon hitközségi elnök vezetésével felkereste Matics Szlavko rendőrfőkapitányt, akitől védelmet kértek a vérvád terjesztőivel szemben. A főkapitány ígéretet tett, hogy a legszigorubb nyomozást fogja megindítani, hogy megállapítsa, kik terjesztik a rémmeséket és ezek ellen a legszigorubb büntetést fogja alkalmazni. A sentai zsidó hitközség küldöttsége ezenkívül a napokban a belügyminisztert és a vallásügyi minisztert is fel fogja keresni, hogy a kormányt a vérvád terjesztői ellen erélyes rendszabályok alkalmazására kérjék fel.

Vakmerő vasuti tolvajná

Két utast fosztott ki a zemuni pályaudvaron

Beogradból jelentik: A rendőrigazgatóságnál Grgorics Vladimir noviszađi földbirtokos lopás miatt feljelentést adott be egy ismeretlen fiatal nő ellen, aki Matics Milan mosztari gimnáziumi igazgató leányának mondtotta magát. A feljelentés szerint Grgovics Zagrebbe ment leányát meglátogatni. Vasárnap reggel tért vissza, amikor is a beogradi gyorsvonat első osztályának egyik külön fülkéjébe szállt be. Röviddel később egy roppant elegáns fiatal lány jött be a fülkébe, otthagya csomagjait s újból kiment. A vonat elindulásakor a lány nem tért vissza s Grgorics már azt hitte, hogy lemaradt a vonatról. Két óra mulva azonban a szép ismeretlen visszajött és beszédbe elegyedett Grgoricsal. Beszédközben a lány azt mondta, hogy a mostári gimnáziumi igazgató leánya és rokonai látogatására megy Beogradba. A beszélgetés később már egész bizalmas jelleget öltött. A zemuni állomáson a lány megkérte Grgoricsot, hogy szálljon le és vegyen neki gyümölcsöt. Grgorics udvariasan eleget tett a lány kérésének, de mire a gyümöccsel visszajött, a lány már nem volt a fülkében. Grgorics azonnal észrevette, hogy ötvenhatezer dinár készpénzt tartalmazó irattáskája eltűnt. Ekkorra már nagy tömeg gyűlt össze az állomáson, ahol egy zemuni nagykereskedő felesége sirva panaszkodta, hogy huszezer dinárt tartalmazó tárcáját egy fiatal lány ellopta. A lopást csak akkor vette észre, a mikor kiszált a vonatból.

Grgorics és a zemuni uriaszony feljelentésére a zemuni vasuti rendőrség megindította a nyomozást, átkutatta a vonatot, a fiatal tolvajlány azonban eltűnt. A zemuni rendőrség azonnal értesítette a beogradi ügyeletes rendőrfőkapitányt, a vakmerő tolvajt azonban mindezideig nem sikerült elfogni. A beogradi rendőrség kérdést intézett a mostári hatóságokhoz a leány kiléte felől, ahonnan az a válasz érkezett, hogy a mostári gimnáziumi igazgatónak egyáltalán nincsen leánya.

ROSSIJA-FONCIERE

biztosító és vizionbiztosító társaság

Tűz, élet, baleset, autómobil-biztosítások
Betörésbiztosítások méltányos díjakkal

FŐIGAZGATÓSÁG: SUBOTICA

(Rossija-Fonciere palota)

KÉPVISELETEK MINDENÜTT

TINTA

Don Bodorovszky y don Fehér

Almatian éjszaka után, mikor már úgy megszoktam a vonat zakatolását, akár a szívem, vagy ütőereim lüktetését, gyűrt arccal, gyűrt felöltőben végigsétálok a hosszu vonat folyosóján, megnézni az időt: az emberek tapáskodását, hajnali faanyag ásitását, a verőfény első rezzenését borzas hajukon.

Egy harmadosztályú fülkében két legény ül egymás mellett, némán. Az egyik csinosabb, fűzőscipőt visel, kibámul az ablakon, a másik tagbaszakadt, az orra tört, a lábán csizma van. Ez folyton majszol, mint valami gyerek.

Nem kell hozzá se néprajzi ismeret, se lélektan, hogy megállapítsam: ezek magyarok. Nem is annyira szemlélődő arcuk árulja el ezt, mint inkább ingük, melynek magas puhagallériát négy porcellángomb feszíti oda szorosan a nyakhoz.

Hallgatnak. De magyarul hallgatnak. Én pedig lesbe állok a folyosón, várom szavukat. Végre belép fülkéjükbe az olasz kalauz, mustrálgatja jegyüket, figyelmezteti őket, hogy Milánóban át kell szállniok Genova felé. A legények tisztességtudóan felállnak, süketnéma jelekkel mutogatják, hogy egy kukkot sem értenek.

— Milyen nyelven beszélnek? — kérdezem tőlük, magyarul.

Nem felelnek.

— De magyarul csak tudnak?

— Hogyne — válaszolnak természetesen.

— Más nyelven nem?

Tünődve vállukat vonják, mint akik nem tudják felelni, hogy az anyanyelvükön kívül más nyelv is van a világon. De fiatalságuk, bikaerejük valami furcsa biztosságot ad nekik Olaszország közepén, a rohanó gyorsvonaton.

— Hová mennek?

— Uruguayba — mondja a derekabb. Mielőtt utra keltem volna, levelet írtam — életemben először — Uruguayba, Montevideoba, Juana Ibarbouronnak, a félnéger spanyol költőnek. Milyen szépséges a véletlen. Most előttem van két abaujmegeyi legény, Bodorovszky Sándor meg Fehér János, ki Uruguayba megyekszik.

— Mit keresnek ottan?

— Munkát.

— Mennyit kapnak majd?

— Hetente nyolc dollárt.

— Nem sok. Otthon is megéhittek volna.

— Megélni éppen megéltünk volna — szól lassan, tétozva Sándor. — De ha az ember fiatal, akkor szerencsét próbál.

Bizalmatlanok, zárkóztak. Ha kérdézetem őket, előbb egymásra pillantanak, mintegy tanakodva, hogy közölhetik-e velem ezt-azt, csak aztán szólalnak meg. Harapófogóval kell belőlük kihúzni a szót. Az egyiknek a vasúti, meg a hajójegyén kívül huszonöt dollárja van, a másiknak harminc dollárja.

— Hát az irásafk?

— Amny van itt, hogy életemben sem láttam annyit.

Csakugyan előkotorásszák okmányait, a szabályosan láttamozott utleveleket, orvosi bizonyítványokat, tanúsítványokat, köztük az uruguayi köztársasági konzulátus bevándorlási engedélyét.

El abajo firmado no padece ninguna infermedad contagiosa. Don Janos Fehér de nacionalidad hungaro, de 25 anos y de estado soltero, tiene aptitudines para trabajo y goza di buena reputacion y moralidad. Szóval, szegény Fehér János, ki hirtelenül Don Janos Fehér lett, mint Don Juan, nem szenved járványos betegségben, alkalmas a testi munkára, különben hazájában köhírnék érvend.

— Mégis, — vallatom őket — el ott valakijük, atyafijük, ismerősük, ki eligazítja magukat? Hová akarnak szegődni? Ki hívja ki önöket?

— Egy bizonyos ember. Lakatos István. Az irt.

— Mit csinál az ott?

— Narancsot csomagol, faládikába.

— Hol lakik? Várja magukat? Tudják legalább a címét?

— Azt bizony nem tudjuk.

— De Uruguay nagy, nagyon-nagy. Hogy találják meg?

A párbeszéd megszakad. Mindketten kinéznek az ablakon, nem törődnek többé velem. Ok azon töprengenek, hogy mit hoz a jövő, melyet hajszolnak, mint a világgá bujdosott, egyszeri királyi, én pedig azon, hogy milyen fehér, vagy fekete emberkereskedők kezébe, milyen zárkákba és ketrecekbe kerülnek, míg végre valahol, valamikor kifutvarozák őket. Röpti őket a végzetük. Az embereken nem lehet segíteni.

— Isten áldja meg magukat — bucsuzkodom tőlük a milánói pályaudvaron.

— Isten megáldja — szónak egyszerűre.

Látom, amint felkászolódnak a genovai vonatra, aztán nem látom őket. Nem is látom többé soha. Lehet, hogy holtuk napjáig zsellérek maradnak valami vad gyárban, lehet, hogy megtöltődnek s husz-harminc év múlva vidáman szívják ültetvényükön a puro-t, a havannát, fejükön egy hatalmas szalmakalappal, de ezek többé nem térnek vissza. Elnyeli őket a föld, a tenger, az őr.

Azóta több nap mult el. Most, hogy a szállón szobájában írok, még mindig azon gondolkodom, vajon Uruguayban, melynek kiterjedése 187.000 négyzetkilométer, hogy találja meg Don Bodorovszky és Don Fehér azt a bizonyos embert, ki ott narancsot csomagol, faládikákba?

Kosztolányi Dezső

Katasztrófális viharok

Jégeső Szlovénkóban, orkán a magyar alföldön, felhőszakadás a Vajdaságban

Az utóbbi napokban ismét katasztrófális viharok pusztítanak csaknem mindenütt Középeurópában, rengeteg kárt okozva. Prágai jelentés szerint szombaton és vasárnap óriási vihar dühöngött egész Szlovénkóban, amelytől legtöbbször Gálszécs és Bodrogköz szenvedtek. A jégeső óriási pusztításokat okozott és a termés nagyrészt megsemmisítette. Hámos községben a villám agyoncsújtott négy mezei munkást, akik egy fa alá menekültek. Varannóban is itéletidő dühöngött. A villám beütött egy házba, ahol a család éppen ebédelt, a családját agyoncsújtotta, a ház pedig kigyulladt és porrá égett.

Mint Budapestről jelentik, hétfőn Budapest és a magyar alföld fölött is óriási vihar vonult el. A vihar felbecsülhetetlen károkat okozott különösen a gyümölcsstermesben és az orkán zavarokat okozott a budapesti telefonforgalomban is. A Dunántulon is voltak viharok, így Zalaegerszeg környékén, ahol Zalaegerszeg környékén, ahol Zalabaksán a villám becsapott Kanizsai Péter házába. A villám a ház egyik falát kidöntötte, a szobában levő három kisgyermek az ijedségtől megnevel.

A vihar vasárnap éjszaka elérte a Vajdaságot is. Szuboticán hétfőre virradó éjszaka nagy zivatar vonult át, hétfőn pedig egész nap úgy Szuboticán, mint a Vajdaság többi részében is orkánzerű szélvihar dühöngött, amely erősen lehűtötte a levegőt.

Mint Boroszlóból jelentik: Haidenburg környékén vasárnap hatalmas jégeső pusztított és a szőlőtermés 80 százaléka megsemmisült. A jég olyan sűrű volt, hogy 20—30 centiméter magasságban jégréteg képződött s olyan volt a tájék, mint télen.

Bécsi jelentés szerint Pörtschachban és a Wörthi tó valamennyi nyaralóhelye fölött nagy vihar és zivatar zúdult végig és hatalmas záporosó volt. Az orkán Pörtschachban teljesen elsodorta a Park Hotel fedelét.

Detroitból jelentik a New York Herald-nak, hogy tarlós felhőszakadászerű esőzés a városban ötmillió dollárnyi kárt okozott. Valamennyi gyárnak abba kellett hagyni a munkát.

Avármegye kőbányája

Bácsmegye állandó választmányának ülése

Somborból jelentik: A keddre összehívott megyei közgyűlést megelőzően hétfőn délelőtt ülést tartott a megye állandó választmánya, amely több fontos javaslatot fog a közgyűlés elé terjeszteni. A választmány ülésén foglalkoztak a Kamenica melletti Paraguvó nevű kőbánya ügyével is, amelyet még Sztajkov Mózes volt vármegyei alispán vásárolt meg kétmillióhatszáz ezer dinárért a megye részére.

A kőbánya, amely csaknem hárommillió dinárjába került a vármegyének, éveken keresztül kiaknáztatlanul hevert, anélkül, hogy bármit is jövedelmezett volna. A mult évben bérbeadták a „Bazalt” részvénytársaságnak évi háromszáz ezer dinár bérösszegért, az első évi bérösszeget azonban fölemésztették a kőbányára kirótt adók. Az állandó választmány javasolni fogja a közgyűlésnek, hogy a kőbányát adják el és az eladási ügyet lebonyolítására küldjék ki Ráics Szvetiszlav alispánt, Kupuszárevics Sztevan megyei főjegyzőt, Gradjanszki Pétert, az állami építészeti hivatal főnökét, két törvényhatósági bizottsági tagot. Amennyiben a közgyűlés a javaslatot elfogadja, a bizottság felbecsüli a bányát és eljárásról jelentést fog tenni a legközelebbi megyei közgyűlésen.

Az állandó választmány foglalkozott még a novisadi színház szubvenciójának kérdésével is. A választmány Ráics Szvetiszlav alispánt bízta meg, hogy a szubvenciók kérdésében folytasson tárgyalásokat a színház igazgatójával. A választmány a szubvenció megszavazása ellenében megkívánja a színháztól, hogy Somborbau is rendszeresítsen előadásokat.

Az állandó választmány még több javaslatot terjeszt a keddi közgyűlés elé, amelynek tárgysorozatán fontos utépitési javaslatok is szerepelnek.

Abécsgyilkosság tettesét

ujabb gyilkosság elkövetése előtt tartóztatták le

A bécsi rendőrség meg fogja akadályozni a horogkeresztesek véres atrocitásait

Bécsből jelentik: Az osztrák főváros egész lakosságát lázas izgalomba hozta az a gyilkosság, amely szombaton a késő délutáni órákban egy weintraubengassei kis szállodában, a Hotel Dresdenben történt s amelynek — mint már jelentettük — egy Mohapl József nevű huszonegy éves fiatal ember az áldozata. Mohapl a Pratersternen sétált, amikor egy tüntető csoporttal találkozott, amelyre állítólag valami gunyos megjegyzést tett. Horogkeresztesnek nézték és többen fenyegetőleg közeledtek feléje, mire ő futni kezdett és a Dresden-szállóban keresett menedéket, ahol utolérték és törzsúrassal halálosan megsebesítették.

A nyomozás azonnal nagy apparátussal indult meg és órákon belül eredményt hozott: a lesurvt Mohapl József gyilkosát, Seidl József tizenkilenc éves szobafestősegéd személyében a rendőrség elfogta. Seidl, aki a gyilkosság elkövetése után véres ingben elmenekült, úgy került rendőrkézre, hogy a Praterben újabb verekezés központjába került és elővette véres keszt, hogy ellenfelét leszurja. A rendőrök nyomában bevitték egy őrshobára, ahol egy rendőr, aki a gyilkosság színhelyén jelen volt, fölismerte benne azt a férfit, aki a gyilkosság alkalmával elmenekült.

Seidl Józsefet az éjszaka folyamán nem lehetett kihallgatni, mert teljesen részeg volt, de reggelre kijózanodott és vasárnap délelőtt bevallotta a gyilkosságát.

Seidl, aki elhanyagolt külsejű suhanc, vallomásaiban azt mondja, hogy nem politikai meggyőződésből követte el tetteit, hanem mert verekedő kedvében volt. Véletlenül sodródott abba a csoportba, amely Mohapl üldözöbe vette. Mohapl

bemenekült a Dresden-szállodába, 6 késsel a kezében utána futott és anélkül, hogy tudta volna miért, leszurta Mohapl Józsefet. Seidl kihallgatása után visszavitték a cellájába és a bécsi rendőrfőnökség vezető tisztviselői tanácskozára ültek össze. Ezen a megbeszélésen arról volt szó, hogy a rendőrség milyen eszközökkel vessen véget a folyton megismétlődő horogkeresztes tüntetéseknél, amelyek hétről-hétre megzavarják Bécs nyugalmát és ilyen gyilkosságokhoz vezetnek.

HIREK

Augusztus

A nap izzó forróságában halkabb a szó, legföljebb a strandon harsan fel merészebben: reggelre hajnalvirág futja be a lugast, hogy délre elhervadjon, mint bágyadt leányfőm, amely fantasztikusan szépségek képzelte a szerelmét s zímankótt kapott az első brutalitásra. Szegényke, nem tudta, hogy ez az élet. Hajnalka itt minden, délignyiló virág.

Augusztus a maga érett szépségével, erejével fekszik reá a virágra. Balsac előretolt kora asszonya ő, még egyszer felcícomázza magát, tükre előtt hosszasan ül és elsóhajítja a multat, amelynek májusai bágyadt merészséggel olvadtak át júniusba. Ami akkor még csak sejtés volt, kísérlet, az rég kialakult tudássá. Most nézi magát a tükörben, rejtegeti a gonoszul jelentkező szarkalábakat, gyanus hajszálát hirtelen kitép s megpróbálja az égi mosolyt, amely valamikor józan agyakra borított lázat.

Higye el, még az a kis mesteri pir sem olyan nagy veszedelem, amely állandó akar lenni az arcán, hiszen megteszik mások is, egészen fiatalok, akiknek véréjátékát pedig maga a hatalmas természet szökteti finom ereibe. Ott siettetik az éveket, a tapasztalatokat, amiket pedig kár hajszolni, hisz ugyis megérkeznek.

Egyszer van az életben nyár, és ha eltöltöd a nyarat,

Csak a száraz lombja marad.

Igy dalol a régi idők klasszikus költője, aki pedig tudja, mit jelent az élet augusztusa.

Hlába a forró levegő, csak erőszak ez a természet, mert az esték már hűvösek. A cséplőgépek behatárszó bugása a természérről beszél, ami azt jelenti, hogy vége a virágnak, közelebb az alkony. A falevelek között megjelennek már a sárga élettelenek, amik úgy csüggenek a galyon, mintha egy kis halasztásért könyörögnének.

— Ne még, csak csöppnyi időt adjatok! Olyan szép volt az élet és úgy fáj elbucszni mindentől, ami az eszendeiket kiszinezte! Én is voltam úde és harnatos, rajtam is megakadt a nap-sugár szemem. Madár dalolt az árnyékomban s kedves volt az éneke, mert a szívem fiatalon lüktetett. Engedjétek még énem, ha nincs is a folytatásban olyan sok öröm. Hiszen dühörögve szárgul az élet s minden pillanában új generációk nőnek fel, hogy nyomdokunkba lépjenek. Nincs kiméletlenebb a fiatalságnál, tudom, hiszen ilyen voltam én is. Önzön, önmagamért éitem nem sajtáltam a sárguló leveleket, amelyeket legföljebb leszakít a szél, de nem cirógat.

... Megállok a pusztia közepén és bámulom a természetet, amely minden szuverénél biztosabban diktálja a maga törvényeit.

Soha nem téved, a hangja határozott. — Látod-e a hordást? Ezer, meg ezer kéz buzgólkodik, farad, lazad, hogy millióknak legyen meg a kenyerük. Hol a te munkád eredménye, mit csináltál eddig? Meddó álmódorásból hogy ész meg a télen?

— Uram, végtelen nagy és ismeretlen — felelem lehajtott fővel — hidd el, hogy nem énbennem a hiba. Ekém tiszt volt, karom acélos kedvű, de viharok szántották a földemet. Csemetefát, ha

áttemtem, iatékos kezek kitörték. Gyümölcsösömöt irigy szomszédok megtépázták zölden. Buzakalászáimra köd borult, mikor már ígérettel bölintottak felém, megszorult a szemük, valamint az én lélegzetvételem is, valahányszor megfedkeztem róla, hogy nem szabad szépet, nemeseit alkotni az irigyek miatt. Uram, daloltam a siketeknek és színket mutattam a vakoknak. Dideregtem forró nyárban és lázban égtem hófúvások idején, amikor kitértam mellem az időnek. De őszinte voltam mindig, a máséhoz soha nem nyultam.

— Almadozjal, sohasem éltél a jelennek — dörgi felém az ismeretlenségből jövő hang. — Hol az eredmény?

— Hát nem éltél hiába, szó sincsen róla. Van egy virágszáim, finom és gyenge. Arca patyolatján haiszál-kék erekben futkos a vér, szemét, ha rám veti, bizsergő zengéssel szívemig ér; hangját mikor hallom, vén csatalóként a fejem felvetem, hogy olyan, mint én, benne talán azt a legjobban szeretem. Hatalmas, régi fa tört-gallya szegényke és alig van helye a széles világon, de egyenes, büszke, dereka nem hajló — óh, hogy is hajolna, mikor a lányom! Nem értem soha rá, vagyont, hogy szerzek, a kopott lant fityeg a vállamon most is — megyek a szélben, esőt nem érzek, idő és ember, ha százszor kifoszt is. Fejünket büszkén felvetjük az égnek, kezünk vaskapocsoként egymásba fonódik hiúság, érdek, de messze-messze, láthatatlan határokból tolódik. Megülünk némán, nézzük az alkonyt, amelyből holnapra tán nincs ébredésem s azt, amit mondani akarok, szónál színesebben, halkabban, fátóbban elmondja rendre a szívverésem. Ő az, aki megért, csak ő nem kívánja, hogy magam bármilyen porba alázzam, de gyenge kacsójának cirógatása az élethe visszahoz, lehűti a lázam. Elmúlnak olyankor az augusztusi álmok — valamennyi ugyanis szörnyű kába —, s látod, Uram, mikor termésem keresem, ilyenkor tudom, hogy nem éltél hiába.

Bob.

*

— **Pasics állapota javul.** Beogradból jelentik: *Pasics* Nikola miniszterelnök orvosai hétfőn hivatalos buletint adtak ki a beteg állapotáról. A jelentés szerint *Pasics* állapota egyre javul és nincs semmi ok aggodalomra. Közérzete kitűnő, étvágya jó.

— **A szubotica helyettes rendőrfőkapitány szabadságon.** *Pesics* Vladimir helyettes rendőrfőkapitány, a bűnügyi osztály vezetője hétfőn hat heti szabadságra távozott. Távolléte alatt a bűnügyi osztályt *Ifkovic-Ivandekics* Lázár rendőrfőkapitány fogja vezetni.

— **Uj szolgabíró Topolán.** Somborból jelentik: *Milics* Brankó titeli szolgabíró ugyanilyen minőségben Topolára helyezték át.

— **Tanítói áthelyezések.** Somborból jelentik: A közoktatásügyi minisztérium Proksts Erzsébet zmajeváci tanítónőt Bajmokra, Cepp Fülöp tanítót pedig Cservenkára helyezte át. *Mila Antun* kulai tanítót a közoktatásügyi minisztérium nyugdíjazta.

— **Felfüggesztett jegyző.** Somborból jelentik: *Rüics* Szvetisláv alispán Bozsák Vratán csuzai jegyzőt különböző szabálytalanságok miatt felfüggesztette állásától.

— **Maxim Gorkij visszatér Oroszországba.** Rómából jelentik: Maxim Gorkij orosz író, aki Sorrentóban két évig időzött, vasárnap Rómába érkezett. Az újságíróknak kijelentette, hogy Berlinbe utazik s onnan két hét múlva visszatér Oroszországba. Egyelőre Petrográdban fog letelepedni s dolgozni akar, mert az utolsó három évben betegsége miatt nem írt semmit. Gorkij a berlin-petrográdi utat repülőgépen óhajtja megtenni.

— **Amundsen ismét az északi sarkra készül.** Newyorkból jelentik: Ellsvorth Newyorkba érkezett és kijelentette a sajtó képviselői előtt, hogy az északsarki repülést Amundsen vezetése alatt ismét meg fogják kísérelni. Az expedícióhoz léghajó sokkal jobban megfelelne, mint a repülőgép. A második északsarki ut költségeit azokból a bevételekből fogják fedezni, amelyeket az első uton fölvevte filmekért kapnak. Ugy számítják, hogy az előadásokkal és könyvekkel együtt, amelyek az utról megjelennek, a bevétel mintegy 85 millió dollárt fog kitenni.

— **Megindult a menetrendszerű forgalom a Lika-vasut új vonalán.** Zagreből jelentik: A Lika-vasut egész új vonalán Zagrebtől Sibenikig, illetve Splitig megindult hétfőn a menetrendszerű személy- és teherforgalom. A sibeniki borkiállításán bácskai kereskedők által vásárolt négy vagon bor hétfőn már meg is érkezett Zagrebba az első tehervonattal.

— **Mozisztárokat akartak rabolni.** Los Angelesből jelentik: A napokban szenzációs pör indult meg Charles Stephens, Claude Holcomb és Adrian Wood ellen, akiket azzal vádolnak, hogy Mary Pickfordot, Pola Negrit és Edward Dohnynek, a petroleumkirálynak unokáját el akarták rabolni, hogy nagy váltságdíjat kapjanak értük. Az amerikai feketekéz tagjai Jackie Coogant is áldozatul szemelték ki. Az első tárgyalási napon Mary Pickford férje, Douglas Fairbanks azt vallotta, hogy a vádlottak állandóan a Los Angeles-i filmgyár körül ólálkodtak.

— **A müncheni esküdtbírószág erkölcstelennek bélyegezte Csehov novelláit.** Münchenből jelentik: Az ügyészség erkölcstelennek bélyegezte *Csehov* novelláit és az „Ezeregy éjszaka“-t. Az ügyészség *Csehov* műveit „külföldi szennyirodalom“-nak nevezi és elrendelte a „Perzsa szerelmi históriák“ és „Az orosz Eros“ című könyvnek, amelyben *Csehov* novelláin kívül más neves orosz írók írásai is megjelentek, azonnali elkobzását.

— **Kibővítik a bródi vasutállomást.** Beogradból jelentik: A minisztertanács a közlekedésügyi miniszter ajánlatára megengedte a szlavon-bródi vasutállomás kibővítését.

— **Halálos fürdés.** Novisadról jelentik: Vasárnap délután Novisadon a vasuti hídnál a szabad Dunában több fiatalember fürdött. A fürdőzők közül egyszerre eltűnt Feder János 23 éves kereskedelmi alkalmazott. Kétségtelen, hogy a vízbe fulladt, bár barátai a szerencsétlenséget nem vették észre. Az eltűnéseiről jelentést tettek a rendőrségnek.

— **A novisadi kereskedők büntetése.** Novisadról jelentik: A novisadi pénzügyigazgatóságok hétfőn leérkezett újabb megbüntetett tizenegy novisadi kereskedő ügyében a beogradi vezérpénzügyigazgatóság döntése, amely a kereskedők büntetését megsemmisíti. A határozat csupán 500—5500 dinárig terjedhető pénzbüntetést ír elő a forgalmi adó-jegyzék hibás vezetése miatt és a könyvek felmutatásának megtagadása miatt.

— **Dreyfus kapitány unokaöccse temesvári leányt vett feleségül.** Temesvárról jelentik: Érdekes nászutasok érkeztek Temesvárra: Jean Jack Dreyfus, francia börgyáros és fiatal felesége, Stein Etel, Stein Ferenc temesvári fa-kereskedő huga. Az ifjú börgyáros unokaöccse a nevezetes Dreyfus kapitánynak s egy évvel ezelőtt véletlenül ismerkedett meg a temesvári urileánnyal. Stein Etel orvos-fivérel Párisba utazott a múlt évben s a vasuton ismerkedtek össze Jean Jack Dreyfussal. Mire Párisba érkeztek, a gyáros meg-

kerlte a temesvári lány kezét. Stein Etel azt válaszolta, hogy ha egy év múlva nem változtak érzelmei, szívesen a felesége lesz. Röviddel ezelőtt, egy év letele után jelentkezett a szerelmes Dreyfus és a regényes házasságkötés megtörtént. Az esküvőt Elzászban, Mühlhausenben tartották, ahol a dúsgazdag Dreyfus-család tagjai teljes számban jelentek meg. A nászutasok most temesvári rokonaikat látogatják meg.

— **A szubotica sakkverseny első fordulója.** Hétfőn délután 5 órakor általános érdeklődés mellett, nagy közönség jelenlétében megkezdődött a szuboticai Polgári Kaszinó helyiségeiben az országos sakkverseny. Mivel a podgoricai Tamundzsics nem érkezett meg, helyette a ljubljana Valentinesics vesz részt a versenyben. A hétfői első forduló eredménye a következő: *Feuer* (Szubotica) győzött *Pirc* (Maribor) ellen, *Gräber* (Szombor)—*Rozsics* (Split) ellen, dr. *György* (Szubotica)—*Stupan* (Maribor) ellen, *Pavkovics* (Split)—*Todorovics* (Beograd) ellen, *Polljakov* (Beograd)—*Valentinesics* (Ljubljana) ellen, dr. *Singer* (Zagreb)—*Markovics* (Novisad) ellen, *Tenner* (Szaribecsej)—*Tóth* (Vrsac) ellen, *Boschán* (Szubotica)—*Csillag* (Szubotica) ellen, *Vidmar* (Ljubljana)—*Kulzinszki* (Novisad) ellen. Kedden, a második fordulónál, a következő versenyzők kerülnek egymással szembe: Dr. *Singer*—*Csillag*, *Pirc*—*Markovics*, *Tenner*—*Feuer*, *Stupan*—*Tóth*, *Polljakov*—dr. *György*, *Todorovics*—*Valentinesics*, *Gräber*—*Pavlovics*, *Vidmar*—*Rozsics*, *Kulzinszki*—*Boschán*.

— **Pusztító orkán Budapesten.** Budapestről jelentik: Hétfőn egész napot pusztító orkán dühöngött. A hatalmas szélvihar fákat döntött ki, házfedeleket sodort le, embereket dobott a földhöz. Többen sérüléseket szenvedtek. A kidőlt fák sok helyen akadályozták a forgalmat. A nagy szélvihar csak az esti órákban csillapult.

— **Német istentisztelet a szubotica evangélikus templomban.** A szubotica evangélikus lelkeszt hivatal közli, hogy augusztus kilencedikén, vasárnap délelőtt tíz órakor német nyelvű istentisztelet lesz a Kujundzsics-uccai templomban.

— **Olaszországból kiutasítottak egy amerikai újságíró.** Rómából jelentik: Az olasz belügyminisztérium rendelete folytán a római rendőrség kiutasította a „Chicago Tribune“ olaszországi tudósítóját, *Alfonz Seldest*, mert lapjában a Mussolini-rezsimről elítélően emlékezett meg. A nemzetközi újságíró-egylet lépéseket tett az amerikai újságíró ért sérelem miatt.

— **Szubotica adókiutatók.** Augusztus 11-én a következő V—VI—VII—VIII. körök kerülnek sorra: *Arnstein Géza*, *Augsburger Imre*, *Bem Mór*, *Berger Etus*, *Bernhardt Ottó*, *özvegy Blies Istváné*, *Budanovics Teréz*, *Ceiszler és Reich*, *Domokos Bertalan*, *Dulics Vincéné*, *Csermák Kata*, *Edelsmann Dávidné*, *Fekete Gyula*, *Fischer Nacso*, *Freilich Dávid*, *Hauer Meyer*, *özvegy Hecht Hermanné*, *Hering Kálmán*, *Heumann Ernő*, *Úrinős Illés*, *Keszler Béla*, *Klopfier Simon*, *özvegy Kovács Pálné*, *Krausz Béla*, *Krausz Sándor*, *Kuluncsics István*, *Lang Voiszláv*, *Lehner Aladár*.

— **A rendőrségről megszökött egy ékszerlovaj.** Beogradból jelentik: A rendőrség vasárnap letartóztatott egy nagystíliú ékszerlovajt, akinél több mint százötvenezer dinár értékű ékszer találtak. A letartóztatott *Jovanovics Péternek* mondja magát és számtalan betöréses lopást ismert be. Kihallgatása után a rendőrség egy detektív szobájába zárta be, ahonnan sikerült neki megszökni. A szökést csak hétfőn reggel vették észre s elfogatási parancsot adtak ki ellene.

— **Tolvaj cselédleány.** Novisadról jelentik: A privnicai csendőrség letartóztatta *Galiczki Julia* cselédleányt, aki munkaadójánál, *Kubányi Emmánál* a szekrényeket feltörte és kifosztotta. Beszállították a novisadi ügyészségre.

— **Uj orvosi folyóirat.** Budapestről jelentik: A magyar orvosi szakirodalom új folyóirattal gazdagodott, amely tartalom és külső kiállítás dolgában teljes sikerrel veszi fel a versenyt a hasonló külföldi szakfolyóiratokkal. Az új folyóirat címe *Therapia*, szerkesztője dr. *Báron Gyula* s elsősorban a gyakorló orvos igényeit akarja kielégíteni. Épen ezért főként az összefoglaló, referáló közleményekre fekteti a fősúlyt s elsősorban olyan eredeti munkákra, amelyek a gyakorlat emberét is érdeklik. A *Therapia* havonként jelenik meg a szokásos nagy formátumban, harminchat oldalon. A *Therapia* Jugoszlávia orvosaival is összeköttetést keres. A gyakorló orvosokra nézve szinte nélkülözhetetlen folyóirat kiadóhivatala Budapest, VIII., Óriás-utca 40. sz. alatt van.

— **Megszűnik a novisadi vasúti rendőrség.** Szomborból jelentik: A belügyminisztérium értesítette a bácskai alispáni hivatalt, hogy a novisadi vasúti rendőrséget megszünteti.

— **Kutba fult gyermek.** Szomborból jelentik: *Galetin István* bukovac-szállási földműves három éves kislánya felmászott az udvaron álló nyitott kut kávéjára, ahonnan belezuhant a kutba. Mire észrevették, már meghalt. A rendőrség a szülők ellen gondatlanság miatt eljárást indított.

— **Gyujtogató földbirtokos.** Novisadról jelentik: *Dionicki Koszta* szarbovani fő birtokos vasárnap felgyujtotta fivérének, *Dionicki Peronak* a szállásán a fészert és gabonával telt raktárt. A gyujtogató régebben összeveszett fivérével, mert szerinte ez őt az örökség elosztásával megkárosította. *Dionicki Kosztát* letartóztatták.

— **B-listás ősember az erdőben.** Bécsből jelentik: Érdekes kalandja volt a napokban egy bécsi mérnöknek, aki egyik burgenlandi erdőben, nem messze Soprontól, egy elhanyagolt külsejű, csupán szőrmebe burkolt ősember külsejű lényel találkozott. A furcsa jelenséget egy kutya kísérte. Az állat midőn észrevette, hogy gazdáját valaki szemmel tartja, ráugrott a mérnökre és nyakán kezdte harapni. Az ősember erre odarohant és elhívta a dühös ebet. A bécsi mérnök és az ősember beszélgetni kezdtek és kiderült, hogy az erdő különös lakója egy elbocsátott B-listás bécsi kereskedelmi alkalmazott, aki végső elkeseredésében elhatározta, hogy az ősemberek módjára fog életfentartásáról gondoskodni. Hónapok óta lakik már az erdőben, anélkül hogy élő emberrel szembe találkozott volna és igen jól érzi magát teljes elhagyatottságában.

— **Brillians kombinációk.** Ilyen címen jelent meg dr. *Ovadianak* a sakkirodalom jugoszláviai jeles munkásának legújabb füzet. A füzet 96 diagrammát tartalmaz, 96 kitűnő sakkpartie befutó kombinációjával. A sakkozók számára nemcsak élvezetes időtöltést nyújt, hanem fokozza a kombinatív képességet s erősíti a pozícióérzékét. A füzet, mely szerb, horvát és német feljesssel is megjelent, a kiadónál (*Breuer Milán* Beograd Visocka ul. 17.) rendelhető meg. Ára tíz dinár.

— **Négyes ikrek.** Berlinből jelentik: Az alsó Rajna mentén fekvő Zantenben egy korcsmáros felesége négyes ikreket szült. A három fiú és egy leány egészséges.

— **Egy kokainista táncosné leugrott a hetven méter magas Akropoliszról.** Athénből jelentik: Egy fiatal művésznő, aki az éjszakai életben közismert kokainista volt, az Akropoliszról, hetven méter magasságból, a mélységbe vetette magát és minden tagját összezuva, azonnal szörnyet halt. Ez a második öngyilkos, aki az Akropoliszról az elmúlt héten a mélységbe ugrott.

— Egy rákospalotai asszony meggyilkolta két gyermekét. Budapestről jelentik: A rákospalotai rendőrszobában vasárnap éjjel egy zilált hajú síró asszony jelentkezett, aki közölte az ügyletes rendőrrel, hogy két gyermekét meggyilkolta. A rendőrség először nem akartak hinni az asszony állításának, az azonban amikor kissé megnyugodott, elmondta, hogy Vencz Hugónak hívják, gyári munkás felesége és az éjjel előre megfontolt szándékkal agyonverte tizenhat éves Anna és tizenhárom éves Hugó nevű gyermekeit. A rendőrség részéről nyomában bizottság szállt ki a Percel Mór-ucca 13. szám alatti helyszínre, ahol a gyermekeket borzalmas állapotban találták. Még élt mind a két, mire azonban a kórházba szállították, behaltak sérüléseikbe. A leányt hat, a fiút három fejszecsapás érte. A gyilkos anyát nyomában letartóztatták és megkezdték a kihallgatását. Elmondta, hogy még két gyermeke van, akik időközben felébredtek és látva a történeteket, könnyögni kezdtek neki, hogy ne bánja, mire másik két gyermekének megkegyelmezett. Borzalmas tette okául azt adja elő, hogy férjével rossz családi életet élt és ezért elhatározta, hogy gyermekeit meggyilkolja s azután magával is végez. A rendőrség tovább folytatja a nyomozást.

— Kigyuladt a kaposvári színház. Kaposvárról jelentik: A színház épülete hétfőn éjjel kigyuladt, azonban a kivonult tűzoltóság hamarosan lokalizálta a tüzet. A színház egyik kupolája leégett.

— Sorozatos házkutatások a francia kommunistáknál. Párisból jelentik: A belügyminiszter hosszabb megbeszélést folytatott a vizsgálóbíróval, aki a kommunisták lakásaiban tartott házkutatásokat vezette. A legközelebbi napokban újabb házkutatásokat fognak tartani, hogy megfelelő anyagot gyűjtsenek össze a hadseregellenes propaganda vádjának igazolására. Bextax kommunistavezér önként jelentkezett a vizsgálóbíróval, kijelentette, hogy a kommunista párt által kibocsátott felhívásért egyedül ő felelős és tiltakozott az ellen, hogy tevékenységüket anarchista propagandának minősítsék.

— Lezuhant hírlapszállító repülőgép. Budapestről jelentik: Vasárnap reggel a Pesti Hírlapot szállító repülőgép Nagykanizsán lezuhant és a városban a Práter térre esett. A pilóta lábnyelvében megsérült, a gép teljesen összetört.

— Vizbefuult tábornok. Prágából jelentik: Koblizek Róbert nyugalmazott osztrák-magyar tábornok, a Trebitsch várost átszelő folyó átúszása közben görcsöt kapott és a vízbe fullt. Koblizek a világháború ideje alatt aktív frontszolgálatot teljesített.

— Férfiruhás nő az apatini Dunaparton. Apatinból jelentik: Különös szenzációja volt vasárnap éjjel Apatinban. A Dunaparton éjfél táján feltűnt egy férfiruhás egyén, aki izgatottan fel és alá járkált a folyó partján. A rendőrszemfigyelmessé lett a felrúgóan viselkedő emberre és igazolásra szólította fel. — Senem! köze hozzám, maga nándor! — mondta a férfiruhás egyén a rendőrnök és futásnak eredt. A rendőr, aki sötét zasztett szimatolt utána eredt és kiálltozva kérte, hogy álljon meg. Így kergetőztek a Duna partján holdvilág mellett, míg végre hosszú versenyfutás után sikerült beérni a menekülőt.

— A törvény nevében! csapott a vállára diadalmasan a rend apatini őre és bekísérte az őrszobába. Itt, a vizsgálat-

nál, a rendőrség legnagyobb meglepetésére, kiderült, hogy a férfiruhás tolvaj nő, J. Hus apatini urilány. Miután minden felvilágosítást megtagadott, őrizetbe vették és csak másnap délelőtt, apja kérésére helyezték ismét szabadlábra. A nyomozás tovább folyik ellene a rejtélyes éjszakai kirándulás miatt és egyben elrendelték elmeállapotának megvizsgálását.

— Jegyzői áthelyezések. Szomborból jelentik: Bácsbodrog-vármegye alispánja Ogrizovics Jovánt Mosszuba segédjegyzőnek, Tubics Novák kátyi segédjegyzőt ugyanilyen minőségben Temerinbe, Böhm János temerini segédjegyzőt pedig Kátyra helyezte át segédjegyzőnek. Csonkics Brankó kranyisai jegyző helyére Sztokics Milánt nevezték ki.

— Nem találják Palics legújabb áldozatát. Horváth László szuboticei kereskedősegéd — mint közöltük — vasárnap eddig még ki nem derített módon a palicsi tóba fullt. Holtteste után hétfőn is egész napon át kutattak, azonban mindeddig még nem sikerült megtalálni.

— Öngyilkos lett Kacsón Pongrác unokahuga. Budapestről jelentik: Kacsón Magda zongoraművésznő — néhai Kacsók Pongrácnak, a János vitéz zeneszerzőjének unokahuga — Üllői-ut-i lakásán moriummal megmérgezte magát. Állapota súlyos. Anyagi okok miatt szánta rá magát a halálra; főleg az bántotta, hogy el kellett adnia Kacsón Pongrác zongoráját, amit nem tudott visszaszerelni.

Kérjen jelentkezési lapot a suboticei Nagyvásár és Kiállításra!

— Rómában elfogták a budapesti részvényhamisító tőzsdést. Budapestről jelentik: Három évvel ezelőtt nagy feltűnést keltett Fantó Imre és társainak nagyszabású részvényhamisítási bűnügye. Fantó és társai akkor milliókra menő kicsali összegekkel szöktek meg Budapestről. Előbb Bécsbe mentek s ott Fantó Imre társait szétugrasztotta a bécsi rendőrség. Egy bűntársát el is fogta, Fantó Imre azonban továbbshökött. A budapesti rendőrség a megugrott tőzsdést egész Európában körözttette s vasárnap érkezett jelentés róla a római rendőrségtől. Az Európaszerte való körözés nyomán a római rendőrség nyilvántartotta Fantó Imrét, aki hosszabb ideig élt Rómában abban a hiszemben, hogy nagy part fölveti bűnügye már teljesen elcsendesedett és meg is feledkeztek róla. Legutóbb saját nevén vett már ott lakást s amikor jelentkezett az idegeneket ellenőrző római hatóságoknál, Fantó Imrét nyomban őrizetbe is vették. Ujjlenyomatot vettek le róla és személyi adataival együtt az ujjlenyomatot rögtön be is küldték a budapesti rendőrségnek. A főkapitányságon nyomban megtették a kézrekerült tőzsdébizományos kiadatására vonatkozó lépéseket.

Mutassuk meg, hogy mit termel a Vajdaság mezőgazdáljal!

— Műkedvelő előadás Szentán. Szentánról jelentik: A Hagibor egyesület vasárnap este műkedvelő előadást tartott, amelyen a Viaszvirág című vígjáték került előadásra. A darabban nagy sikert arajtak Pártos Ezsébet, Deutsch János, Kemény Ferenc és a többi szereplők is. A "Főnök ur neje" című bohózatban pedig Rosenfeld Edít, Neu Heiét, Welsz Dezsőt és König Salamon, Bereczky Lászlóné sok megérdemelt tapsot kapott a Parasztbecsület és a Tosca operákból előadott énekével. Az előadást reggelig tartó táncmulatság követte.

Hízó kura a Magas Tórában, Müller Vilmos dr. átraházai szanatóriumában hízó és fekvőbeteg vérszegénységével, légzőszervei károsodásával, idegkimerültséggel, naponta ötszöri elsőrangu étkezéssel, kávéval és fizikális gyógytűnyezőkkel 55 csehi korona. Jucoszláviai jelentkezőknek részletes felvilágosítással szolgál dr. Munk Artur szuboticei orvos.

Bünt követ el az, aki nem állít ki a suboticei Nagyvásár és Kiállításra!

Gyári, üzemi és kisipari mezőgazdasági fényképek a kiállítás részére szakszerűen kizárólag Roményinél készülnek.

SPORT

Válogatott mérkőzés Topolán. A szuboticei alszövetség igazgatótanácsának határozata értelmében a második és harmadosztályú válogatott csapatok augusztus hó kilencedikén Topolán fognak mérkőzni. Az alant felsorolt játékosok a mérkőzés napján legkésőbb délután négy óráig tartoznak felszereléssel együtt jelentkezni az alszövetség kiküldöttjénél: A másodosztályból: Hilkene I., Quiring, Szép, Kovács (Verbászi SK), Balesár, Dél, Pollák (Szaribecsei), Borbély (Szena), Szűgyi III (Sloga), Győri, Ocsena, Borsós, Verbászi (Topola). A harmadosztályból: Korel, Mrancsek (Verbászi Amateur), Seitz, Varga II (Csantavir), Sztoljanovics, Máté, Hirman (Ferrum), Szekulics, Jónás, Dulics (Pincérek), Tyosics, Butor, Huber (Sztaramoravica).

TŐZSDE

A dinár külföldi árfolyamai 1925. augusztus 3.

Zürich deviza 9.30.
Budapest deviza 1287—1295, valuta 1267—1289.
Prága deviza 61.25—61.75, valuta 61.25—61.75.
Berlin deviza 76—76.2 milliárd márka, valuta 75.6 milliárd márka.
Bécs deviza 1287—1291, valuta 1285—1291.
Newyork deviza 181.50.

Zürich, aug. 3. Zárlat: Beograd 9.30, Páris 2440, London 2501, Newyork 515, Brüsszel 2372.5, Milánó 18.80, Amsterdam 20675, Berlin 122 önyolcad, Bécs 72.47, Szófia 3.75, Prága 15.25, Varsó 94.5, Budapest 72.45, Bukarest 265.

Beograd, aug. 3. Zárlat: Páris 262.50, London 268.60, Newyork 55.30, Brüsszel 257, Milánó 201, Berlin 1320, Bécs 780, Szaloniki 85, Prága 164.25, Budapest 779, Genf 1075, Bukarest 28.35. Valuták: Dollár 54.30, Lei 28.50.

Zagreb, aug. 3. Zárlat: Páris 261—266, London 267.79—269.79, Triest 199.88—202.28, Berlin 13.07—13.17, Bécs 7.775—7.815, Prága 162.12—165.12, Budapest 0.0775—0.0785, Zürich 1071.5—1079.5, Newyork 55.01—55.61.

Noviszadi terménytőzsde, aug. 3. Lanyha irányzat mellett az árak továbbra is lemorzsolódtak. Buza új bácskai 78 kgr.-os 2%-os, ab tiszai állomás 277.50 dinár, bácskai új augusztusra 270 dinár, augusztus—szeptemberre ab fővonal 275 dinár, szeptember—októberre 280 dinár, árpa, bácskai 64—65 kg.-os 280 dinár, tengeri bácskai 200 dinár, ab hajóállomás 180 dinár, bácskai morzsolt 190 dinár, bánáti ab tiszai hajóállomás Pancsevó paritásában 196 dinár, szerémségi 187 dinár. Forgalom: buza 1200 mm., árpa 1000 mm., tengeri 4900 mm.

Szombori gabonapiac. Szomborból jelentik: A hétfői gabonapiacra a következő árak szerepeltek: Buza 270 dinár, Zab 190 dinár, Árpa 190 dinár, Sörárpa 210 dinár, Rozs 210 dinár, Tengeri 180 dinár.

Budapesti gabonátőzsde, aug. 3. A terménytőzsde nyitáskor szilárd. Az eszések miatt a gabona szállítása nagyon nehézkes és emiatt a piacon a kereslet nem találkozik kellő kínálattal. Bécsből is szilárd irányzatot jelentenek; ott a buza 10 garással drágult. Csikágóban és Newyorkban 4 háromnyolcad centtel emelkedett a szeptemberi buza.

Az elsejére esedékes buzaszállítmányok a budapesti piacon jórészen elmaradtak, az eszések miatt, ugyanez okból az augusztus 5-re kötött gabonaszállítmányok érkezése is kétséges. A malmok sok óvást küldtek, másrészt pedig prolongációkat kaptak.

Nyitáskor a budapesti tőzsdén a szombati legmagasabb árakat kínálják, tiszavidéki és tiszántúli buzáért, vagyis 372.000 koronát, van 370.000 koronás pénzajánlat is tiszavidéki buzáért proveniencián nélkül.

A rozs is szilárd, 277.500—280.000 koronás pénzajánlat van rá nyitáskor, budapesti paritásában augusztus 5-re. A kereslet osztrák részről ismét emelkedő úgy buza, mint rozs iránt. Buzáért hegyeshalmi paritásában 390.000 koronát, rozsról 310.000 koronát fizetnek.

A korpa fizetetlen, névleges kurzusa 217.000 korona.

Csikágói gabonátőzsde, aug. 2. Buza szeptemberre 153.625, buza decemberre 153.875, buza 1926 májusra 156.875, Tengeri szeptemberre 104.375, tengeri decemberre 86.25, tengeri 1926 májusra 88.875, Zab szeptemberre 41.625, zab decemberre 44.125, zab 1926 májusra 47. Rozs szeptemberre 98, rozs decemberre 101.875.

Newyorki gabonátőzsde, aug. 2. Buza őszi vörös 167.625, Buza őszi kemény 171.75, Tengeri 120.375, Liszt sp. w. cl. 775—800. Az irányzat buzánál tartott, tengerinél alig tartott.

KÖZGAZDASÁG

A határon adják meg az átutazó vizumot Csehszlovákiába. Prágából jelentik: Csehszlovákia lényeges könnyítésekkel léptet életbe a Csehszlovákia átutazó idegennyelvi szemben. A mai naptól kezdve azoknak az utasoknak, akik Jugoszláviából, Németországból, Ausztriából, Magyarországból, Lengyelországból és más államokból fővonalakon keresztül utaznak Csehszlovákián, nem kell átutazó vizumot szereznük az illetékes csehszlovák követségnél, hanem a határon kapják meg az átutazási engedélyt, kettős illeték lefizetése ellenében.

Francia-magyar és cseh-magyar gazdasági tárgyalások. Budapestről jelentik: Hétfőn kezdődtek meg a francia-magyar és cseh-magyar gazdasági tárgyalások, amelyeknek célja maradandóbb kereskedelmi szerződések kötése.

ILLATOS MELYIRTÓ „HERMELIN” neve, kérje mindenütt DEPOT „SOA” DROGERIJA NOVISAD

VÉDJEGY: VÖRÖS LÓTUSZVIRÁG AZ ETIKETTRE RAGASZTVA

Az előkelő és művelt világ csak és kizárólag

Eau de Cologne Original Farina Geyenüber

gyártmányt használ!

KAPHATÓ EREDETI GYÁRI ÁRON MINDEN ELŐKELEŐB ŰZLETBEN

VÉDJEGY: VÖRÖS LÓTUSZVIRÁG AZ ETIKETTRE RAGASZTVA

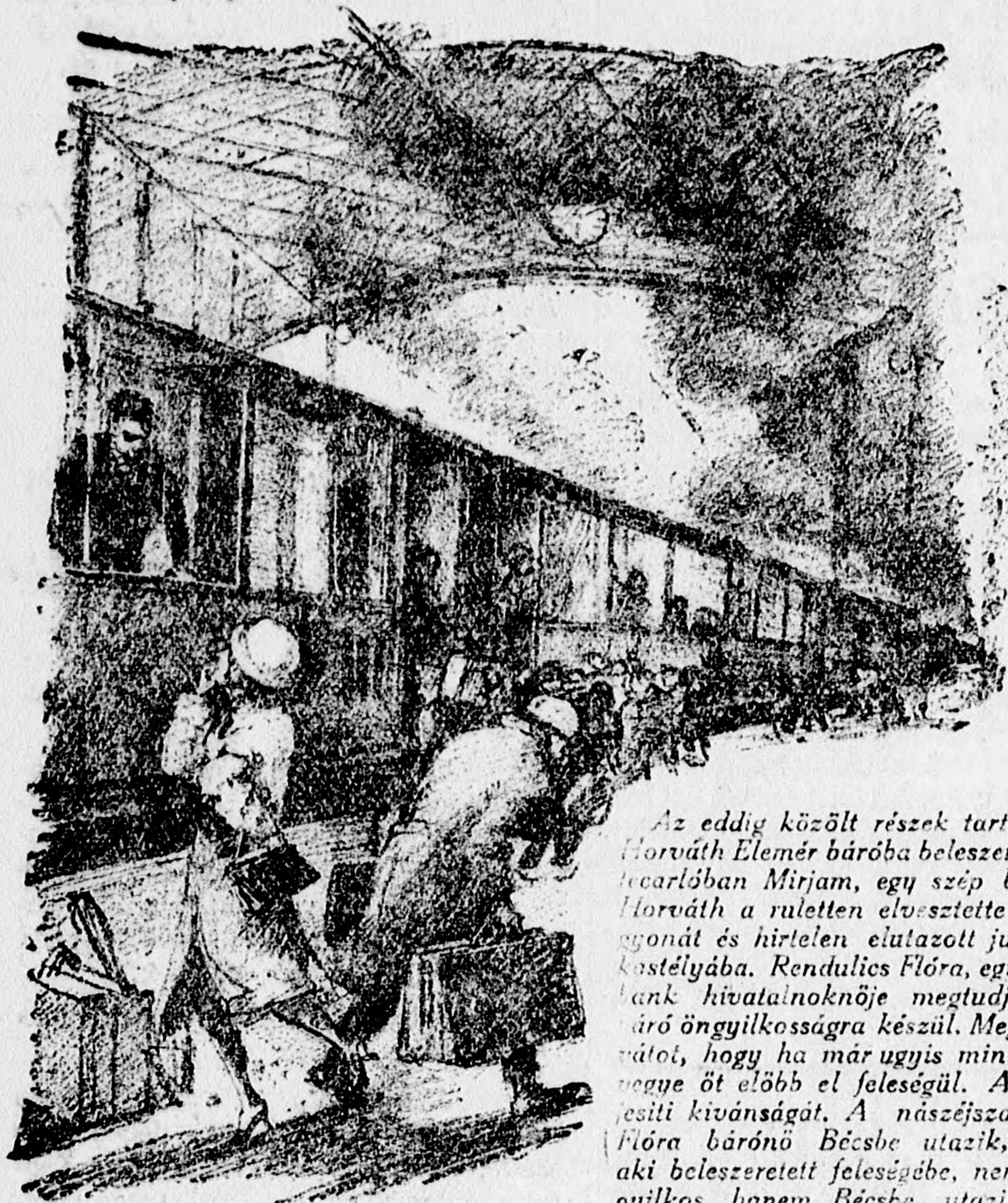
5859

A versenyautó halottja

Regény. Irta: F. X. Kappus

Biró Mihály rajza

14. folytatás

Az eddig közölt részek tartalma:
Horváth Elemér báróba beleszeretett Montecarlóban Mirjam, egy szép bécsi lány. Horváth a ruletten elvesztette egész vagyonát és hirtelen elutazott jugoszláviai kastélyába. Rendületes Flóra, egy novisadi bank hivatalnoknője megtudja, hogy a báró öngyilkosságra készül. Megkéri Horváthot, hogy ha már ugys mindegy neki, vegye őt előbb el feleségül. A báró teljesíti kívánságát. A nászéjszaka után Flóra bárónő Bécsbe utazik, Horváth aki beleszeretett feleségébe, nem lesz öngyilkos, hanem Bécsbe utazik. Mirjam telepátkus uton megtudja ezt és keresni kezdi.

„Egyik kapu ablaka alatt állott.”

A pupos egészen a küszöbön kísérte őket. Még az ajtóban is folytatta a rábeszélést:

— Elvárom már a közeli napokban. Akkor majd rendszeresen hozzáfogunk a dologhoz. Addig csak éljen olyan nyugodtan, mint eddig, minden izgatottság nélkül. Öröm lesz nekem is, magának is. Több mint öröm, ha minden úgy lesz, ahogyan gondolom. Néhány hónap múlva mi leszünk Bécs szenzációja. A fényképe meg fog jelenni az összes lapokban és a konkurrenciát meggyűlölködj. Akkor lehet majd valamit csinálni, pénzt, sok-sok pénzt!

Horváth nyomában.

Lepkowski már a lépcsőn elmondta Mirjamnak, amit fent a lakáson hallott. Némileg csalódottan mondta el az egészet, mert a rövid szeanz nem elégitette ki. Erről az oldalról még nem ismerte Rupu Morot.

Mirjam egészen a Wienzei felé hangtalanul ment mellette.

Egyszerre csak csendesen megállt előtte és megkérdezte:

— Becsületszavát adja rá, hogy mindent én mondtam?

Nem tudott magán uralkodni.

— Kérem, ha akarja, becsületszavamra. — felelte Lepkowski.

Megérezte, hogy valami terve van a lánynak.

Mirjam akadozva folytatta:

— Menjünk be ide...

A csendes kávéházban lerokadt az első székre.

— Ez... ez... — dadogta.

Lepkowski teát hozatott rummal. A lány ajkához emelte a csészét.

Az első korty után kitágult a szeme és beszélni kezdett:

— Egy nagy szíveséget kell tennie, Lepkowski ur! Hallotta, hogy Horváth itt van? Nem kell mondanom ugy-e, hogy szeretem őt, hogy amióta Nizzában voltunk, megőrülök érte. Ezt már én is észrevehette bizonyára.

— Megrántotta vállát.

— Gondolhat, amit akar. — folytatta — nekem az telicsen mindegy! De hogy

ő itt van, itt Wienben, ez önt is érdekelheti! Kérem szépen hát, segítsen nekem, hogy őt megtalálhassam!

A lengyel megértően mosolygott, mint aki már régen tud mindent.

— Nem lesz nehéz, amit kíván, — mondta némi gondolkodás után, — ha Horváth csakugyan itt van, ugy csak a Bristolban, az Imperiálban vagy az Astoriában lakik. A Grand Hotelban is meg lehet kérdezni. A többi nem jöhet számításba.

Ezzel fel is kelt.

— Mindjárt telefonálok.

Mirjam megfogta kabátját.

— Jobb szeretném, ha személyesen menne oda! Hiszen csak pár lépés innen! Félóra alatt elintézi, tegye meg kérem, én itt megvárom!

Sürgető hangon tette hozzá:

— De most, mindjárt...

Odakünni ültentett a lengyel egy árra haladó bérautónak.

A kocsi belsejében gondolkozni kezdett.

Ez az eset, bizony, nem a legjobbkor jött. Egészen másképpen képzelte a dolgot. Ha Horváth Bécsben van és csakugyan sikerül őt felhajtani, akkor ott kell folytatni elszámolásukat, ahol félbemaradt, a montecarlói kaszinóban.

Igaz, a báró ezer frankjával egy vagyont nyert, de ezzel a pénzzel is éppen ugy spekulált, mint a sajátjával. Az utolsó fillérig frankba fektette. És napról-napra rosszabbodik a helyzet, ugy látszik a francia pénz menthetetlenül csuszik lefelé a lejőn. Ő pedig hossza játszott.

Az Opernring elegáns szállodáinak egyike sem tudott felvilágosítást adni Horváth holtétéről. A Bristolban ugyan ismerték a nevét, oda szokott szállni, de viszont december óta nem látták.

— Az Astoriába! — kiáltott Lepkowski a sofőrnek.

A rövid utazás alatt mosolyognia kellett önmagán.

— Mért olyan nagy dolog az egész, — gondolta, — ha találkozom Horváthtal, egyszerűen megadom neki az ezer frankot. Azzal kész! Annál a gazdag földbirtokosnál ugy sem játszik ez

a pénz szerepet! Természetesen egész más volna, ha százazrekről lenne szó, sok pénzt adhatnék át neki, az pompás lenne...

Mert lovag Lepkowski Román, mint született játékos, nagyon szerette az ilyenfajta meglepetéseket. És ha másnak szerezhette volna hasonló örömet, az neki éppen olyan élvezet volt, mintha saját magáról lenne szó!

De az Astoria-hotel portása sem tudott semmiféle felvilágosítást adni.

Közben Mirjam a főpincérről tárgyalt.

— Ez igazán egyszerű, — mondta a főpincér. — A rendőrségi bejelentőben az Elisabeth-Promenadon megkaphat minden címet egy negyedóra alatt. Ott kezelik az összes bejelentőlapokat.

Lepkowski már a forgóajtóban rázta a fejét:

— Sainos, semmi eredmény!

A lány akart valamit mondani, de erőt vett magán. Kicsi, finom vonalú szája félig nyitva maradt.

— Ebben az esetben nagyon nehéz tanácsot adni, — vélte a lengyel. — Én a maga helyében tisztáznám a helyzetet, vagy-vagy...

— Igen, maga egy férfi... De én... Ha én férfi volnék...

Nem fejezte be.

— Menjünk, — indítványozta, — nem bírom ki tovább!

Néhány rövid szóval elbucszott a lengyeltől és az Opern Cafe előtt vilamosba szállt. Csak az első megállóig ment. A Perronnól intett egy autónak.

— Elisabeth-Promenade, a rendőrség! — vetette oda a sofőrnek.

Kihajolt és hozzátette:

— De gyorsan!

Hirtelen ugy érezte, hogy másodpercekről van szó.

Hátravetette magát az ülésben, kinyitotta retiküljét és megszámlálta pénzét.

Hálistennek!

Van elég pénz nála! Igaz, hiszen még meg van az az összeg teljes egészében, amelyet atyja tavaszi ruhaszükségletére előirányzott. A mai napig még nem volt annyi ideje sem, hogy egy pár kesztyűt vett volna magának.

— Szegény apám, — suitogta.

A jó ember! A világtól elzárkózva járt-kelt kedvenc növényei között, ezekben a hetekben is, mint mindig! Késő éjszaka is íróasztala mellett ült és dolgozott, mialatt ő fehér lányszobájában fel s alá járt. Mirjam sem tudott hamarabb nyugovóra térni, csak hogy őt más, egészen más gondolatok nem hagyták aludni.

Mirjam kitekintett az ablakon.

Tarka, nevető tavasz bontogatta szárnyát és kedveskedett csudáival. A Volksgarten fái és bokrai zöldek színben pompáztak és édes, meleg, kábitó illat terjengett a levegőben. A Ringstrasse fái között seregestül jártak az emberek, az asszonyok már kissé nyáriasan öltözve, a férfiak is már világos feöltöt viseltek. Itt-ott már nyitott kocsikat lehetett láni. Mosolygó diákok ugrottak fel, integettek és ismét eltűntek.

— Istenem...

Mirjam pillái lecsukódtak.

Az autó nagy lendülettel fordult be a Duna-partra és hirtelen rántással megállott.

— Várjon!

Bent, a tulzsfolt teremben tovább tartott a dolog, mint ahogy azt Mirjam elképzelte. Végre, félóra múlva, amely hosszabbnak tűnt fel, mint a leg-hosszabb éjszaka, egy kis cédulát tartott a kezében. Ez állt rajta: Horváth Elemér, IV., Wiedner Hauptstrasse 98, Hotel Schwan.

Két ujjal letépte a nevet és a címet átadta a sofőrnek. Nem volt annyi ereje, hogy előszóval mondja be.

Az ut végtelenségig tetszett.

Az utca kétoldalán, mintha papírmásé-kullissza lett volna, itt-ott feltűnt egy pillanatra egy-egy rendőr tányér-sapkája, vagy lovag fejt látta szempillantásra, aztán eltűntek.

A kis hotel portása szemtelenül mosolygott:

— Horváth báró? Nem, ilyen finom vendéggel nem szolgálhatunk. De valami Horváth nevű ur lakott nálunk, néhány óráig csak.

Hatalmas nikkelórát húzott ki zsebéből.

— Éppen most ment ki a pályaudvarra, husz-harminc perce talán!

Arcátlanul nézegette Mirjamot.

— A kisasszonynak pechie van, — mondta, — vagy szerencsése. Ahogy vesszük! Sokat nem lehet várni a »báró« urtól.

Hunyoritott a szemével.

— Melyik pályaudvarra ment?

Jobb lábával már az autó lépcsőjén állt.

— Csak a keleti pályaudvarra mehetett. Magyarországból jött azt mondta.

Csetentett az ujjával, miközben meghajlott:

— Ha ugyan igaz, — tette hozzá.

Az autó tovarobogott.

A keleti pályaudvar indulási oldalán legalább egy tucat embert megszólított Mirjam. Hogy megy-e most vonat Magyarországra, milyen messze van a határ, mikor jön vissza a legközelebbi vonat? Kérdéseit egymásra tornyosultak.

Utolsónak váltotta meg jegyét: csak vaktában, mert ugy érezte, hogy annak, akit szeret, itt kell lenni valahol a vonatban, amely már ötperc múlva indul Budapest felé.

A Perronn ide-oda szaladgált.

Egy vasuti szolgát megszólított, hogy gyorsvonat-e ez?

— Szépen, — felelte a vasutas, — hát ugy néz ki ez a kávédaráló?

Csak ekkor jutott tudatára annak, hogy sem a hotel, ahonnan jött, sem ez a vonat nem illet Horváth személyéhez. Talán tévedés mégis, — gondolta, — a nevek hasonlitanak véletlenül, vagy talán valami más homályos és talányos...

Szemöldökét összeráncolva, szeméit erőltetve szaladgált balkezét meliére szoritva.

Egyszerre csak váratlanul felfedezte Egyik kupéablaka mögött állott merceven és a Perron nyüzsgését, az utasok ideges szaladgálását bámulta. Arca sovány volt és sápadt.

Mirjam egy ugrással a vagon lépcsőjén termett.

Mirjam harca Horváthért.

— Hát mégis, mégis...

Horváth újra meg újra ugyanazt a kézmozdulatot ismételte. Vonásai csodálkozást és tanácstalanságot fejeztek ki. Fejét lehajította, mialatt Mirjam beszélt.

— Tehát mégis! — szólt a báró — ez a legnagyobb örültség! A legközelebbi állomáson ki fog szállni!

A lány hallani sem akart erről.

— Tisztába akarok jönni magával.

— De hiszen már rég tisztában lehet, Mirjam!

— Szóval nincs egy szikra remény sem?

— A legkisebb sem, ma még kevésbé mint valaha!

Mirjam felpattant a fapadról:

— Tudom miért, tudom...

— Az istenért, ne oly hangosan... A lány arca egészen kitüzesedett, csaknem hangtalanul lehelt:

— A fekete, a pók...

Vonásai az orra és szája körül egészen eltorzultak.

— Mit tud maga?

— Mit? Mindent! Senki sem tudhat többet, mint én! Mintha csak ott lettem volna, mintha én is átéltem volna az egész jelenetet. Maga, és a nő szemben magával, mindketten harcrakészen, mindkettő túlfutóten az érzelmektől, mindkettő a végsőkig felcsigázva: le tudnám festeni az egészet. S hozzá a szobát! A világos butorokat, a függönyöket, a virágot az asztalon...

— Mirjam!

A férfi kezével láthatatlan legyet hebegtetett el.

(Folyt. köv.)

NYILTTÉR.

Felhívom Lehochy és Bajári-féle suboticaai szódavizgyár hitelezőit, hogy a vállalat ellenében fennálló követeléseiket VI. kör, Zrinjski trg 27 sz. alatti irodámban 8 napon belül jelentsék be rendezés céljából.

Subotica, 1925. július 30.

Dr. Klein Izidor
ügyvéd

Kiállítók figyelmébe!

Mint az I. Suboticaai Nagyvásár és Kiállítás kizárólagos szerződéses szállítója, tisztelettel kérjük a kiállító cégeket, hogy a kiállításra szánt áruikat nálunk idejekorán bejelenteni sziveskedjenek, nehogy a kifuvározásnál torlódás és ennek következtében késleltető fennakadás történjen.

A bejelentéseket kérjük 88. számú telefon állomásunknak leadni.

A bejelentett áruknak a kiállítás területére való kifuvározása a bejelentés sorrendjében történik.

A fuvarozás és esetleges átmeneti beraktározás a — Kiállítás Igazgatósága által megállapított — jutányos díjtételek mellett eszközöltetik.

Telefon: Központi iroda 836 szám.
Forgalmi iroda 88

Sürgőnycim: „TRANSPORT SUBOTICA“.

TRANSPORT RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
SUBOTICA.

6314

Értesítés.

A „Bácska“ temerkézési egyesület értesíti tagjait, hogy az 1925. évi május hó 11-én megtartott közgyűlésen kiegészített alapszabályait az SHS Királyság Belügyminiszteriuma által 8440—1925. sz. a. rendeletével jóváhagyott, — amelyeket az egyesület választmányja az alapszabályok 12. § a értelmében 1925. évi május hó 26-án léptetett életbe.

Az elnökség

Figyelmeztetés!

Külföldi cég egész Jugoszlávia területére fiókot óhajt létesíteni.

A vállalat évi 1—1 1/2 millió dinár jóvedelmet biztosít. Szükséges tőke, ami hamar visszatérül 120—150 ezer dinár, esetleg teljes biztosíték.

Csak egész megbízható egyének ajánlatai vétetnek figyelembe.

Leveleket „Megbízható“ jellegére a kiadóba kérjük.

KELICO

Természetes gyümölcs szűrők:

Citrom, narancs, málna, sárga, ananász stb. felülmúlhatatlan minőségben

a legkellemesebb és legolcsóbb
HŐSÍTŐ ÉS ÜDÍTŐ ITALOK

KELICO Lepárolóművek és Gyümölcs Szűrőgyár
Módos (Jaša Tomić) Banat

KOCSMÁR FERENC

diszító-festő a mintavásár helyiségében mindenféle diszító-festést vállal. Kiállítás helyiségében található egész nap.

**LÁTOGASSA A
9. NEMZETKÖZI BÉCSI VÁSÁRT**

(ŐSZI VÁSÁR)

1925. szeptember 6—12.

(A műszaki vásár 1 nappal tovább tart)

7000 kiállító 16 államból ajánlja legérdekesebb ujdonságait versenymentes áron!

125.000 látogató minden európai és tengerentúli országból!

Bécsi különlegességek legnagyobb választéka. Jelentékeny menedíjkezdmény a jugoszláv és osztrák vasútvonalakon és a Dunán.

Határátlépés utlevélvizumbélyeg ellenében, ára 1.50 osztrák schilling (0.25 dollár)

Felvilágosítással, vásárkimentással és utlevélvizumbélyeggel szolgálnak:
BÉCSI VÁSÁR R. T. WIEN VII.

és a tiszteletbeli képviselő

Suboticán: Schenker & Co., Első Jugoszláv Szállítási r. t.

Gabona és malomrészvénytársaság Zagrebban keresi elsőrendű bácskai malom

képviselőt

Bankgaranciát nyújt és azonkívül az eladást átveszi 100% delkredevel. Ajánlatok „Za — 5719“ jelige alatt a Publicitas A. G. Annonzenexpedition, Zagreb, Gundulićeva 11. címre küldendők.

BETEG IDEGEK

Ahány nappól az év áll, annyi újabb szenvedésen megy át az ideges ember, mert a rossz, kimerült idegek elkeserítik az életet és sok-sok szenvedést okoznak. Szúrások és húzóó fájdalom, szédülés, fejfájás, álmatlanság, emésztési zavarok, álmatlanság, izzadási nyílások, munkaképtelenség és sok más egyéb betegség mind a grege, kimerült és beteg idegek következménye.

HOGYAN SZABADUL MEG ETTŐL A BAJTÓL?

Valódi Kola-Lecithin ital, amely az emberiségnek a jótétományok forrása. Csodálatos módon előmozdítja a test működését, erősíti a gerincvelőt és az agyat, edzi az izmokat és a vért, erőt és életörömet nyújt.

AZ EGÉSZSÉGES IDEGERÉRT VALÓ HARCBAN

A Kola-Lecithin gyakran valóóságos csodákat művel, a tulajdonképeni tápanyagokat a vérképződés legveszélyesebb helyéig elviszi, meglevenit, felvidít, fiatalítja és erősíti. Ennek is meg kell győződni, hogy az igazat igazán. Ennek, mert a legközelebbi két hét alatt, mindenkinél, aki levélben hozzám fordul, teljesen ingyen és hórmentve küldök egy kis doboz Kola-Lecithint és egy orvos könyvet hosszú és sokoldalú tapasztalatokkal. Ilya megvilágosan az Ön címét, azonnal elküldöm. Ennek az ígért dobozt és könyvet teljesen ingyen.

E. Pasternack, Berlin S. O.
Michalekircplatz 13. — Abt. 736.

Uj vakovári arctisztító kendőcs szeplo, himlőhely, sömör, májfolt, kelések, fakadékok, forrószápi pörpés, orrvörösség és minden egyéb arcvirágzás ellen.

Uj vakovári bőrszépítő szappan és puder, mely az arckénnel a használati utasítás szerint alkalmazva, még korosabb egyéneknek is viruló és fiatal arcot kölcsönöz.

Egy nagy doboz ára 12 dinár, kisebb 8 dinár, szappan 5 dinár, puder 10 dinár.
Mindem tégelyen Krajčović, a készítő arcképe látható.

**ZE. KRAJČOVIĆ GYÓGYSZERTÁRA
VUKOVÁR**

RÉVAI ADOLF

SUBOTICA

Csirkepiac, Kisköz
Telefon 551.

Ajánl elsőrendű darabos meszet beočini portland-cementet és a legjobb minőségű retorta faszenet

BUBIFEJ CSAK

akkor szép a Kummerkramer-féle speciális hajlekötőt használ! 30 dinár belakódása mellett bárhová küld

KUMMERKRAMER SOMBOR

Bánát legtermékenyebb részén fogalmas, gazdag nagyközségben egyedlen

SZIVÓGÁZ-MOTORMALOM

beköltözhető háznál és telekkel olcsón, kevés pénzzel, kétévi lefizetésre ELADÓ. — Ugyanott eladó egy működő 8-as CSÉPLŐGÉP. Cím a kiadóhivatalba

CYTROËN-AUTÓK

kizárólagos bánati képviselője

**Berberski Mita Vel.-Bečkerek
KOSCIK ÁLLANDÓAN RAKTÁRON**

Fűzőkülönlegességek

toilett fűzők elsőrendű anyagból már 250 dinártól, a legkényesebb igényeket is kielégítő seivom fűzők legkezebb kivitelben 400 dinártól kezdve

DIMITRIJEVIC JULISKA FÜZŐTERME SUBOTICA
Skotus Viator ul. 10

Társulnék

100.000 dinárral... KARDOS hirdető irodába NOVISAD Kralja Petra ul. 19. szám kerek.

Vas- és fémöntvényeket

gyárt, nikkelez és galvanizál

KRAUSZ

VELIKI-BEČSKEREK, a törvénytörési palota mellett. TELEFON 329 760

Női fodrász

vagy fodrász

azonnal belépésre kerestetik

Krainer női fodrász

Vel.-Bečkerek

Naponta

friss pörköltkávé

csak

Sugár Manónál kapható

JEGYGYÜRÜKET

és menyasszonyi ajándékokat a legolcsóbban vásárolhat

Adám öltöztetésnél

Sugár-ház. 3769

Előnyomdaberendezés

modernül és szakszerűen összeállítva legolcsóbban szállít **LEOPOLD SAMUEL** előnyomdaberendezési vállalat SENTA (Bačka)

PATKÁNIN

(16rv. v.) Patkányirtószer

Beltér Oszkár vel.-bečkerei nyug. főkapitányegyséru táltálmánya.

Doboza: 2 din. 50 para

Egyedüli elárúsítója:

Patkánygyár (Torontáli Agrárbank RT.) Vel.-Bečkerek

Jótállás a biztos eredményért!

HÁZASSÁG
 Olvasóink figyelmét felhívjuk, hogy házasságkötés végett bizalmasul keressék fel leveleikkel Faragó Jenő budapesti roádját, hol lapunkra való aivalkozással díjlan felvilágosítással szolgálnak. Nevezett cégnek megbízásai vannak Jugoszlávia, Slovenskó Románia, Magyarország területeiről. Közvetítése megbízható. Komoly. (Faragó, Budapest, Népszínházutca tizenhat.) Cégjelzéstelen levelezés. 6224

Fotocikkék

 Fényképezési gépek, Agfa-Hauf és minden gyártmányú lemez és film. Minosa gázfény, bromizált és celloidin levezelőlap és papír stb. Fotocikkék gyári áron. Sötétkammera rendelkezésre áll. Előhívásokat és képek kidolgozását mérsékelt áron. Fényképezőknek külön árkedvezmény!
 Vidéki rendelések soron kívül gyors elintéztést nyernek és bérmentve szállít.
DEUTSCH I.
 optikus és fotószaküzlete
SUBOTICA
 Kézen árgyűszéket Telefon 2-16.

FOGLALKOZÁS
 Szoptatósdada gyermekek vállalt szoptatásra Jaza. Milanković Mária. I. Zavorojna ul. 14. 6433
 Szoptatósdada nőnlközök uraságához. Kézi-iroda. Báránkykőz 6. Subotica. 6428

Orvosi műszerész tanoncot jóházból valót felvesz — Tenner optikus Subotica Korzó 11. 6435

Benősülés
 érettségizett kereskedő 150.000 dinárral. Fényképpel ellátott leveleket „Kardos” hirdető irodába Novisad, Kralj Petra ul. 19. „Keresztény 26.” jeligére kérek. Discretió. 672

Fényképezéségéd nagy segédnö keresetetik. Ki jól retusál és felvételt is segédkezik. Iztető megcgyvezés szerint. Elsőrendű teljes ellátás mellett. — Ajánlatok: Foto „Mira”. Kula. 6426

Boeszkorkészítő-szédet felvesz Németh Boldizsár Cantavir. 6423

Intelligens 20-30 év közötti szolid nő. Képző tud főzni, s a finom háztartási munkát végzi, állandó alkalmazást keres ur háznál. Megfelelő esetben jóvő sorsáról gondoskodik lenne. Ajánlatokat „Jövő” jeligére a kiadóba kérek. 6398

Jobb megjelenésű nő vidéki házvezetőnek ajánlunk. Cim: Szabadi Ilonka, Novisad, Dudarska ul. 8. 6420

Jó mosó és vasaló leány egy vidéki mosó háztetőbe azonnal jó fizetéssel és teljes ellátással felvételt. Utaköltség fizetve lesz. Pilez Szentak intézet Dubrovnik. 6361

Okleveles főgyszerész kiséretést vállal augusztus és november elseje között. Beza hirdető Velikiboc-kerek. 6374

Hengerfurásokat
 vállal bárhol helyszínen a legmodernebb és legújabb hengerturógéppel

Krausz Gyula
 vas- és fémöntő V. B. B. B. B. Gunduličeva ul. 7. Telefon 329. 6378

Artézi- és nyelkufurást vállalunk. Neukomm Alint fiaj gépgyár. Vrsac. Telefon 54. 5953

Építlet, bútor vagy koporsógyárba állást keresünk. Iózan szaképzett gépházvezető és szabász. Kálmán István, Senta, Radványi ul. I. Tiszapart. 6411

HADNAGY ISTVÁN
 asztalosmester
 Petrogradska (István) ul. 6.
 Építlet mindenemű építlet-és bútormunkát. Állandó raktár kész készit butorokban. Javításokat ellátog mérsékelt árak mellett. 6422

Keresek azonnali beépésre egy fűszerkereskedőségét. vasszakuban is fártas előnyben részesül szerb, magyar és német nyelvisméreltel pontos és jó kiszolgáló. Ajánlatok fizetési igénnyel Vantsik Mihály vas- és fűszerkereskedőnek. Jaza - Tomić (Modoš) Bánát küldendő. 6370

ÉKSZEREK
 inga- és sebórák, irókészletek, ridikülök, cigarettatárcák, ezüst- és alpakkákból — Nagy választék, olcsó árak.
SOK
 ékszerész, Rudičeva ul.

APRÓHIRDETÉSEK
 Apróhirdetés egy sor 1 című vastagbetűs és emezé kétzetesre számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbelyegzett leveleket továbbítunk. Kérdezőkódokhoz válaszleveg mellékiendő.

Jobb házból való mileány állást keres. házikiszasszonynak. vagy kisebb gyermekkel mellé. Cim: a kiadóban. 6349

SAJÁT KÉSZÍTMÉNYÜ
MAFFIA ANG
SZENDE
 Al-kondrova ul. 6.

Almolnári és egy molnárszégédet azonnali beépésre keresek. Hírváth utóm. Palič. 6329

Fodrászszéd. Iómun-kást azonnali beépésre keresek. Stevan Ranišavljevič, Strossmajerova ul. 6329

Nyilas és Csajkás
 óras, ékszerész és vésnök
 Subotica, 6351
 Strossmajerova ul. 7. Husnap Aranyat, ezüstöt és drágaköveket veszünk és eladunk.

Tanárielőlt elkészít bármely osztályra minden tárgyból. Cim: a kiadóban.

VÉTEL-ELADÁS
 Ui háló- ebédibutorok minden elfogadható áron eladók. Hoch asztalosnál, Palič. 6293

KERJEN

Adel DEDY

CIPŐKRÉMET!
 GYÁRTJA:
 Prva Jugoslavenska Kemična Fabrika D. D.
 NOVISAD.

Telefon 508.

A Subotička Električna Željeznica i Osvetlenje D. D. városi üzletében, Kostina ul. 1., a következő motorok kaphatók:

- 2 motor 1, 2 HP-es
- 1 motor 2 HP-es
- 1 motor 3, 5 HP-es
- 1 motor 5 HP-es

Ajánljuk tisztelt fogyasztóinknak, akiknek motorra van szükségük, hogy sziveskedjenek hozzánk fordulni, minthogy nálunk állandóan vannak világhírű AEG motorok. Ezeknek a motoroknak semminemű ajánlásra nincs szükségük, minthogy ezek elismerten a világ legjobb motorjai.

Villamos világítási és motorszereléseket tökéletesen és olcsón végzünk. Nálunk a legjobb árú legolcsóbb áron szerezheti be

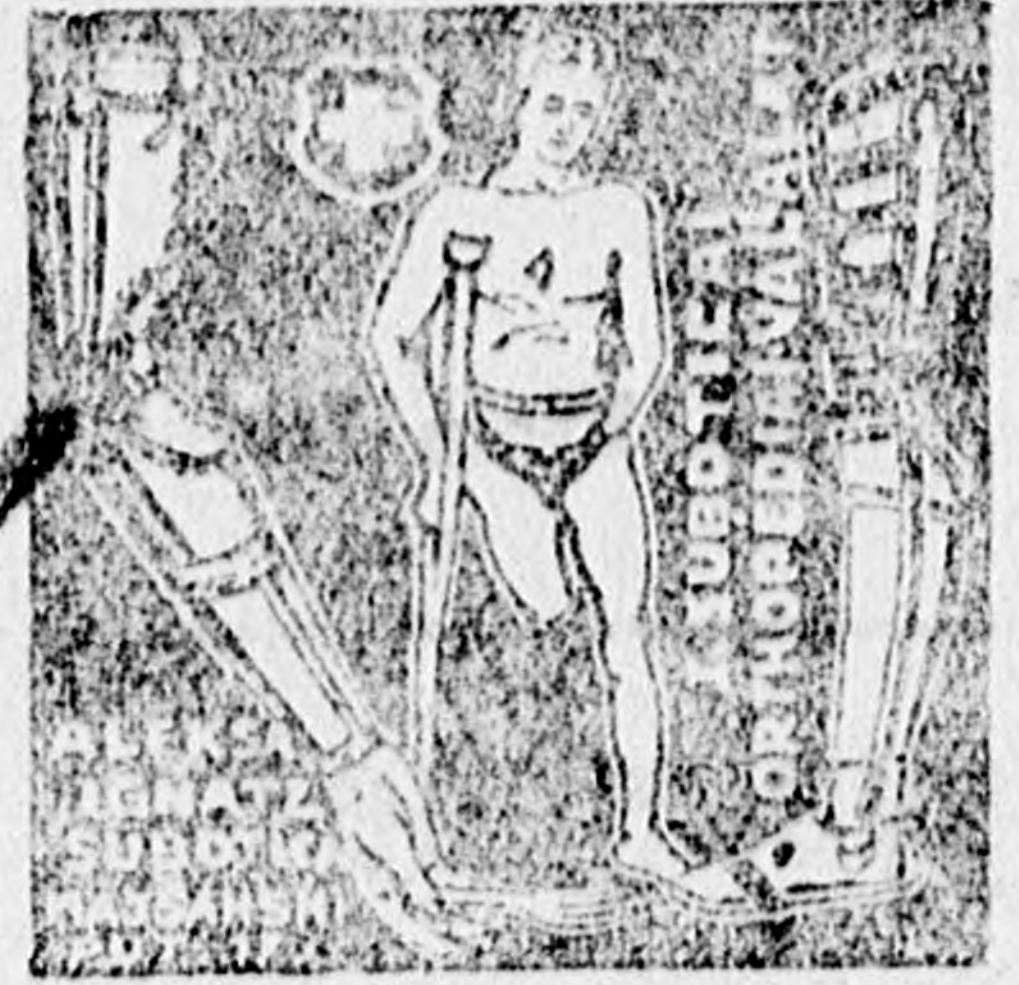
SUBOTIČKA ELEKTRIČNA ŽELJEZNICA I OSVETLENJE D. D.

S. AD. ENGL. SUBOTICA

DETAIL JELAŠIČEVA ULICA 2.
 TELEFON 815
 ENGROS PETROGRADSKA UL.

Veszünk sürgősen használt 20-25 cm átméretű kőrszivattyút. Fritz, Bačko-Nevecelo. 6375

Énektanítás, továbbéltanéküli naturáista zongoratanítás haladóknak, Cim: a kiadóban. 6353

Kérem főjegyezni!
 Van színtencénk ügyfeleink szíves tudomására adni, hogy vidékre is szállunk és készítnk levél újan pontos méret, rajz és negatív gépiz modellek szerint mindenféle csokra műlapokat, műbucéket, egyenes ízlésűt inval dus testekre — mellőzőket acélből beniklyözve és buróvze, minden vágarancia mellett Budapest, Dollinger klinika B. Környékovosprót szászor mődszozászerint, ovábbá kérházak laboratóriómok, orvosok és jogtechnikusok részére beteggyógyászati műszerek, műtőszatok stb. beteg is elfogadjatnak. Szíves támogatást kérve teljes tisztelettel

ELADÓ HÁZHELYEK
 kedvező fizetési feltételek mellett. Apaličis utra és a környék helygött 39 000—200 000-es házhely bővebbet.
 Rutikay Lászlónál az SZNTC pálya mellett

Alexander Ignác
 Subotica, Majšanski put 17. Városmagazinál szemben levő terep. 6424

Ui zongorák piarok, csakis elsőrendű világmárkák, a legújabb lejáratu részletfizetésre kaphatók 10 éves ióttállás mellett. Legnagyobb választék az országban. Kaphatók Kain Lajos hangszerkereskedőnél Subotica Városháza. 6422

FIFI KÖLNI VIZ
 Készíti PINTÉR gyógytár

KISS ZALOGINTÉZETE
 mindenféle értéktárgyra kölcsönt ad. Zalogból visszamaradt cija 500 méter sötétszűke finom gvapjusövet szállításra: v. férfi női aglán és télikabátnak való. Ékszerék, ruhák, kapátok, fehérneműk és minden más tárgyak állandóan olcsón eladnak Subotica, I. kör, Bogovičeva (Kunzsi) ul. 12. 5697

Mélyen leszállított árak! fülhalmozott raktár miatt, Lüssterkabát D 350.—, tennismadrág 175.—, gyermekruha 100.—, gumiköpeny 350.—, női szálán 600.—, leányköpeny 350.—, bőkabát 975.—, Tavalyi összes téli ruhák félárban, míg a keszvet tart, kicsinyben és nagyban, Földes Samu, Narod-kávéház mellett, Vidékre utárvétetel. Meg nem felelés esetén a pénzt visszaadom.

Sontán a főtéren (Bačka), a fővonalon egy főforgalmu korcsma, valamint egy teljesen komplett mozi-berendezés, mely 200 személy befogadására képes, szabad kézből eladó. Tudakozódni lehet Frendinger Móránál, Sontán. 6342

1 drh Clayton-Schuttleworth huzatos okomobil, 10 éves, teljesen jó és szemképen állapotban eladó. Bővebbet „Pallas”, Pač Kujundžića ul. 4. 6205

Paličson gyönyörű lakóvesű villa berendezéssel, 5/2 kapa prim, szőlő és gyümölcsösök nagy budárházzal és méhessel, kedvező fizetési feltételek mellett eladó. Érdeklődni lehet: Palič, Gulácsy Villa. 6312

Ei ne mulassza! Augustusi kiárusítás! Lüsster és vászonruhák, szatallók, köpenyek, cipészruhák, összes nyári ruhák leszállított áron árusítottak Eišler Izsónál, Barátok-temploma során. 6341

KÜLÖNFÉLE
 Egy szoba és konyha bútorral együtt átadó. Érdeklődni Czirok cipésznél, Sokolska ul. 2. 6419

Két vagy három izraelita diákot elvállal teljes ellátással izraelita ur elad. Cim: a kiadóban. 6422

Különbeírártú bútorozott szobát keresek, lehetőleg beltéren. Cim: a kiadóban. 6424

Morin poloskaint, legbiztosabb hasú, nem piszkít, bútnak nem árt. Blum (Més) gyógszer-tár, topostával szemben. 5594

Beogradban
 38.000 dinárért ház kemény anyagból 300 m telek 10 évi lefizetés 12%-al
ELADÓ
 Gradjevinska Banka Beograd, Terazije 3.

Két mészkenémet bérbeadnám Alfred Bernát, István téglagyár. 6378

Keresek a beltérhez közel 2 bútorozott szobát kiszolgálással szeptember elsejére. Cimeket a kiadóba kérek. 6160

FIFI KÖLNI VIZ
 Készíti PINTÉR gyógytár
 Prima szemüvegek inga-órak, valamint esőálló álló óra, tokhoz módosított útszereket kaphatók
Markovics Ferenc
 ékszerész, Sombor, Kralj Petra ul. 6.

Érettségi emlékek

A tízéves találkozómról elmaradtam a mohó előrenézés és a mult alábecsülésének egatívó korszakában. Pedig akkor még a Sátorhegy aljához vezető síneket nem torlaszolták el utlevél-vízum- és adóbizonylati gondok, meg száz egyéb ok, ami most filámi sorompót állít a huszenötésztendősi jóbillemion már megszépült mult színhelyére kívánczó szándék elé. Huszenöt évvel az érettségi után többre értékeji az ember azt, ami a multé, mint azt, ami várnivalója van még az élettől. Ebben a korban már ismeretlen vesélyektől aláaknázott jövő mered a megrokkant optimizmusra... És mennyivel élesebben rajzolódna az emlékezet vásznára az érettségihez fűződő élmények a huszenötödik évfordulón, mint az első decemium után, amikor gondolatunk a multtól elszakadva, a jövőt kapuit döngetik.

Huszenöt évvel ezelőtt érettségi bizonyítvánnyal a zsebkönyvem, sötápolcával a kezünkben és szivarral a szánkban, léptünk ki az iskola kapuján az életbe. Diadalérettségünket nem lohasztotta, söt fokozta az a tudat, hogy a döntő vizsga esélyeit bolni *impia trans*-szal javítottuk fel. A tanév elején összejöttünk egy kiskocsuában és vérszerződést kötöttünk, hogy fejenként haví két koronát fizetünk be a *svindli-alopra*. Hatszáz korona gyűlt így össze, nagy pénz abban az időben. Ennek a tekintélyes summának tulnyomó részét az iskolaszolga kapta az írásbeli tételek megszerzése körül kifejtendő érdemei elismeréséül. A pedellus fölélévezte a dolgát és mi a drukk leple alatt előre kidolgozott tételeket rejtvegve vonultunk fel az írásbelire. A német vizsgán azonban malör történt: az örökös tanár rajtakapta egyik osztálytársunkat, amint litografált szöveget máskol a tisztázatba. Felfüggesztették az írásbelit és megindult a nyomozás. Mindnyájunkat külön-külön beidézték az igazgatói szobába és felszólítottak bennünket, hogy valljunk be mindent, mert a többi már beismerte, hogyan történt a csalás. Egy beismerő szót sem tudtak kicsikarni egyikünköl sem. A jellem első kemény próbáját hősiiesen kiállottuk. A főigazgató úgy oldotta meg a konfliktust, hogy a német írásbelit megsemmisítette és új tételt tűzött ki, aminek a megfajtását azután az iskolaszolga zsemlyébe dugva nyújtotta át a gyengébbeknek. Nemesak a diákság, hanem a kisévés egész társadalmának haragja zudult a leleplező tanárra, aki egy régi, szép és a közsokás által szentesített tradíciót, az érettségi-csalás tradícióját forradalmi kegyeletlenséggel megbolygatta. Követnivaló példaként állították oda a derék rajztanárt, aki évről-évre mindig a leplező-nagyságu Egyet-értést olvasta az írásbeli érettségim, csak hogy a szegény maturánsok tisztelteméltó üzenetét észre ne vegye. Nem is mert a »denunciáns« tanár megjelenni az érettségi-mulatságon, amelyre a közönség minden rétegéből tömegesen jöttek el, hogy tüntessenek mellettünk, akik életünk első nagy válságát olyan derekasan megusztuk.

A mulatságon inkább a tanárainknak udvaroltunk, mint a lányoknak. Pedig mindenkünknek volt ott kiválasztottunk, akik azonban csak távolról, félszeg epekedéssel bámultunk, mialatt az egyetemről jött megletebb diákok táncoltak velük. A ki nem mondott szavak és konokul titkolt érzések gyönyörűségei között éltünk akkor.

Tanárainkkal szemben az volt az érzésünk, ami a kiszabadult rabé lehet, amikor volt örövel iszik a kocsmában. Mély tisztellett bökölünk rossz professzorainknak is. Jó egynehány volt ilyen a tanári karban. A historia tanára magyarázat címén szóról-szóra szokta elhadarni a tankönyv szövegét és a felelésnél ugyanezt követelte tőlünk. Varga Ottó szóvirágait megfellebbezhetetlen definícióknak fogadtuk el és a reneszánszot csak úgy velt szabad meghatározónak, hogy az »egy megleházi növény«.

A német tanár, az, aki az írásbeli felfüggesztésének oka volt, tanítás helyett folyton viccelt és politizált és szinte megsértődött, ha vaskos tréfáit nem honoráltuk harsogó hahotával. Szórakoztatott az órákon, mégsem szerették, mert megéreztük a fagyos cinizmust bohóckodása alatt. A matematika tanár udvarias és halkszavu volt, de kéjjel osztogatta a szekundát, holott ő maga mindig belesült a bonyodalmas levezetésekbe. A legjobban ragaszkodtunk a magyar nyelv és irodalom tanárához, aki valóságos esszéket mondott felbá a jelszobá anktorokról és a feleletésnél türelmes volt és elnéző. Ő volt az egyetlen tanár, akinél a szóbeli alkalmával is svindlizhattunk. A tételek jegyzékét leírta egyik osztálytársunkkal, aki az osztály határozata folytán minden tétel mellé halvány ceruzavonásokkal egy nevet írt. A tanár nem szölt egy szót sem és mindenki azt a tételt kapta, amelyik mellé oda volt írva a neve. Az első csoport után következők így játszva elkészíthették magyarából. Nagyrabecsültük a szigorú, de igazságos fizika-tanárt, aki üldözte a nagyképi okvetlenkedést és ezért nem tudott megférni az igazgatóval. Hospitálás közben az igazgató megjegyzéseket fűzött a feleleteinkhez, minthogy azonban nem értett a fizikához, a tanárt figyelte és ha az helyeslően bó-

lintott, a felelő diák kéntes igazgatói dícséretre jutott. Egyszer egyik társunk valami emeletes ostobaságot mondott, mire a tanár helyeslően bólintott és az igazgató nagy gaudiumunkra úgy megdicsérte a felelőt, hogy csak úgy ragyogott a tanár szeme az örömtől. Nekünk fölötté imponált az a dacos férfiaság, amellyel a tanár az igazgatói gyarlóságot csuffá tette.

Az érettségi-mulatságon nem disztíngváltunk a tanárok között és mindnyájukat elárasztottuk bortól ázott hálálkodásunkkal. Másnap szétszéledtünk és azóta nem találkoztam sem tanárámmal, sem osztálytársaimmal. Tanárainról semmit sem tudok, osztálytársaimról csak annyit, hogy az első emi-nens nem tudta többre vinni az ügyvédi irnokságnál, a legrosszabb tanuló pedig, aki órák közben a pad alatt obszcunavellákat firkált, plébános lett, jóltollu író és jeles hírszónok, a többiek, ügyvédek, orvosok, tanárok, mérnökök és főszolgabírák, a középosztály letaposott utját járják tarlott reményekkel, egy szörnyű háború és vandál forradalmak eltkaríthatatlan nyomaival sorsukon.

Az érettségi huszenötéves fordulójának mértföldkövével hosszan elgondolkozva tekintünk vissza a vigasztalanul szürke mából a hajnalpiros tegnapelőtre...

bm.

Nő és a divat

Irtá: Baedeker

Már negyven esztendeje írtam:

— Nem a divat teszi széppé a nőt, hanem a nő szépíti a divatot.

Azóta sok nő vénélt meg és sok divatot avult el, de amit akkor mondtam, ma is vallom és igaznak tartom. Sokkal több divaton és sokkal több asszonyon tapasztaltam ezt, sem hogy engednék belőle valamin a legabszurdabb divatot vagy a legszebb hölgy kedvéért.

Mikor egy új — s főleg egy merészen újító — divat »jön«, az első benyomás, amit az tesz, az elretentés benyomása; néha a kómikumé, sokszor a meglepődésé, de sose az általános elégedettségé. Csak később, mikor a szem lassan-lassan hozzászokik a *noch nie dagewesen* látványához, amikor a férfi tekintete megbarátkozott azokkal a vonalváltozásokkal, amelyeket a divat a nő silhouette-jén végigszánt s a testén megrajzol, csak akkor kezd tejszeni neki, gyönyörködtetni őt és szépnek tűnni föl előtte a divat, — és pedig a nők által, akiket az szépíteni akar. S ha az új divat nem éppen kiválóan izléstelen — mint a csufondáros kriminkorszakban volt —, néha annyira népszerűvé lesz és annyira megtetszik, hogy a férfiak (akiknek kívánatosnak tűnnek föl benne a nők) szinte az állandóságára törekszenek. A széles, félszobát és egész kanapét elfoglaló abroncsszoknyánál ez az óhajítás természetesen nem nyilvánulhatott meg; ehhez a reformhoz a férfiszem nem tudott hozzászokni, ezt az újítást még a legszebb asszonyok — Eugénia császárné s az ő válogatott udvarhölgyei — se voltak képesek elfogadhatóvá tenni, mert ez a stílustalan viselet annyira elcsufította őket, hogy ők már annak a divatját, bármily bájos figurákkal töltötték is azt ki, nem voltak képesek széppé varázsolni. Ellenben azoknál a divatoknál, amelyeknek a szándéka nem leplező — mint a kriouliné —, hanem leleplező, s a nőből többet mutat és árul el mint az előző divatok, az állandóságának ez a vagy a rendszeren meggyilkozik. Világos tanúságtétel ez azon állítás mellett, hogy nem a nő szépíti a divatot, hanem ez segíti elő a nő szépségének még pompázóbb kivirágását. Az ő arányos tagjai, az ő klasszikus vonalai s a domborúságai, amelyek kivágásokban, feszülésekben s egyéb szabástrükkökben gyönyörködtetik a szabóknak és egyéb férfiaknak a szemét, — ezek viszik diadallra a divatot, s nem ez a nő, aki ha szép, nem szorul a divatra, s ha rut-

nyanasak keveset nyer vele. Persze nem tanácsoltam a legbájosabb nőnek se, hogy divatellenes toalettet öltösn, mert még Vénuszistenasszony se elég szép ahhoz, hogy — ha egyáltalában öltözködik — megfellebbe a legújabb divatot nélkül s hadat üzenhetne az irányadó szabóknak. Nem, nem tanácsolhatam ezt neki, mert a szemünk a sok egyformán öltözködő női formán annyira megbarátkozik egy bizonyos sablonnal, a legutolsó divattal, hogy a szakítást vele senki se kockáztathatja.

Legszebb a nő — s a férfi is —, mondani se kell, ha nincs öltözve. De ehhez a nőnek is, a férfinak is, igazán szépnek kell lenni. Sajnos, a klimatikus viszonyok és az ostoba erkölcsi fölfogás nem engedik meg, hogy olyan kosztümben járjon, amilyenben az antik istennőket a görög szobrászok mintázták s ahogy Tizian szerette festeni az aranyhajú velencei szépségeket. (Pedig mennyivel szebb, egészségesebb és őszintébb, tehát becsültebb volna!) A szabók és egyéb öltöztetők célja évszázadok óta lehetőleg úgy öltöztetni — néha helyesebben: vetkeztetni — a nőt, hogy annyira közel legyen a meztelenséghez, amennyire azt a korlátozó klimatikus viszonyok és erkölcsi tekintetek megengedik. Ha kevés a látható meztelenség s a ruha egészen az állig gombolandó, akkor testhez szabják a kosztümeiket, hogy ami jellegzetes domborúság duzzad az asszonytesten, kellőképpen s előnyösen érvényesüljön. Ha ellenben — mint a mostani divatnál — több a közszemlére kített tagtelenség, ha a karok csupaszok s a mell a halmok hajlásáig van »kirakot«-ban, akkor bőven hulló ránkokkal esik a ruha. De bármiként mesterkedik a szabóművész, a célja mindig az, hogy ekszponálja, kívánatosá tegye a nőt (szinte a kerítőlévé válik), s azt éri el vele, hogy vonzóvá, kívánatosá teszi a divatot is. Mert mindezek az újítások az asszonyokon azért tesznek végül, mert a nő, akl jól érzi magát az új formában, az új kreációban, amelybe bujtatták, széppé is teszi azt. Az igazán szép asszony — hívják azt Castiglione grófnőnek, Borghese hercegnőnek vagy egy operettszínház divájának — még egy apácájelmezt is divattá és csábítóvá tudna varázsolni, mert a nő eleven s a divat élettelen, a nőnek esprit-je van (s nemesak elme-esprit-je, de husvér-esprit-je is) s a divat szellemtelen, a nő okos s a divat — még butább. A directoire-divatot a szép

combok tették egyidőre népszerűvé s nem a divat popularizálta a combokat. (A formás combok azelőtt is kedvelt műtárgyak voltak, a formátlanokat pedig ez a divat egyenesen lehetetlenekké tette.)

Még a cipőkre is áll a tétel. Bármily étvágygerjesztő legyen az ily pár láb-beli egy cipőcukrászda fényes kiraká-tában elektromos lámpáknak a sugár-zásában, mégis szebben feszül a zagy kicsi lábont, amely fölött szarvasboka és egyéb bájak kínálkoznak. Ha meg is sánálja az ember e kedves teremteseket, akiknek oly kicsi a lábuk, hogy csak a cipőjük kisebb annál, mégis szivesebben nézzük a női cipőt a hölgyismerő-scink lábán, mint ott, ahol árulják. S kalapra, keztüire, szörméire, napernyő-re, harisnyára s a női fegyverzet egyéb kellékeire is pászol, hogy mindezeket szebbekké tudja tenni a nő, mint ők együttvéve a kérdéses hölgyet. Nem ők ékesítik a nőt, hanem ez őket.

Az utóbbi divattal, amely az egyenesen lefelé hajló vonal jegyében aratta diadálját, eleintén sokan nehezen barátkoztak meg; lassan mégis hozzá-játörődött a férfiak szeme, de — s ez bizonyítja a tételeim igazát — csak mert észrevettük a nőismerőseinken, hogy étellel és szépséggel töltik azt ki,

E lenge ruhákban könnyen és gráciával mozognak, az élettelen öltönyt elevenne, beszédessé és — ne vegyük se böknek se grombaságnak — tartalmassá veszik. Megnevezhetnék akárhiány óriási hölgyet, aki többet tett a divat tetszetősége mint ez az ő köztetszésük érdekében. A férfi természetesen azt a nődivatot kedveli legjobban (a saját felesége esetét kivéve), amely lehetőleg mezteliennek markirozza vagy legalább seifteti a nőt, s a szabók azért módolnak ki új divatokat, hogy ehhez a vágyához meanel közelebb jusson a férfiközönség; sőt a nő is — a legtöbbször tudattalanul — azért a divatért rajong a legkönyvebben, amely a legjobban állítja ki és segíti érvényesülni a testi tőkét, bájjának kincsét. S ime, ez az exhibition megint ameltt bizonyít, hogy a nő az, aki szépíti a divatot, amely áltálal lesz elfogadhatóvá, mert önagsága jól érzi és szépnek találja magát benne.

Az a népszerű tendencia a klasszikus vonalak, azaz a auditás felé, amely ujabban nemesak a meztelen táncban, a sok *show-girl*-lel pompázó revue-kben, hanem a tisztességes nők cocotte-szerű öltözködésében is megnyilvánul, valószínűleg nem áll meg itt, hanem tovább fog haladni a túlléphetetlen határokig. S ez az irányzat — akár immorális, akár csak egyszerűen amorális — aligha lesz föltartóztatható, mert a divat sohase törődött az erkölccsel s a szabóművészek többre becsülnek egy meztelen sikert — amelyet ők erkölcsi sikernek neveznek — mint minden más konjunkturát. Az ugynevezett divathölgyek ebben a kampányban a szabók pártjára állnak s nem a morálprédikátorokra. Mivelhogy e kedves teremtesek annál szebbek mennél meztelenebbek, előre látható, hogy nincs már nagyon messze a divatnak az a korszaka, amikor bámulni fog az ember, milyen sok kelmére van szüksége a nőnek, aki olyan kevés kelmét szed magára? Sokan már most is ezen a problémán töprengünk.

Mire elérjük ezt az időpontot, talán nem is fogunk megbotrátkozni. Hiszen jól tudjuk, hogy a nő erénye, hűsége és kötelességtudása inkább függ a neveléstől, a társadalmi helyzetétől s a férfiak magaviseletétől mint attól, hogy mennyi ruhaszövetet fogyaszt. Ugy lát-szik, hogy divatról-divatra több fog lát-szani a nőből, de több őszinteség is; mert eddig is csak azért maradt takarlatlan egyik-másik szép hely a divatdámakon, mert a nő szépségminisztere, a szabódiktátor nem mert többet feltárni. Minden ujab lépés a változó divat változatos történetében egy-egy lépés a meztelenség s egyáltalán az őszinteség és nyíltság felé.

Sohsevolt király bánata

Móra Ferenc meséiből

Soholsincs országnak Sohsevolt királyja egyszer azt álmodta, hogy kilenc borbély kergeti árkon át, bokron át nagy olócsattogással s egyre azt kiabálják a fülébe:

— Megállj csak, hadd borotváljuk le azt a három szál bajuszodat!

De vitte is ám a Sohsevolt király a ritka szép hajuszt egy, hogy szinte éjjelkád helo a fölékzete. A vereiték meg úgy szakadt róla, hogy száz feneketlen vödört se lehetett volna vele megtölteni.

Nem ért az semmit, az egyik borbély azért csak megkapta már a palástja szélét, a második már verte a habót, a harmadik már fente a borotvát, mikor a Sohsevolt király olyan nagyot rugott magán, hogy az aranyos ágyról egyszerre elszálltak fiedükben a ráfeszített angyalok.

— Einye, de jó, hogy fölébredtem, — dörzsölgette Sohsevolt király a szemét s ahogy körülnéz a szobában, látja ám, hogy éppen akkor reptül föl a piros bársony paplanról egy icike-picike legyeecske.

— Hopp, te üldöztél engem kilenc borbély képében! — horkant föl mérgesen Sohsevolt király s úgy odavágta a legyeccskéhez a koronáját, hogy a korona menten kétfelé repedt. A legyeecske meg fölszállt az elefántcsontgerendára s oman pislogatott lefelé a három szál bajuszra.

— No ezért meglakolsz! — illesztette össze a király a koronáját, de hogy össze nem ragadt, kiadta megdrótoztatni, aztán maga elé parancsolta az udvarmestert:

— Hallod-e, nekerj azt a legyeccskét élve-halva megkeritsd, mert máskülönben a lábához tetetem a fejedet!

Szaladt az udvarmester, hozta a nagy létrát, fölkapaszkodott a gerendára, de akkorára a legyeecske átröpült a gerendának a másik oldalára.

Hej, Sohsevolt király mérgeben hatfelé sodorta a három szál bajuszt, de azért az udvarmester egy nap, egy éjszaka hasztalan kergette a legyeccskét a nagy létrával. Mit volt mit tenni, utoljára azt mondta a királynak:

— Felséges királyom, életem-halálom kezembe ajánlom: létrával nem lehet legyet fogni.

Sohsevolt király négyfelé rugta mérgeben a két papucsát s maga elé parancsolta az udvari fővadászt:

— Fél koronám neked adom, ha azt a haszontalan legyet leföldöl!

Az udvari fővadász elővette az ijját s egy nap, egy éjszaka lövöldözött a legyeccskére. Olyan volt már a szoba a sok nyitvesszőtől, mint valami óriási sündiszó, amelyiknek befelé nőttek a tüskék, de azért a legyeccskének annyi baja se volt, mint egy leesett mákszem.

Utoljára az udvari fővadász is odaállt a király elé s azt vallotta szegényszemre:

— Felséges királyom, életem-halálom kezembe ajánlom: nyíllal nem lehet legyet fogni!

Sohsevolt király bujában főtig rágta a három szál bajuszt s maga elé rendelte az udvari parittyamestert:

— Fél koronám, fél országom a tiéd, ha azt a hitvány legyet agyonparittyáztatod!

Az udvari főparittyás elővette a parittyáját s egy nap, egy éjszaka hánytta vele a kavicsot, úgy, hogy annyi volt már a kavics a szobában, mint az országuton. Jutott belőle még Sohsevolt király orrára is. Akkorára dagadt tőle, mint a magnak való uborka, de a legyeccskének kutyabaja sem esett. Olyan vigan pödörgette a bajuszt a király fejbujában, mintha lakodalomba készülné. Utoljára az udvari parittyamester is hét-rét gönyvedt a király előtt:

— Felséges királyom, életem-halálom kezembe ajánlom: parittyával nem lehet legyet ütni.

Sohsevolt királynak megeredt a köny-

nye hátában s olyan patak lett belőle, hogy az árvíz majd elöntötte Soholsincs országot. De még tán el is öntötte volna, ha a negyedik nap az udvari bolond *he nem állit a király elé hívás nélkül is. Nem volt pedig annak a kezében se létra, se nyúl, se parittyá, csak egy csorba cserépbögre.*

— Légyfogni jöttem, hékás! — szól a királynak, aki úgy ugrott föl a trónusáról, mint a labda:

— Neked adom fél fejem, ha megfogod a legyet.

— Kell is nekem olyanféle, ugyan mit csinálnék vele? — nevetett az udvari bolond s azzal befnyult a bögrébe; úgy bekente édes mézzel a király fájós orrát, hogy az egyszerre szeretett volna szájja változni.

— Inkább a számba édes fiam, —

akarta is mondani Sohsevolt király, de abban a percben leröppent a legyeecske a gerendáról, körülrongta háromszor a király fejét s oda ült a mézes orrának a leghegyébe. De bele is ragadt egy a mézbe, hogy két udvari szakács mire lekupargatta a tortavágó késsel, annak nyelg elkopott a vasa.

— Így van ez, uram király, — mondja az udvari bolond, — jobban meg lehet a legyet fogni egy csöpp mézzel, mint egy hordó ecettel!

Sohsevolt király ezt a böles mondást mindjárt felíratta a kéménybe koronával, az udvari bolondot pedig megtette udvari bölesnek, hogy tanuljon tőle bölesességet az egész királyi udvar. Ha az udvari bolond ilyen nagyra nem vitte volna, az én mesém is tovább tartott volna!

A föld alatt

Irtó: Kosztolányi Dezső

Valamikor kemény, önértetes ember volt.

Műhelyében sivalkodott a fűrész, mint a kismalac s gyalupadjáról, mint a táviratszalogó, hosszú, fehér forgácsok gomholyodtak.

Januárban öt éves, egyetlen kislia lázat kapott, mellét apró piros pöttyök lepték el s mire orvos érkezett hozzá a szomszédos faluból, már meg is halt.

Az apát hónapok múltán is mely-mely csodálkozás fogta el, valahányszor felébredt, hogy mindez így hirtelenül és fel se foghatóan megtörténhetett. Ürességet érzett fejében, szívében, maga körül, mintha elveittek volna előle valamit, ami eddig védelmezte. Sokat aludt, egészségtelen, hosszú álommal, nappal is. Dolgozni nem tudott. Vallát vonogatta, ásitott, lesoványodott, megöregedett, pedig csak akkor múlt huszonkilenc éves.

Egy nyári reggelen — a másik megyében, egy városka határában — a temető mellett, a mezőn találták, amint a napienyben aludt. Puha kalapját, — hogy ne érje a forróság — szemére húzta. Kék kabátot, sárga nadrágot, füzös cipőt viselt, mely után valami mesterlegénynek gondolták. Messziről jöhetett, minthogy cipője fehér volt az országot porától.

Augusztus végén a szomszédos faluból, tanyákról odaözönlöttek a bucsusok, lányok, asszonyok, kik fekete ruhában csoszognak a mezőn, melyet a nyár utolsó fénye aranyoz s a templomi zászlók alatt, réztrombiták hangjainál szenténekeket énekelnek. Egy öregasszony, aki a megyéjéből faluból jött, megismerte:

— Péter — mondta.

Ó azonban nem mozdult.

— Kis Péter, — kiáltott még egyszer a fogatlan öregasszony — hát nem ömersz?

— Nem ösmerem magát — szól s elfordult tőle.

Az öregasszony arra gondolt, hogy megháborodott szegény s három miatványt mondott a lelke üdvösségéért.

Péteri épülő házak állványai alatt lehetett látni, amint cigarettázott. Olyan könnyű házmuqkákát vállalt, melyeket bármikor abbahagyhatott. Fölásta a kerteket, piszkafákat hegyezett, madár-ijesztőket állított fel, amiért ebédet, vacsorát kapott. Szüret táján hordókat szállított parasztszekéren. De sehol sem volt maradása.

Bántotta a fény is, a láрма is, különösen a gyermekek, kik vadul, szemtelenül ordítottak. Ilyenkor elfordította a fejét, komoran tovább ment, beült egy kocsnába. Akkor aztán hetekig lógatta fejét egy vörös-abroszos asztal mellett. Csöndes korhely volt, ki senkinek sem ártott.

De egyszer hajnal felé több pálinkát ivott a szokottnál, nem tudott fizetni. A koresmáros, aki maga is részeg volt, össze-vissza verte, galléron ragadta, legurította a koresma lépcsőjéről a hóba, a sárba.

Feltápaszkodott, letörölte magáról a

havat, sarat, eloldalgott szó nélkül. Égett mind a két arca. Ugy emlékezett, hogy arcul is ütötték. Nem törődött vele, minthogy már semmire sem becsülte magát.

Reggel kiállt a piacra, hol facér nap-szamosok álldogáltak, munkára várva. Valaki azt kérdezte, nem vinne-e el egy kocsi szemetet. Miért ne? Legyintett a kezével, hogy nem bánja.

Öreg szemetesektől hallotta, hogy legjobb erős virszinára gyujtani, akkor kibírja az ember. Erre se volt szükség. Állta ő enélkül is. Amikor már gyakrabban szállított szemetet s naponta többször fordult kocsiával, maga is csodálkozott, milyen hamar befetörődött új mesterségébe. Annyi bizonyos, hogy mindgyárt érdekelte. Élvezettel nézegette kezét, melyet elborított a ragadós szutyok, le se mosta. Este pedig kéjelegve gondolt arra, hogy milyen ronda munkát folytat, többször egymásután hangosan kimondta foglalkozása durva nevét, s ezen jót nevetett.

Azt remélte, hogy a föld alatt, a sok haszontalan lim-lom között, véletlenül valami kincset talál, mindennél nagyobb kincset, mely egyszerre nagyon gazdaggá, hatalmassá, boldoggá teszi s megint élheti régi életét. Hiszen annyi minden van a föld alatt. De nem talál semmit. Csak port, szalmát, rozsdás lábasokat, cserepet, üvegdarabokat, gu-bancos haját, rohadt cipőket, olyan holmikat, melyeknek már az értelmét se tudta. Egyszer lapátja egy kemény tárgyba ütközött. Valami ládára bukkant. Kinyitotta a fedelét, de belül üres volt.

A gödör fenekén rendszeren pihenőt tartott. Leült a földre, melyet előbb lesöpört nyírfaaprójával és aszerint, hogy tél volt vagy nyár, melegedett vagy hűsölt, mert a gödör olyan, mint a parasztsuba: télen meleg, nyáron hideg.

Zöld legyek cikáztak a homályban. Messze fölötte lármázott az élet. Egyedül volt a föld alatt. Péterke, gondolta egyszer, ő is mélyen lehet és az ő kis szája, az ő fekete, kedves szeme, áldott két keze is szemét már. Mosolya is szemét.

Nagy-ünnepeken találkozott a falujaheli asszonyokkal, de ezek már nem ösmerték föl. Haja hozzákopott a szemét színéhez, a szeme, talán a sok fürkésző kutatástól, összezsugorodott, mint a földalatti állatoké, arca elhízott, vastag, husos, négyszögletes lett, az élet-tapasztalat állati kegyetlenségétől. Körmei megrepedeztek, elcsempültek, kettő a balkezén meg is vakult. Élt-éldégt. Dolgozott, aludt. Kapott valami szürke ruhát is, mely oltalmazta a hideg meg az eső ellen, úgy elbujhatott benne, hogy senki se vette észre. Ha csöngtetett a kapukon, kezében, kezében a vasvillával, beengedték. Senki se kérdezett tőle semmit, sohase néztek rá. Tudták, hogy ez a szemetes.

Időközben mellékfoglalkozása is akadt. Urilházakhoz hívták, agyonlőni veszett kutyákat, beteg macskákat. Egérfogókat árult, patkánymérget, me-

lyet bádogdobozban tartott, sok rongygyal körülbugyolálva a szemeteskosci mélyét. Bunkóbotokkal, horgokkal, kötelekkel órákig piszlogott, gyufákat, gyertyát gyujtva a lucskos sötétben.

A gyerekek, kik ösidőktől fogva reménytelenül szeretik a piszkot, élvezték munkáját. Bámulták is őt, mert különös vén szemetes lett belőle, fortélyos és furcsa. Orra körül volt egy harapás. Azt beszélték, hogy patkány marta meg s a szemetes pókhálóval kezelte. Katonásan ment az uccán, vállára vetett rozsdás flintával, övén egy szelencével meg egy kézilámpával. Később érmeiket látták mellén, két ócska medáliát, melyet cukorspárgára akasztott. Az egyik valamilyen daloskör jelvénye volt, a másikat pedig — egy régi tallért — a szemétdömbben találta. Minthogy egy hosszú élet működéséért senki se tüntette ki, ő tüntette ki önmagát.

— Szemetes bácsi — kiabáltak rá a gyerekek — honnan jön?

— Lakodalomból — felelt rá s kacintott hibás balszemével.

— Mi volt vacsorára?

— Féreg, bogár, giliszta. Egy se piszkos, mind tiszta.

— Mit talált a gödörben?

— Kincset, kincset. Attila király kincsét.

Ha dolgozott, odaálltak a gyerekek — mosdatott, fésült urfiak — és leszóltak hozzá a gödörbe, melyből feje sem látszott ki. Egymásután hánytta ki lapátjával a szemetet, melyet a gyerekek nagy multságára mekváros csuszának nevezett. Visongott, sikongott a gyereksereg, ingerkedett vele.

— Szemetes bácsi.

— No mi az, aranyvirágom.

— Mik szaladgálnak a lába körül?

— Galambocskák.

— Azok cincognak úgy?

— Nem cincognak azok, hanem turbókolnak.

— Hát nem fél a férgektől?

— Isten áldatkái azok is, csak úgy, mint ti.

Az öreg gyönyörűen tudott füttyülni. Vékony, éies füttyeit úgy eregette-tergette, mint a pándlikákat, melyeket ösz-szebogozott, kioldott, csokorra kötött. Azt mondotta, hogy ettől elcsendesülnek a patkányok és elalszanak a férgek is.

Tavasszal, mikor az orgonák, galagonyák kihajtanak, dagadni kezd a föld térszája, a szemét is kivirágzik. Azt lehet mondani, hogy hízik a szemét. A gödrök, melyek mélyükbe fogadták az ős és tél minden hulladékát, majdnem kiöntenek, mint a megáradt folyók, föltetszik rajtuk a rohadás szivárványa. Kövér, füledt illatok lengenek, melyek elfacsarják az orrot. A salétrom szaga, mint valami hegyes kutató-tű, szinte az agyvelőbe vájkal.

Péter bácsi órákig motoz a gödörben, köszönti a tavaszt, vigyorgó utalattal, eszelős kárörömmel látja a tenyészet és enyészet minden förtelmét. Ezerlábuak, vizsinű, áttetsző férgek, kis fekete szeméthogarak, melyek kemények és szivósak, mintha acébból készültek volna, a halál katalinkáj szeliden keze fejére települnek, végigsurrannak kabátja hajtókáján. Nem hessegeti el őket. Leguggol a gödör fenekére, egy hajtásra felhőrpinti pálinkás butykosát, melytől mind a két szeme szögletén kicsorran a könny és végigfolyik mind a két orcáján. Fejében lassan dongani kezd a ré-szégtség.

Még mindig azt hiszi, hogy nem hiába kotorja körmével a földet, egyszer rátalál arra, amit keres.

— Szemetes bácsi. — kérdezi csodálkozva — jó ott lenni?

— Jó, fiam, — mondja a szemetes és csemegeve issza könnyeit a pálinkával együtt — nagyon jó. Te nem is tudod, milyen jó. De majd ha nagy leszel, egyszer talán, te is megtudod.

A kisgyereket — egészséges, pogány kölyök — megvilágítja a tavasz rózsaszín fáklájára. Néz a fekete gödörbe, a fekete emberre, kinek fekete a szája is. Nem érti, hogy mi beszél. De ösztönösen megborzong. Érti, hogy valami feketét mond...

„Érdemes-e apostolnak lenni?“

Az északamerikai Egyesült-Államok egyik ceterjedt lapja a »Magyar Bányászlap« nemrégiben érdekes kérdést vetett föl. Az amerikai magyar lap azt kérdezi, hogy *érdemes-e apostolnak lenni*. Nem a vallási utvesztők szakadékaiknak a szélén, nem a hittérítés missziós utjai előtt hangzik fel ez a kérdés. Az amerikai újság nyíltan és határozottan és bennünket fölöttébb érdeklő formában kérdezi, hogy *a magyarság ügyében*, a magyarság küzdéseiben és a jobb és emberibb megélhetésének szemlélő-harcában *érdemes-e apostolnak lenni*. Ez a véres kérdés bizonyosan fölvetődött már minden papírra vetett betű izgalmában, minden kisebbségi újságíró előtt és kiváltképen azoknak az idegrendszerét borzolta föl, akik veszélyek, félreértések és rosszakaratu félre-magyarázások konok akadályai között művelik ezt a hálátlan talajt.

*

Ugy érezzük, hogy a nem kis bátorságot feltételező kérdés, bennünket kisebbségi frontarcosokat egészen közlelő érdekel. Nekünk is szívügyünk ez a szerencsétlen gondolat, amely verekedések és szócsaták és betűtűközetek közepette eddig legfeljebb a tudat alatt húzódt meg. Igazol is bennünket a lelkiismeret ítélőszéke előtt, amely mindig egyenes szándékú célokat akar, valahányszor a pusztuló vajdasági magyarság sorsát, a magyarság esőndes agoniáját rögzítjük papírra. A megélni nem tudó magyarok, ma mint idegen légionáriusok Marokkó forró homokjába csurgatják a véruket, a zsellérek izzere; Brazília fazendáin fenyvadnak. Ilyenkor mégis csak eszünkbe jut az öngyilkos mult és a gazdátlan jövő és ilyenkor mégis csak tollal igyekszünk megoldáshoz segíteni azt a feladatot, amely az igazságkeresés szent szándékának lázában fogant missziókat némaságra kárhözhatni nem enged.

*

Az amerikai sajtóorgánumnak ezt a kérdését talán meg sem említenénk, ha ez a lap nem együtt érkezett volna egy nyolc oldalas levéllel, melyet a pósta a »Bácsmegyei Napló« szerkesztőségének kézbesített. A levelet Király István és családja írták. A St. Paoloban feladott levél szomorúan közli, hogy Király István *»volt feketesi lakó«*. Mult időben jézi szülőfaluját a levél írja, aki úgy látszik, lemondott már arról, hogy a feketesi temetőben pihenje ki az üdött magyar zsellér fáradalmait. És most átadjuk a szót Király István feketesi magyarnak, akivel együtt a levél szerint 26 család indult Braziliába 1925. március 22-én.

— Az udvarias és szives bánásmód — írja — azonnal megváltozott, míhelyt a hajó elhagyta az európai partokat. Ahogy kikötött a hajó a nyílt tengerre, foglyok voltunk, köröskörül csak a tenger vizét láttuk. A veünk való bánásmód és ellátásunk is a rabok életéhez hasonlított. Ehetetlen, halzsírral készített ételeket kaptunk már az uton is. Több száz ember kínlódott végig három hetitengeri utat. Már az utazás első napjaiban megátkoztuk a hajóra lépés pillanatát, mások türtek és szenvedtek, mert abban reménykedtek, hogy partraszálláskor minden megváltozik. A huszonkettedik nap futott be a hajónk. Sötét éjszaka volt. Zuhogó esőben fáklavilág mellett tereltek bennünket egy férgéktől hemzsegő barakba, ahol éjszakra rák zárták az ajtókat. Éten egy lövítő vályu vize mellett töltöttük ében az éjszakát. A villámok időnként bevilágították a riadt embereket, akik rohadó szalmán küzködtek az eláulás ellen, nehogy a rengeteg moszkító, döglégy, hangya, bolha és poloska martalékai legyenek. Másnap kora reggel szakadó esőben fegyveres fedezet alatt hajtottak minket a nyolcvan kilométer távolságra levő kavéultóvontókra és kaukukfazendákra. Kívánságunkat és

panaszainkat meg sem hallgatták, hanem eladtak bennünket egy portugál ültetvénytulajdonosnak. Itt kényszermunkára szorítottak bennünket. Örülünk, ha kétnaponként száraz kenyeret kapunk. A felügyelőnk szűz néger, akik embertelen kegyetlenséggel bának velünk. Járványok, vadállatok, mérgező kigyók pusztítanak bennünket. Sírlány táplálék és szennyedések között vonszoljuk beteg magunkat, hogy elegendet tehesünk a rabtartó fazendatulajdonos üzleti érdekeinek...

*

Eddig szól Király István állati sorba taszított feketesi magyar zsellérnek és 26 társának jajkiáltása, amely lehetetlen, hogy bele ne üvöltőn a nagy ma-

gyar fájdalom sokhangszerű orkeszterébe. Ez a tintacruzával papíron meg-elevenített »kinok kertje« egy megrázó síralomház örült konturjait mutatja. Ez az egy levél magában véve is unfig elegendő arra, hogy időszerűtlenné tegye az amerikai lap gyászos takaródóját.

Ez a levél el nem disputáló parancs-al követeli, hogy kötelesség kiparizozni a magyar dolgos kedv melléne szegzett minden brutális támadást. Kötelesség szóvátenni mindent akkor és úgy, amikor és ahogy azt magyar lelkiismeretünk pattogó és katonás vezényszava diktálja. Kötelességünk a magyarság életét tartalmasabbá, magabiztosabbá, lendülőbbé, triszebbé és hitesebbé tenni.

Mesterházy Ambrus.

Tejjel, mézzel folyó Kanaán

Palesztinában tanult meg magyarul egy becskereki szerb fiatalember

Velikibecskek, július végén

Márko Mires Becekeréken született, huszonhárom éves és soha nem jutott túl a torontáli határokon, míg egyszer — pár hónappal ezelőtt — kilenc angol fonttal zsebében utnak indult Palesztina felé. Egészen különös, eredeti egyéniség Márko Mires, külön ember fia. De amíg apját különködése a szerb nacionalizmusnak a háborúelőtti időkben még egészen szokatlan túlzásaiba ragadta, addig a fiában az öröklött hatalmas szenvedély jótékony, eltelődést nyert a tanulás iránti soha be nem telő vágyakozásban. És ez a fiatalember, aki egész életében csak tanulni akart és tanult — még soha nem járt iskolába, nem végzett egyetlenegy elemi, sem középiskolát, mert édesapja, aki tanárember volt, nem engedte magyar iskolába járni, maga tanította otthon a fiát és valami különleges nevelési rendszerrel hat éves korában németül, 9 éves korában héberül, tizenegyedik évében latinul kezdte tanítani a gyermeket, de gondoskodott róla, hogy 16 éves koráig tanulhasson meg magyarul Becekeréken. Ezt a hiányt később maga pótolta Márko Mires, aki most — 23 éves korában — folyékonyan beszél szerbül, angolul, németül, franciául, magyarul, latinul, (ó)görögül, héberül és arabul.

A Karmel hegye előtt

Márko Mires nemrégiben tért vissza palesztinai utjáról. Pompás intelligenciával, szines bőbeszédűséggel mondja el élményeit, amelyekkel köteteket lehetne megtölteni. Azokat az általános-ságokat próbáljuk beszédeiből lerögzíteni, amelyek ugyan részben egyéni meg-látásúak, de Palesztina és az új héber állam helyzetére általánosan jellemzők.

— Szkepszissel telve indultam utnak, — mondja Márko Mires — főként azért, hogy tanulmányozzam ennek az új államalakulásnak viszonyait, amelyről olyan sok hihetetlennek tetsző különlegességet hallottam néhány cionista zsidó ismerősömtől. A hajóra szállás percétől kezdve csupa olyan ember közé kerültem, akik új hazát kerestek Palesztinában, vagy mint zarándokok látni akarták a Szentföldet — közvetlenül a jeruzsálemi héber egyetem megnyitása előtt volt, azonkívül a keresztény hűsvét és a zsidó peszach is sok zarándokot vonzott — úgy éreztem, hogy én vagyok az egyetlen józan ember a hajón, a többiek tele voltak buzgó fanatizmussal és optimizmussal. Amikor, négy nap utazás után, megpillantottuk a Karmel hegyét, lázas reszketés fogta el utitársaimat a közeli beteliesülés előtt felfokozott izgalmában. Hidegen néztem ezt a látványt, tömeghisztériára gondoltam és előre sajnáltam társaimat, mert biztos voltam azonosításukban. Megérkezésünk után azonnal Jeruzsálembe utaztam, hogy lássam az egyetem megnyitását. Még tartott a hazulról hozott szkepszis, amit csak növelt az, hogy szinte minden lépésért fizetni kellett. Amelyik helyhez csak némi halvány, nagyon is legendás emlék tüződik, ott már piasztert kértek. Hiába mondtam, például egy görögkeleti templomot őrö-

szereztesnek, hogy én is görögkeleti vagyok és imádkozni akarok a saiat val-lásom templomában: *ne moze bez pare* — pénz nélkül nem lehet, mondotta a kegyes atya. Nagyon is érthető hát, hogy amikor a zarándokok a templom nyugati falánál sirtak a meghatottságtól, én az archeologus szemével igyekeztem megállapítani, hány évesek lehetnek a kövek. Ez az érzés azonban csak pár napig tartott. Héber tudásom és néhány ajánló levél birtokában zsidó telepesek és más bevándorlók közé jutottam és láthattam mindazt, amitől az organizációt óvatosan távol tartják a keresztény zarándokokat.

Pusztaságból Paradicsom

— Ekkor kezdtem megismerni Palesztinát és pesszimizmusomból a legnagyobb elragadtatás lett. Mások, vagy megváltoztak ott az emberek. Az egyén realizmusa elvész abban a közös munkában, amelyben mindenki részt vesz az építésért. Egy brassói gazdag orvos fia érettségi után kivándorolt és most követ tör országot építéshez. A különböző országokból való zsidók egy érzésben egyesülnek, rokonnak érzik, segítik, támogatják egymást és látnivalóan nem azért végzi valaki ezt, vagy azt a foglalkozást, hogy érvényesüljön, avgyont szerezzen, hanem hogy részt vegyen a munkában, ahogy tud. Ez az idealizmus magával ragad mindenkit és az országépítés strukturája nem is ad más lehetőséget. Nem lehet ugyanis olyan nagy szerepe a vagyonnak ott, ahol *nem magántulajdon a föld*. Palesztinában az ugynevezett *Keren Kalfemel* vásárolja a földet az araboktól és adja bérebe — esetleg örökbérletül — zsidóknak. Csak hogy a jó föld drága és a közösség kénytelen rosszat venni, hogy többet vehessen, így sivatagos, pusztá vidékek kerülnek a telepesek kezébe, akik hihetetlen energiával csatornázzák, rendbehozzák a földet, amely aztán bőségesen fizet, mert a csatornázás által valószínű paradicsom lett Észak-Palesztina, a Földközi tengertől a Jordánig és kétszeri aratással fizet a föld ott, ahol azelőtt maláriás mocsarak voltak.

— Ez az az építő munka, amelyet legjobban megcsodáltam Palesztinában, mert az új városok épülése csak természetes következménye ennek. A nagy kereskedelmi és ipari központok kialakulásában

Történelmi jelentőségénél fogva ma a drax ország fővárosa, de az ott kialakuló új világban már nagyobb jelentősége van Tel Airo-nak. Hogy pár év alatt hogyan lett Jaffa piszkos kis külvárosából modern, szép, fejlődő Tel Avir, arról már írtak sokat, a titok röviden az, hogy Jeruzsálem nem kikötő és távolesik az egyiptom-szíriai vasutvonalról is, viszont Tel Avir a tenger és vasut mellett fekszik. Ezért jutott a Balfour-deklaráció után — amikor az igazi telepítés kezdődött — olyan nagy jelentőségre és ezért támogatta a praktikus amerikai tőke Jeruzsálemmel szemben, utabban azonban Tel Avirnak is erős versenytársa támad Haifában, amelynek jekvése még kedvezőbb és Amerika palesztinai pénze most jórészt

oda koncentrálódik. Tel Avir 1906-ban kezdett épülni, 1924 decemberében huszonnégyezer lakósa volt, fél évvel később 35.000.

Nemzetiségi kérdés

is van Palesztinában, ha ennek lehet nevezni a zarándok problémát, kétség-telen, hogy a zsidók ki akariák szorítani az országból az arabokat. Minden talpalatnyi földet megvásárolnak tőlük és ebből a szempontból van alapja az arabok zsidógyűlöletének, viszont kétségtelen, hogy az arabok, míg egyedül urai voltak a földnek, nem éltek emberi életet, hisz a rosszul művelt kopár föld nem hozott semmit. Most tág kereseti lehetőségek nyíltak az arabok előtt és sokkal jobban élnek, mint azelőtt. A közép épp ezért nem is gyűlöli a telepeseket. Főúlról jön az usztítás. Az előkelő arabok egy része Kemal pasa híve, ezek az arab fasciszta, akik az iszlám jelszavával agítálnak a zsidók ellen és ebben buzgó segítő társuk a katolikus arab intelligencia. A lakosság zöme azonban nem követi sem a fasciát, sem az antiszemitákat (hisz az arabok is szemíták), éppen ezért nem valószínű, hogy az ország jövő fejlődését akadályozná ez a probléma. Ha a zsidók olyan szívósak lesznek ott, mint amilyen ambiciózusak most, pár évtized múlva igazi gazdag, szép zsidó nemzeti állam lesz Palesztina.

(k. m.)

Tamás Is'ván:

Falusi fotográfiák

Az almafa teherbe esett az éjjel, oly szépek a gyermekei. csupa kövér, mosolygó buksi fej és a képüket égő pirosra mázolta be keresztapiuk a kedves égi diktor.

Az erdő utálla a gyümölcsöt, mintahogy a meddő asszony gyűlölt az anyát. egész nap farkasszemét néznek: a barackfa öntelten riszálta derekát, a körtefa tüntetőleg hintázza barna kölykeit és a szőlő lábujjhegyen pibiskodva kiölti csipkés nyelvét. s! s! s! s! s! s! az erdő hisztérián felszívit, sivalkodva csapkod tömzsi kariaival !!!!! és gorombaságokat üzennek egymásnak a széllel.

A kismalacok elaludtak

a vá'vu mellett. a tehén álmában beszél, a kis lilik a bokrok alján hűsölnek és a jóisten most harangozza a delet. Ez a tizenkettedik óra. Pajtás kutya a lábaimnál fekszik jóllakottan és a keményen át lustán illan a konyha lehellete. Ó, a koldusfiu, akit az este az árok partián láttam, vajjon hol ebédel?

Mit ér nekem a végtelen és hogy vannak végtelen csudák, tornyok, amelyek az égig érnek és hogy porból Embert gyur már az ember? oly egyszerűen élek, mint törzsünk apja. Ádám. újságom a mező villanyom a hold, kávéházam az erdő, reggel mokusokkal beszélgetek és utána-lütyentek a sárgarigónak, hogy csudálkozva hátra fordul.

Az én tanyám az én váram: megvéd tatártól, megvéd baráttól, megvéd nőtől, megvéd esőtől, béke az ajtáin, csönd a sövénye, a boldog élet csöndie ez, az Óceán fenekén nem lehet süketebb, vihar előtti, világ előtti: mintha csupa holtak látnak.

A versenyautó halottja

Regény. Irta: F. X. Kappus

Biró Mihály rajza

13. folytatás

Az eddig közölt részek tartalma:
Horváth Elemér báróba beleszeretett Montecarlóban Mirjam, egy szép bécsi lány. Horváth a reletten elvesztette egész vagyonát és hirtelen elutazott jugoszláviai kastélyába. Rendulics Flóra, egy novisadi bank hivatalnoknője megtudja, hogy a báró öngyilkosságra készül. Megkéri Horváthot, hogy ha már ugyanis mindegy neki, vegye át előbb el feleségül. A báró teljesíti kívánságát. A nászéjszaka után Flóra bárónő Bécsbe utazik, Horváth aki beleszeretett feleségébe, nem lesz öngyilkos, hanem Bécsbe utazik és váratlanul beállít feleségéhez.

Rupu Moro könnyen hipnotizálta Mirjamot

— Mert azt kikötöm, hogy nem itt, nem Ausztriában, egyáltalán nem a közepben!

Jobb kariával félkört irt le. Valahol túl a vizeken, vagy végső esetben, odalelem délen...

A báró némileg meglepetve kérdé:

— No és ha megint előttem állok majd, akkor mindent elfelejtesz? Elfelejtetted annak az éjjelnek emlékét, az utálatot, amelyet irántam érzel, miudent?

Álmodozva mosolygott Flóra:
— Egy év hosszú idő! Az én koromban tíz esztendő számít.

Horváth szívbe helyenylallott:
— És addig, addig ugy-e más férfakkal?... Élni akarsz, élvezni...?

Flóra körülnézett, mielőtt felelt:

— Látod itt ezt az asztalt meg ezt a szekrényt? Ezekkel épen annyit törődöm, mint a férfakkal. Nincs semmi különbség köztük. És ennek te vagy az oka. Ezért egyeztem bele a szerződésbe! Talán észretérsz ezalatt az év alatt, talán még mindent jóvátehatsz, különösen, ha elhalványodik emlékezetemben, ami a te lelkiismeretedet nyomja. Ami pedig engem illet...

A báró izgatottan figyelt.

De a nő hallgatott. Csak tekintetét fordította a férfi felé, úgy hogy Horváth minden csepp vérének lüktetnie érezte halántékában.

— Istenem, egy nő! — mondta végül az asszony. — Tudod hogy a páncél megolvad és a régi álmok alakot öltenek! Ki sejtheti a jövőt? Én sem te sem, Elemér...

Most mondta ki a férfi keresztnevét először.

A báró meg akarta ölelni, de erőt vett magán.

Flóra elfordult, felvette az asztalon heverő papírt.

— No, de most írjuk alá!
Csaknem függőlegesen tartott tollal kanyarította alá nevét a szerződés mindkét példányára.

— Hanyadika van ma?
— Március nyolc.

Gyakorlott kezekkel hajította össze Flóra az egyik papírlapot és átnyújtotta Horváthnak.

— Az én példányom pedig idejön — mondta és azzal besüllyesztette ruhája keskeny kivágásába.

— És most...
Balkezevel megsimította a férfi haját: S most menj utadra...

Horváth bódultan, mintha részeg lett volna, bandukolt le a lépcsőn.

A pupos és a médium.

Mirjam és a Lepkowsky gyalog indultak el a Schleifmühl-gasséba. Többszöri eredménytelen próbálkozás után végre meglátogathatták Rupu Morot.

Az Opern-gasséban megkérdezte a lengyel:

— Tudja a völégénye magáról, hogy ilyen különös képességének van birtokában?

— Wydow Leipzigba utazott, — felelte a lány rövid szünet után — a kiállításra. Különbben is Leipzig házája.

Rupu Moro már várta őket.
Kis fekete, szurós szemét szinte belefurta mindkettőjükbe.

— Nem valami előkelő itt nálam, — mentogatódzott — a két szoba feleségem és a gyermekeké, nekem csak a kabinet marad.

Meghajolt, úgy hogy pupja mégjobban érvényesült és szokatlanul apró kezeit összedörzsölte.

Mirjam zavarban volt.

A pupos felszólítására elmesélt mégis minden lényegeset: elmondta a Rivieran történeteket, beszélt a képekről, amelyeket transzában látott. Mivel családja egyik igen jó ismerőséről van szó, — mondotta — szeretné tudni a folytatást. Talán ott lehetne folytatni, ahol akkor abbanmaradt. Roppant érdekelné a dolog, mert az illető urról azóta semmitsem hallott.

Mialatt beszélt, Rupu Moro betette az ablaktáblákat. Csak egyetlenegy vöröses fényű villanykörte pislogott a szobában.

— Ilyesmikkel nem szívesen foglalkozom! — fordult a pupos Lepkowskyhoz, aki szólanul ült az egyik sarokban. — Az ilyen históriák nem az igaziak.

— Mennyiben? — kérdezte a lengyel közvetlenül.

— A médium legyen médium és semmi több! Minél kevésbé van érdekelve a médium, annál jobb. Csak úgy tud az ember komoly pszichikai és fizikai eredményeket elérni.

Mirjam levette kalapját és a szoba közepén álló székre ült le. Arcán, amely a szokottnál is fehérebb volt, feszült figyelem ült.

— Azt a pár sort kérem, amit említett, a névjegyet, ha lehetne... — mondta Rupu Moro.

Mirjam előkereste.
— Köszönöm.

Néhány simogatás a koponya hátulján, a hátán és a karokon elegendő volt ahhoz, hogy Mirjam hipnotikus álomba merüljön. Arca idegenszerű, megkinzott kifejezést vett fel.

A pupos előbb néhány minden érdekesség nélkül való kérdést tett fel.

Mirjam halkán felelgetett. Fejét mellére csüggesztette.

Rupu Moro Horváth összegyűrt nevjegyét Mirjam kezébe adta és megkérdezte:

— Ki ez?

Ebben a pillanatban a lány elkezdett sóhajtozni. Mereven felegyenesedett, majd derekát előrehajította. Lepkowsky csak annyit látott, hogy a pupos felalá lóbálta a kariát.

De a lány egyetlen értelmes szót sem mondott.

— Ki ez, — szolt rá egyszerre Rupu Moro — mondd meg azonnal!

A lány megfordult és halkán morgogta:

— Ő.

Alig mondta ki ezt a szót rögtön felugrott, Rupu Moro csak nagyneliezen tudta visszanyomni a székbe.

— Ő és... — a következő szavak már gyorsan követték egymást — a nagy... fekete...

— Egy nő?

— Egy nő! A haj fekete, rövidre vágott, az arca különösen eltorzult... a keze, óh a keze keskeny, erős, mintha fojtogatásra teremtették volna...

A lengyel lélegzetét is visszafojtotta.

— Még többet is látsz! Egy fegyver is van ott! Egy pisztoly!

— Nincs fegyver... nem látok semmi pisztolyt, csak a mőt látom, látok egy szobát, az asztalon virágok, nagy csokor ibolya...

— Mi történik a szobában?

Mirjam dobogott lábával, mintha dühös lenne.

— Többet nem látok. Azok ketten beszélnek, folyton beszélnek, ide-oda járnak, mozgás... veszekedés, harc... És, és a fekete gyöz, neki kell gyözni, milyen a körme mintha karmok lennének, olyan, mint egy pök, istenem, hogyan szövi hálóját... hideg, kérlelhetetlen... Nem tudta folytatni. Testét görcs rángatta.

— Hol van a szoba?

Rupu Moro egészen közel hajolt a fűféhez.

— Te tudod, csak mondanod kell...

Lepkowskyhoz fordult:

— Valódi csoda ez a nő... — suttogta.

— És már megint a lányhoz beszélt:

— A nyelveden van, ki vele, hol van?

Tompa hang tört elő Mirjam torkából.

— Elég! — kiáltott a lengyel.

Felugrott és megragadta a pupos karját:

— Tüdőbeteg!

Rupu Moro, olyan erővel, amit Lepkowsky föl sem tétélezett volna róla, félrelökte.

— Tudom, hogy mit csinálók. Éles hangon beszélt tovább Mirjamhoz:

— Meg kell mondanod! Parancsolom! Érted?

A médium teste ide-oda ingadozott. Üres, érthetetlen hangfoszlányok szakadtak ki a szájából.

— Parancsolom!

Mirjam felegyenesedett.

— Itt.

— Hol az az itt?

— Keresztül a házakon... túl a

Wien folyón, odaát...

— Szóval ebben a városban, ő és a

nagy, fekete nő?

— Mindketten itt vannak.

Mirjam félig ájultan hanyatlott le székére.

Egy pillanattal később Rupu Moro a következő szavakat verklázte:

— Fel fogsz ébredni! Jól fogod magad érezni! Nem leszel fáradt! Egészen kipihentnek, frissnek, vidámnak kell lenned!

Ugvanekkor megszorította a lány jobb kezét.

A sarokban gyufa lángja lobbant fel. Lepkowsky cigarettára gyújtott, hogy lecsillapodjon és ismét visszanyerje nyugalmát.

A pupos gyorsan felnyitotta az ablaktáblákat és eloltotta a vörös fényt.

Mirjam a szoba közepén állt. Kék szemei nyugtalanul jártak körül a szobában. Vörösbarna haja ziláltan csüngött arcába, amelyet beteges pirosság öntött el.

— Jöreggelt! — tréfálkozott vele Rupu Moro.

A lengyel is igyekezett hidat építeni a mindennapi életbe:

— Érdekes volt, amit hallottunk...

Mirjam emlékezni kezdett az összefüggésre.

— Nos, nos, — a név nem jutott mindjárt eszébe, — nos Rupu ur?

A pupos jelentőségteljesen nézett Lepkowskóra.

— Gratulálok, — szolt meg — ez aztán médium! Ilyet keresek én már régóta.

Bár ugyan ez ma csak kóstoló volt, csak játék, később azonban jönni fog a többi is: a telekinetikus jelesek, a magasba-emelkedés, minden... Ha továbbra is összeköttetésben maradunk, amit nagyon szeretnék, akkor könnyen világhírűek lehetünk mindketten. Különösen, ha sokat kísérletezünk, hogy minél jobban összeszokjunk, akkor mindketten szerencsés emberek vagyunk.

Ravasz arccal mosolygott.

— Jó, jó — mondta Mirjam, — de én szeretném tudni...

— Ja ugy? Sajnos, arról nincs mit mondani! Csak elvi kérdéseket tettem fel. Amikor a tudományról van szó, akkor a médium személyes érdekei nem játszhatnak szerepet. Arról majd a legközelebb.

A legközelebb?

Lepkowsky felsegítette Mirjamra karját. A lány kutatva nézett a lengyel arcába, de ez odasugta neki:

— Majd később!

(Folyt. köv.)

VÉDJEGY:

VÖRÖS LÓTUSZVIRÁG AZ ETIKETTRE RAGASZTVA

Az előkelő és művelt világ csak és kizárólag

Eau de Cologne Original *Farina* *Seignübei*
gyártmányt használ

VÉDJEGY:

VÖRÖS LÓTUSZVIRÁG AZ ETIKETTRE RAGASZTVA

5859

KAPHATÓ EREDETI GYÁRI ÁRON MINDEN ELŐKELEBB ÜZLETBEN

Motorkerékpárok

A legjobb minőségű KERÉKPÁROK, gumik, kerékpár alkatrészek, legelőszőbb beszerzési helye

Stern Adolf

varrógépkereskedése Subotica, Jelašićeva ul. 5. Részletfizetésre is.

A legjobb angol motor-kerékpárok

Excelsior Motor Co. Ltd.
Raleigh Motorcycle Co. Ltd.
Rudge Whitworth Ltd.

Csónakmotorok

Deutsche Werke A. G.

Bámulatos olcsó árak. Kérjen még ma ajánlatot. Vezérképviselő:

Molnár Miklós építész
Sombor, Bojović venac 22.

Gyapjufonó-gépek

két teljes fonóda, 3 Pelzmaschinen, 2 Kontinenmaschinen, 2 Florteiler, 2 Selfaktor, 1 Mülle-Jenny, 2 Zwirnmaschine, 1 Flosswolf, 1 Mischwolf, 1 Klopwolf és hozzá 1 Langen & Wolf, 25 HP szivógázmotor generátorral, több transmisszió és szíjtárcsa.

Minden egyes gép nagyon olcsón külön is eladó.
DEUTSCH & WIENER, Vinkovci

FAIPARI VÁLLALAT A DÉLBÁNÁTRÁN BEOGRAD KÖZELÉBEN

kedvező fekvéssel a Duna mellett, vasútállomással, kedvező feltételek mellett eladó. A telephelyen van szerelve komplett gőzfűtéssel (egy Vollgatter) saját villanyvilágítással, különféle fémgyártó géppel és be van rendezve butorok, faporsók és mindenfajta asztalosmunkák kidolgozására. Nagy fakereskedés. A telep két éves és teljesen modern berendezéssel megtelelő épületekkel. Gazdag környék és igen jó piac. Bővebb felvilágosítást nyújt a Kovinška Banka D. D. Kovin, Banat S. H. S.

Emaile-Fachmann

für Guss und Blech

mit 30-jähriger Praxis und reichen Erfahrungen

Richtet Emailwerke mit kleinem Kapital ein.

.WINCENZ POKORNY, WERKFÜHRER
KANICA UBRNA, pošta Bilovice na Svitavou, ČSR

MOZISOK FIGYELMÉBE I

Értesítjük a tisztelt mozi tulajdonos urakat, hogy a METRO-GOLDWYN 925/6. évi produkciót a Vajdaság részére átvettük és ezek csak nálunk köthetők.

METRO FILMEK

a világ legjobb s legnagyobb kasszafilmjei, amelyek között vannak a szezon óriás slágerei pl. a Fehér apóca, Habsburg tragédia stb. stb. Minden mozis saját érdekében cselekszik, ha a szabályos terminusait katalogusunk megjelenéséig fentartja. SLAVIJA FILM Subotica, Vilsonva 11.

CANADIAN PACIFIC

Kanadába és az Egyesült Államokba

legújabb EXPRESS gőzhajókkal

3-SZOR HETENKÉNT

Cherbourgól—Antwerpenből—Hamburgból Liverpoolra

Leggyorsabb összeköttetés mindenhová

Kanadába és az Egyesült Államokba

Mindenemü felvilágosítást az utazásról, menetdíjakról, továbbá a

legfontosabb adatokat földművesek elhelyezkedésére

a kanadai farmokon ingyenesen ad

CANADIAN PACIFIC

Beograd, Wilsonov trg 107
Zagreb, Petrinjska ul. 40

Földmivelők figyelmébe.

Körülbélül 70 kat. hold jó szántóföld felében esetleg fundus instruktósszal 3 évre rögtön kiadó. Föld egy darabban szükséges épületekkel, három kilométer Smederovo várostól főországúton 30 hold idei buzatarló föl van ugaroiva, többi 40 hold be van vetve kukoricával amely kitünően bevált és amely idei törés is részbe kiadó. Csak komoly és jobbmódu gazdák levéllel vagy személyesen Pavkovič György sombri plébánoshoz vagy az ő vejéhez Dr. Živadin Stefanović ker. kórházi orvoshoz Smederovóba forduljanak feltételek végett

REICH VILMOS

FAKERESKEDŐ VEL.-KIKINDA
TELEFON 79.

Ajánl prima, száraz román

BÜKKHÁSÁB TŰZIFÁT AZONNALI SZÁLLÍTÁSRA

SZENTI és VIRÁG SUBOTICA ÉPÜLET és MŰBUTOR ASZTALOSÁRU GYÁR

KÉSZITENEK: Műbutorok, épület, portál, parkett, üzletberendezéseket stb. — Arajánlatot díjmentesen küldünk az ország bármely részébe.
TELEFONSZÁM: 383.

S. AD. ENGL SUBOTICA

DETAIL JELAŠIĆEVA ULICA 2.
TELEFON 815
ENGROS PETROGRADSKA UL.

Augusztus 5-én nyílik meg a gabonapiac Suboticán

Kuldsky

amely 300-nál több szentély és 400 állattal rendelkezik be produkciót. Eddig Európában csak Larnum-Bailey cirkusz volt hozzá hasonló, mely három manesztróval rendezve.

20 elefánt, 20 jegesmedve, 30 teve, 40 oroszlik és tigris, 4 zebra, 100 majom
75 fajló

A LEGNAGYOBB UTAZÓ ÁLLATKERT
Csak 6 napig! Az előadások minden este 8 órakor kezdődnek.

Több vagon elsőrendű faszenet

szállít folyamatosan Križevci állomásról
Rihard Rosenberg, Čakovec
Medjimurje

Eladó autó

Személykocsi (angol gyártmány) üzemképes, teljesen jó karban. Gradjevinsko Poduzeće Beograd, Dušanova 48. — Telefon 27—97.

Fűzőkülönlegességek

Joilott fűzők elsőrendű drifből már 250 dinártól a legkényesebb igényeket is kielégítő fűzők legjobb kivitelben 400 dinártól kezdve
DIMITRIJEVIĆ JILJANA FŰZŐTERME SUBOTICA
Bokos Vlatov ul. 10

CYTROËN-AUTÓK

kizárólagos bánáti képviselője
Berberski Mita Vel.-Bečkerek
KOCSIK ÁLLANDÓAN RAKTÁRON

Fémtervezési vállalatok figyelmébe!

ÉRCROPORSÓKAT

legjobb kivitelben készíti
VALIK ISTVÁN
VELIKI-BEČKEREK

Dürkopp, Haid & Neu (Exzella)

világhírű varrógépek úgy ipari, mint családi használatra
H. Stoll & Co., Reutlingen
világhírű német kötőgépek (original „Links-links”) jugoszláviai főraktára
A SUBOTICAI MINTAVÁSÁRON KIÁLLITVA

Nagy raktár saját készítményű uti és kézibőröndökben, utazótáskák bőrből és vászonból. Legujabb divatu női retikulók, finom fűzőpénz- és cigaretta táskák a legolcsóbb árak mellett kaphatók Schläger Henrik bőr-árúüzletében Alexandrova u. Autó és kerekülés bőröndök javítását fogadom a legolcsóbb árak mellett. 6198

Közörszűt nyaku befőttes üvegek és kölesöndvények

Berkes József
üveg- és porcellán kereskedése
SUBOTICA
Zrinjski trg 9. István utca sarkán nagy gyűmölcsöző

Üveg és porcellán árak nagy választékban
Versenyképes árak
Épület üvegezés és lépkercőzés 2025

TÜKÖR-BORITÓ MUHELY
Toilett, szekrény, kézi, egyszerű és

CSISZOLÓ
tükröket készítő, rongált és vakult tükrök **JAVÍTÁSÁT** és **ÜVEGCISZOLÓ** munkát vállal mérsékelt áron

DROBAC SZIMA
VEL-BECSKEREK (a szerb templom mellett) 4209

Tel. 815. Tel. 815

KERÉKPÁROK
között legjobb a PUCH, IPPAG

KERÉKPÁR
mely legolcsóbban német kapható. — Minden nemű

KERÉKPÁR
alkatrészek, gumik stb. elismerően a legolcsóbb beszerzési helye Suboticán. Okvetlenül győződjenek meg árainról. Nagy javítóműhely

S. AD. ENGL
ENGRO DETAIL
Petrogradska ul. 3. Jelašićeva ulica 2. 1103

HELMER MIHÁLY
villanyerőre berendezett **reszelővágóműhelye**
Vel-Becskek
Geteova (Német) ulica 40

Vállalja ócska reszelők és ráspolók újra felvágását. Szerszámot készít **kőfaragóknak** 5965

ELADÓ HÁZHELYEK
kedvező fizetési feltételek mellett. A palicsi utca 3. a menhely mögött 39 200—200 □-lites ház hely bővebbel

Ruttkay Lászlónál
az SZMTC pályá mellett 3042

Mérleggyár
3990

J. SEBESTYÉN
Subotica, Palicki put 154

gyártmányai legteljesebbek, versenyképesek!

Vállal vaszerkezeti és épületlakatos munkát.

RESTAURANT KOD TRI BRATA
volt „Tri Šešira“
Subotica, Knez Mihajla ul.

Kellemes kerthelyiség! Izsletes étel- és italok állomány.

Friss eszeleny és zuznicsa már délután kaphatók

Naponta cigányzene!

Havi bönnama 650 D. 3071

Szép készítmény!
Állandó nagy raktár!

Legujabb divatu modern **cipőkben**

Márkó Pressburger
vezet

Külön értékesítéssel! Szakszerű orthopéd munkák!

Aleksandrova ulica 5 Bányásztelep mellett! 3814

BÖMCHES EMIL
általános közvetítő irodája
BAČKA-TOPOLA

Közvetítő:
Ingatlanok, bármiféle áru, termény és ingó adásvétel

Elhelyez:
Kölesöndvény, magas kamattal, biztonságos helyre. Elhelyezés díjtalan

Beszerez:
Információkat, konzultációt utlevél látványozásokat, vizumokat gyorsan és olcsón

Elvállal:
Bármiféle megbízást és helyi képviselést

Minden eladó és venni szándékozó személyre szolgál, ha fenti irodához fordul, mely iroda számos bel- és külföldi eladó birtokot, házat, villát, üzletet, vendéglőt, szállodát, autót, gépeket, zongorákat stb. nyilvántart. Birtok leírásokat és egyéb felvilágosításokat, vátesztéteget ellenében díjtalanul küld a fenti iroda. 6196

Autókofferok
legelegánsabb és legszolidabb kivitelben, óriási választékban olcsón kaphatók

Hamburg Géza
bőröndös Sombor
Lederer-palota 3104

Előnyomdaberendezést
modern és szakszerűtlen összeállítva legolcsóbban szállít

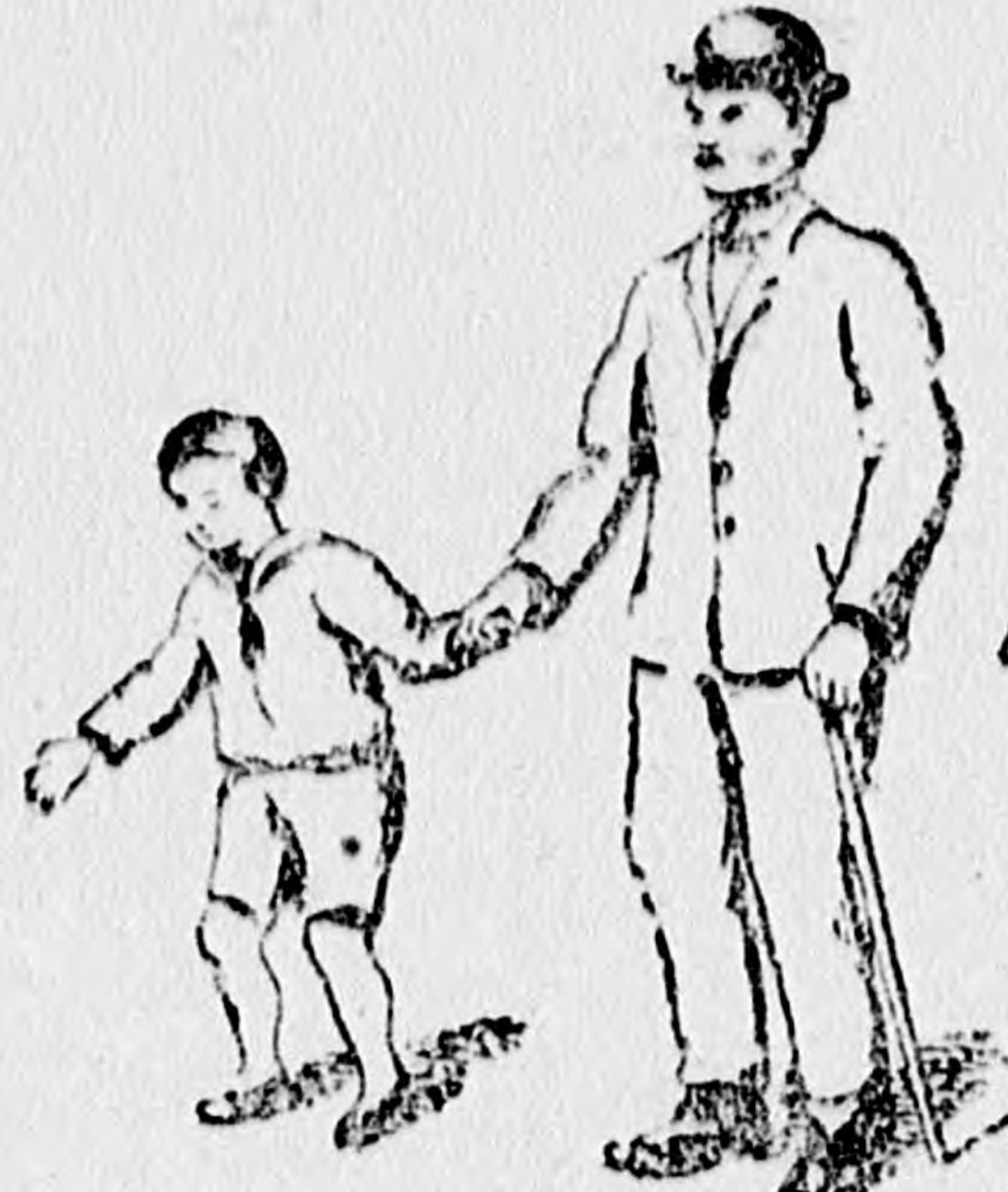
LEOPOLD SAMUEL
előnyomdaberendezést vállalat

SENTA (Bačka)
1419

NYERGEK
kisebb és nagyobb mennyiségben teljes felszereléssel

Lazar Lazarević
Novisad, Žitni trg 20. cégnél kaphatók 5720

Rejtvény.

$u = a_1$

A mult vasárnapi számban közölt rejtvény helyes megfejtése:

„Eszerantó“

Helyesen megfejtették 89-en. Könyvjutalmat nyertek: 1. Bugarszky Milan Sombor, 2. Szatmáry Margitka Subotica Jugovića ul. 2., 3. Konstantia Domba Beograd Krunska ul. 44., 4. Weisz Hajnal Subotica, 5. Löbl Adél Subotica Bene Sudarevićeva ul.

Keresztsoros-rejtvény

A mult vasárnapi számban közölt keresztsoros rejtvény helyes megfejtése:

Vízszintes: 1. Focus, 2. Ón, 3. Sziv, 6. T6, 7. Inn, 8. Lud, 9. Aroma, 11. Női, 13. Marat, 15. Ideális, 17. Bán, 21. Cár, 23. Alá, 25. Narcisz, 27. Előd, 30. Kör, 32. Rá, 37. Ur, 38. Cinege, 39. Lul, 41. Lia, 42. Fű, 43. Befordultam a konyhára, 47. Át, 49. Mi, 50. Az, 53. Erő, 54. Sás, 56. Egypár, 60. X, 61. Y, 62. Qu, 63. A, 64. Zs, 65. Pi, 65. Ty.

Függőleges: 1. Fényév, 4. Ut, 5. Súlyom, 7. Hó, 9. Andante, 10. Aristid, 14. Ab, 16. Abigél, 18. Állatorvos, 19. Angola, 20. Szárcsa, 22. Ál, 24. Kormánypart, 26. Áhászvár, 29. Lu, 31. Adaros, 33. Asz, 34. Az, 35. Alpari, 36. Duc, 40. Uri, 42. Finale, 44. Fő, 45. Ropda, 46. Dána, 48. Tiz, 51. Bu, 52. Kettős, 55. Rá, 57. Nyárs, 58. Al, 59. Hó.

Könyvjutalmat nyertek: 1. Teleky István Subotica, 2. Farkas Ilonka Ada, 3. Sipos István Subotica, 4. Wittek Aranka Srbobran.

Rejtettkép.

Ki döntötte fel a tejet?

A mult vasárnapi rejtettképen az egeret megtalálták 92-en.

Az első díjat, a nagyított fényképet Sladek Béla Sombor Monoštorska ul. 16. nyerte meg, aki küldjön be egy fényképet a kiadóba.

A második díjat, egy monogramot, 10 különböző fazonban egy dörszörlővel Leopold Sámuel szental tüzeltéből Goresik Endréné Subotica Gajeva ul. 82., aki sziveskedjék velünk közölni, hogy milyen névre öhajítja a monogrammot.

A harmadik díjat, az egy doboz valódi Astra körömlakkot Nagy Bertalan suboticei gyógyszerésztárából Zimmer Józsefné Ada nyerte meg, aki küldjön be 10 dinár portóköltseget a kiadóba.

Fakereskedés
házzal együtt és vállalkozás mellett **ELADÓ**
Sombor, Beogradskiu. 67 1014

Jóhangu zongora
intányos árú kiadó. Bővebbel „Adam“ hirdetőirodában Novisad, Trg Oslobođenja 1. 6212

FIUINTERNATUS
Budapest V., Sas-utca
Bennlakó és bejáró tanulókat részletek. Magán tanfolyamok. Nyári telep Siofokon 1010

JAVORDESZKA és PALL
fenyőárból kapható **PALOCZ MÓR**
lakkereskedőnél Subotica Berger malommal szemben 1012

Vas- és fémöntvényeket
gyárt, nikkelez és galvanizál:

KRAUSZ
VELIKI-BECSKEREK,
a törvényszéki udvara mellett, **TELEFON 329 700**

HADNAGY ISTVÁN
asztalosmester
Petrogradska (István) ul. 6.

Elvállal mindenféle épület- és bútormunkát. Állandó raktár kész kész búturokban. Javításokat, fogad mérsékelt árak mellett. 4302

Eladó

Egy használt, erőhajtásu, teljes olajgyári berendezés, napi 8 métermázsra teljesítményel. Egy használt tégla laprés, napi 15-20.000 db tégla gyártására. Egy db használt 3-4 HP Langen & Wolf gyártmányú fűvívő benzín motor. Egy darab használt malomtréur 1700x550 mm méretben. Egy darab használt, erőhajtásu fali szivattyú 2 coll csatlakozással, 2 db új gyors forgórég 15 mm lyukfűrésig.

Bürger Koszta
Vel. Bečkerek. Telefon 279. 0372

BÉRBEADOM

stanisioi modernül felszerelt 200 q. napi örökzöldességgel vām- és kereskedelmi célra alkalmas és két kővet világitó villanyvilágítással. A malom közvetlen a vasútállomás mellett fekszik nagy örökzöld központján.

Érdeklődők a bérleti feltételek végett a tulajdonoshoz

Blyky János, Nové-Zámky
Csehszlovákia, forduljanak.

Sexuális férfi gyengeség (Impotentia)

ellen egyedül csak a **Libidin-tabletták**

a legjobbak, mely gyökeresen gyógyít és gyorsan hat.

Megrendelhető a vezérképveselőnél:

Subotica Postafiók 126. 6303

A starakanjizai róm. kath. zárdai leánynevelőintézet polgári- és elemi iskolai bentlakó

növendákoket VESZ FÜL

az 1925—26 tanévre is. Prospektusi készséggel küld az intézeti főnöknek.

Hengerfurásokat
vállal bárhol helyszínen a legmodernebb és legprecízebb hengerfuró gépekkel

Krausz Gyula
vas- és fémöntvényei Vel-Beckerek, Gündulicseva ul. 7. Telefon 329 3778

Ford
1420 díjára

üzemképes, megtekinthető „RATAR“ nál
Veliki Bečkerek
Buza-ter 6. 6376

„ATOM” SUBOTICA
ALEKSANDRA UL.

Samottanyag, öntőhomok és budaföld kapható 9201

Kisebb szabvány jól jövedelmező **iparüzemem**

eladunk vagy ahhoz társat keressük cca 100.000 din. tőlel. Ajánlatokat „Iparüzem” jelige alatt „Reklam” hirdetőiroda Novisad, Jevrejska ulica 6. továbbít. 6371

Gyenge férfiak-

nek 10 dinár kiadása esetén bérmentve szabadalmazott szociális találmányomat ismertető könyvemet. — Cím: **„Patent 608”**
Cluj (Kolozsvár) 9022
Eiső számú postafiókbérlet.

Több évi gyakorlattal bíró **soffőr**

és szerelő állást keres, kikér a novisadi városi sofförképző tanfolyamon szerzett bizonyítványa is van. Cím: **Solopov, Subotica, Majšanski vinograd 153/154.** 6355

Villa lakás kiadó

augusztustól butorozva, villanyvilágítással

Faragó Béla
mészáros, Subotica, Halpice 6349

BUBIFEJ CSAK
akkor szép ha Kummerkramer-féle speciális hajlakkot használ! 30 dinár beküldése mellett bárhová küld

KUMMERKRAMER SOMBOR

Zongora hangolást
és javítást méréstől kezdve vállalat vidékig. 30 és haaznál zongorák és harmónium állandóan raktáron 3135

Krombholz Albert
Subotica, Vilsonova ulica 28.

Nyilas és Csáikás
órás, élelmiszer és vésnök
Subotica, 6351
Krossmajerova ul. 7. Husplac Aranyal, ezüstöl és drágakövekkel vesztünk és eladunk.

Beogradban
36.000 dinárért ház kemény anyagból 300 cm telekkel 3000 m² területtel

lefizetés 12 %-al

ELADÓ
Gradjevska Banka Beograd, Terazije 3.

Beethoven szimfoniák, Wagner, Mozart, Schubert zeneművei: Marica grófnő, Nótás kapitány, Chili Bom Bom, Sahara, Uंबरufen toj, toj, toj, kaphatók nagy választékban

VIKTORIA

vargolyó-, gramofon-, kerékpárüzletében
SUBOTICA, ZRINJSKI TRG 2.
(Sugár Manó fúszkereskedése mellett)

Autogarage „Vojvodina“ Vel.-Kikinda

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy autogarázs-műhelyemöt megnyitottam. Vállalok mindennemű autójavítást, valamint elektromotorok, tekercselések, rádió-apparátusok, akkumulátorok garanciámelléti javítását. Raktáron tartok benzint, különböző gumikat, olajat és Ford-Fordson alkatrészeket. — Olcsó árak! Jutányon és gyorsan szállítom le a hozzám javításra kerülő gépeket

GRUICS PETAR technikus, VEL.-KIKINDA

J. M. GEORGIEVIĆ i BRAT FANAGYKERESKEDÉSE VRŠAC

BANAT

Ajánlja belacrkvai gőzfűrésznék terméket nagyban és kicsiben ugymint: szlavonijai gyfapallók, gerendák stb. minden méretben, amelyi és bosnyák fenyő épület-fákat, deszkát, pallót, asztalosárut legjobb minőségben legolcsóbb árakon.

Nagybani tűzifa import Romániából, két éves száraz I. o. bükkhasábok.

Soványítószér A párisi „Sapun Amiral“ megszünteti a kövérséget.

Lemosások ezzel a szappannal eltüntetik a zsirt és hájat az illető test-résztől. A használat egyszerű, teljesen ártalmatlan az egészségre és az eredmény a legrövidebb idő alatt biztos.

Eladási ára: Egy eredeti doboz, amely egy kupa alkalmas, használati utasítással együtt 150 dinár.

Kérje minden gyógyszerárban és drogeriában.

S. H. S. Vezérképviselőt:

„SAVON AMIRAL“

Novisad, Kr. Petra ulica 7.

15- és kizárólagos lerakat egész

SZERBIÁRA:

BEOGRAD

Kolarčeva 7/II. step.

V.-BECSKEREKI MALOMÉPÍTŐ R. T. (A. D. ZA PODIZANJE MLINOVA)

Alapitva 1921-ben Telefon 264 Táviratcim: Mühlenbau

Első és egyedüli jugoszláv malomgépgyár

Teljes malomberendezések

Állandó raktár malomgépekből és kellekekből

Vezérképviselő Novisadon:

Gruber Ferenc mérnök-igazgató Novisad
Kralja Aleksandra 16. Telefon 260. Táviratcim: Gruber Menratpalota Novisad

„GROSSLEY“ világhírű motorgyár Manchester (Anglia)

Modern, komp. szörnéműkű

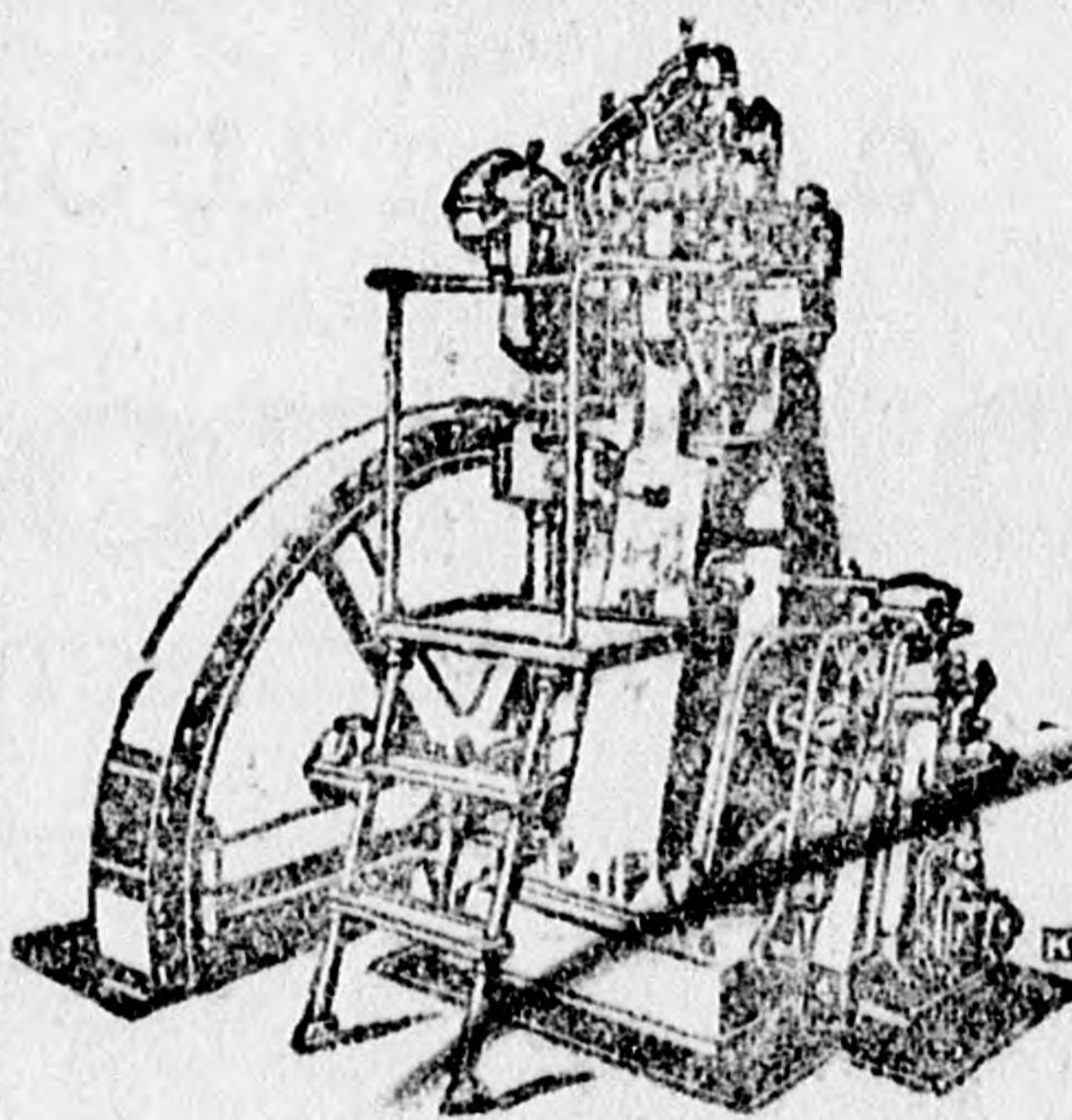
DIESEL-MOTOROK, SZIVÓGÁZ-MOTOROK

faszén-, lignit-, szén-, barnaszén- és fahulladék tüzelésre. Teljes biztonság az üzemben. Felülmúlhatatlan gazdaságosság. — Mérsékelt árak! — Leglökéletesebb kidolgozás. Kedvező fizetési feltételek

Képviselő: **BOŽIDAR D. GEORGJEVIĆ** BEOGRAD, Knez Mihajla vnaac 36
Levelezés szerb és német nyelven. 1624 Telefon: 2592.

GRÁCI VAGON- és GÉPGYÁR R. T. GRÁC

Ajánlja elsőrendű, jónévű, ismert és üzembiztos

dieselmotorjait

20 PS-től 1000 PS-ig

minden ipari u. m.: villamos központok, szánok, téglagyárak, fűrésztelepek, stb. részére.

Mérsékelt árak, teljeskörű kiszolgálás. Fizetési feltételek a legkedvezőbbek. Ajánlatokkal felhívásra a leggyorsabban szolgálunk akár közvetlenül, akár zagrebi technikai utazó képviselőnk útján

GEORG VRKLJAN, Zagreb, Kačićeva 15/a.

Gabona és malomrészvénytársaság Zagrebban keresi elsőrendű bácskai malom

képviselőtét

Bankgaranciát nyújt és azonkívül az eladást átveszi 100% delkre-devel. Ajánlatok „Za — 5719“ jelige alatt a Publicitas A. G. Annonzenexpedition, Zagreb, Gunduličeva 11. címre küldendők.

Varrógépek

„VIKTORIA“ nagykereskedés Subotica, Zrinjski trg 2.

GRAMOFONOK

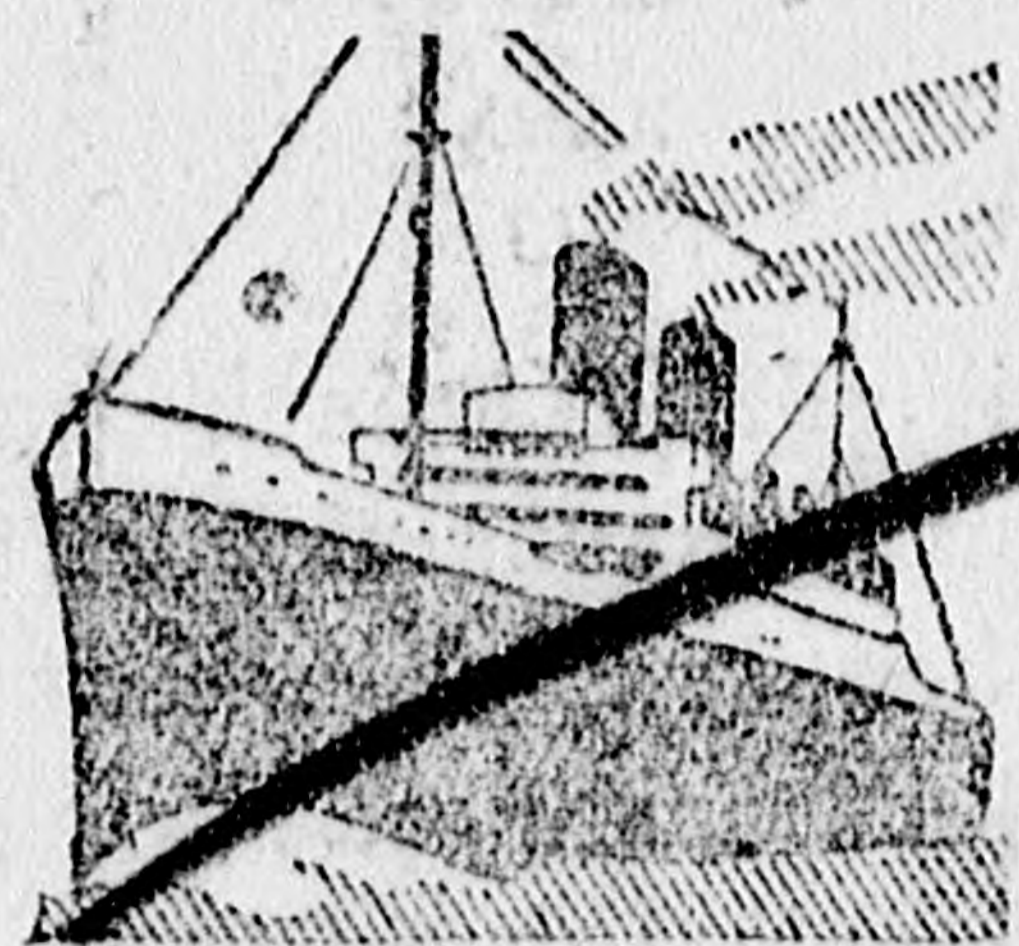
COLUMBIA gramofonlemez-vezérképviselő. Parlophon, gramofonlemez, a legjobb kerékpár-gumik, mindennemű alkatrészek nagy raktára. Kereskedők, hangszerészek, mechanikusok kérjék saját érdekükben nagy árjezzékünket

Kerékpárok

Uj és használt **ZSÁKOK, PONYVÁK** továbbá **ZSINEGEK** legolcsóbban kaphatók
SCHOSSBERGER & HERED, NOVISAD, ŽELEZNIČKA ULICA 12. Táviratcím: Hessian. Telefon: 531. — (075)

NAVIGAZIONE GENERALE ITALIANA
GENOVA

Express vonalak:
 Északamerikába
 Középamerikába
 Délamerikába:
 Brazília
 Uruguayba
 Argentínába
 Peruba, Chilébe stb.
 Ausztráliába

Utazási idő
 Zagreb-Genova
20 óra

A legrövidebb és legkényelmesebb vonal jugoszláviai kivándorlók részére

Jugoszláviai vezérképviselet „TRANSOCEANIK”
 Jugoszláviai Utazási és Szállítványozási R. T.
 ZAGREB, Pejtrinska ul. 6.

Kitűnő konyha

VOJVODINAI KÉPVISELET:

„METEOR”

ügynökség és információs iroda

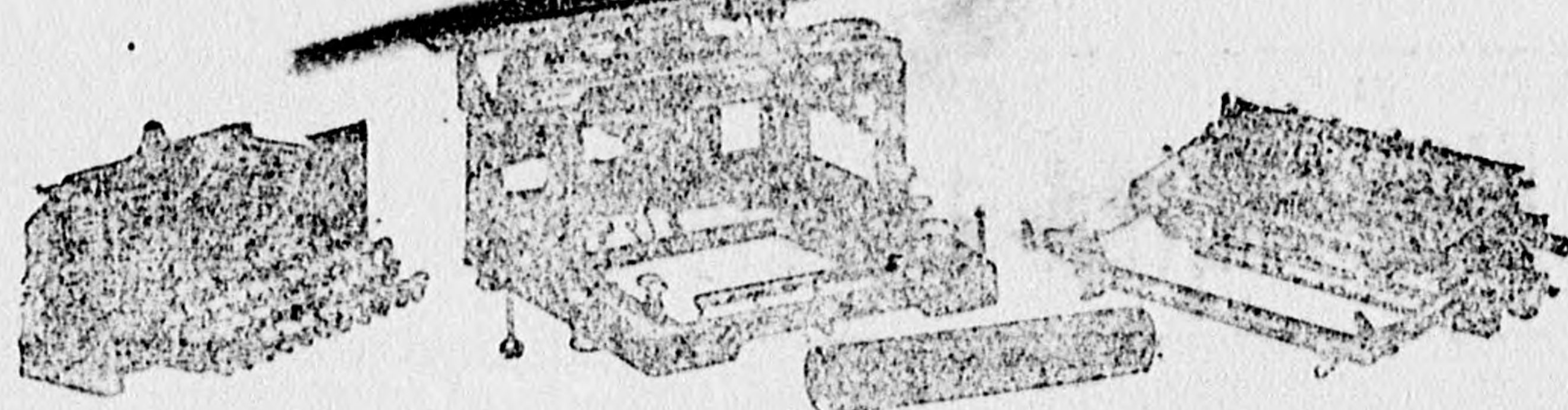
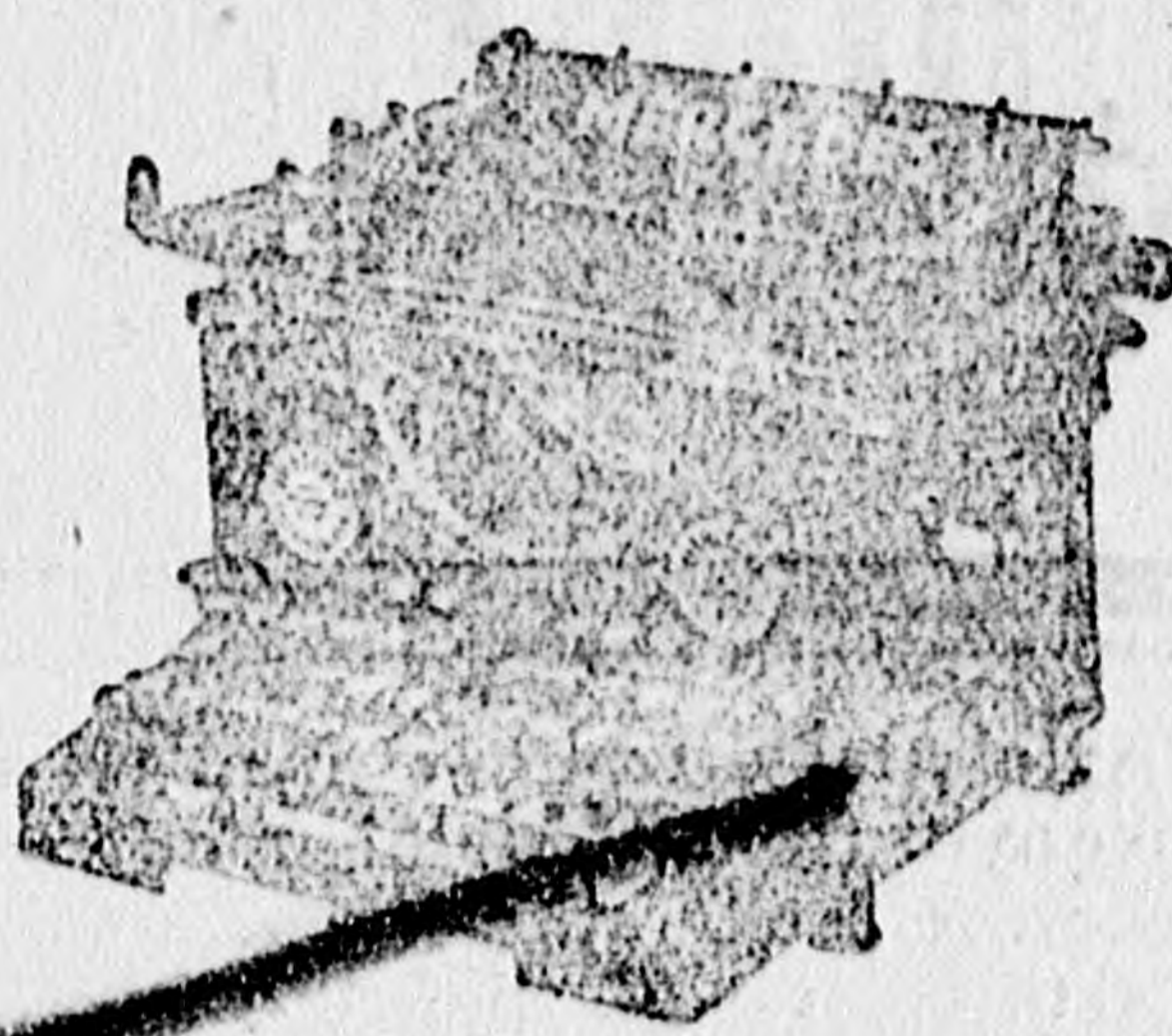
Vel-Bečkerek

Wilson tér 3.

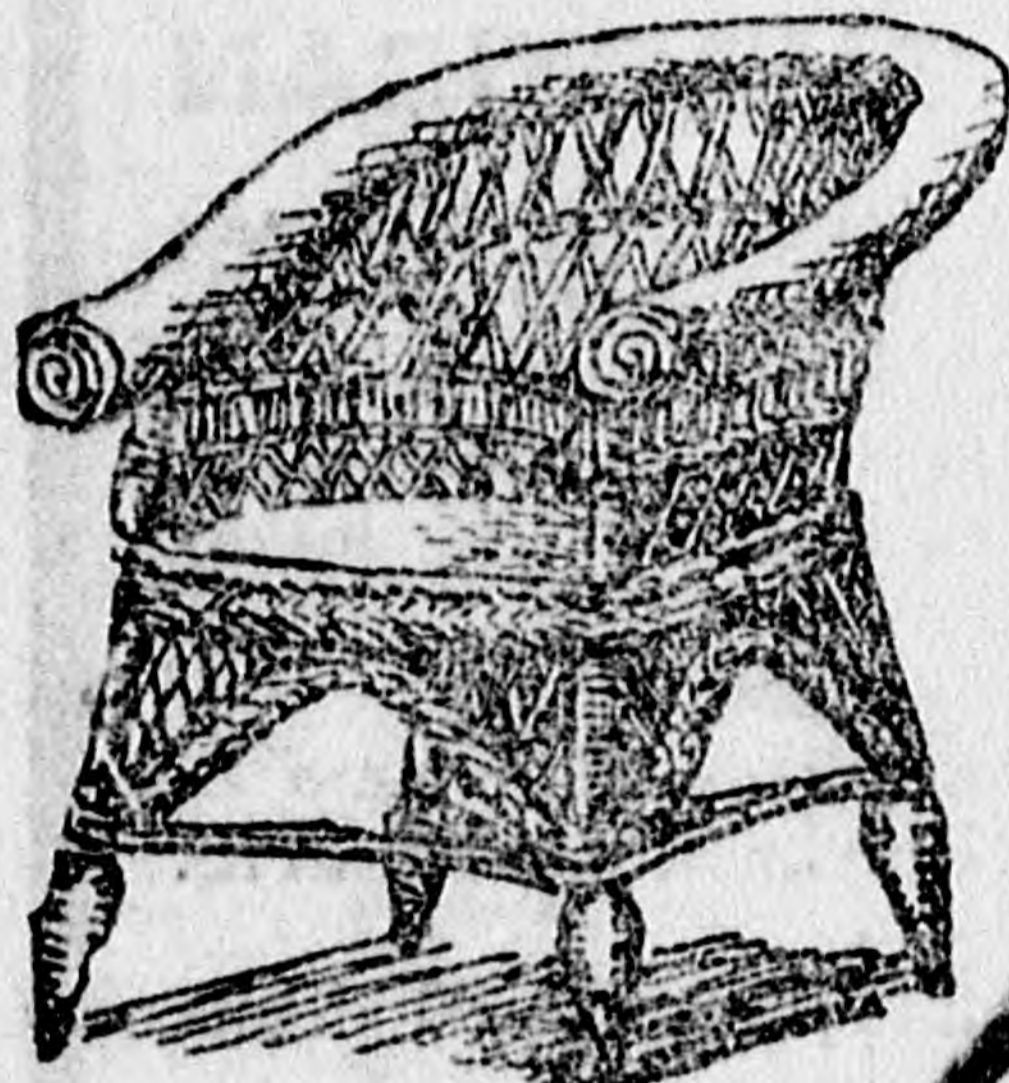
Sürgönyeim: Transoceanik V. Bečkerek

CSAK MERCEDES

kicserélhető betűzetű írógépen írjon, mely így szétszedhető:

SHS. vezérképviselet WILHEIM S. és FIA, SUBOTICA

Saját készítésű

kerti butorok,

virág- és női munkálművek, irodai butorok, acéi fonott kosarak, székek, asztalok gyékény, szalma vagy vesszőből, a legmagasabb igényeknek megfelelően versenyképes áron

Major és Társa

Subotica, Cara Dušana ul. 6
 Vass Ádám vendéglőjével szemben.

Javításokat olcsón, gyorsan és pontosan eszközöl!

Telefon 508.

A Subotička Električna Željeznica i Osvetljenje D. D. központi üzletében, Kostina ul. 1., a következő motorok kaphatók:

- 2 motor 1, 2 HP-es
- 1 motor 2 HP-es
- 1 motor 3, 5 HP-es
- 1 motor 5 HP-es

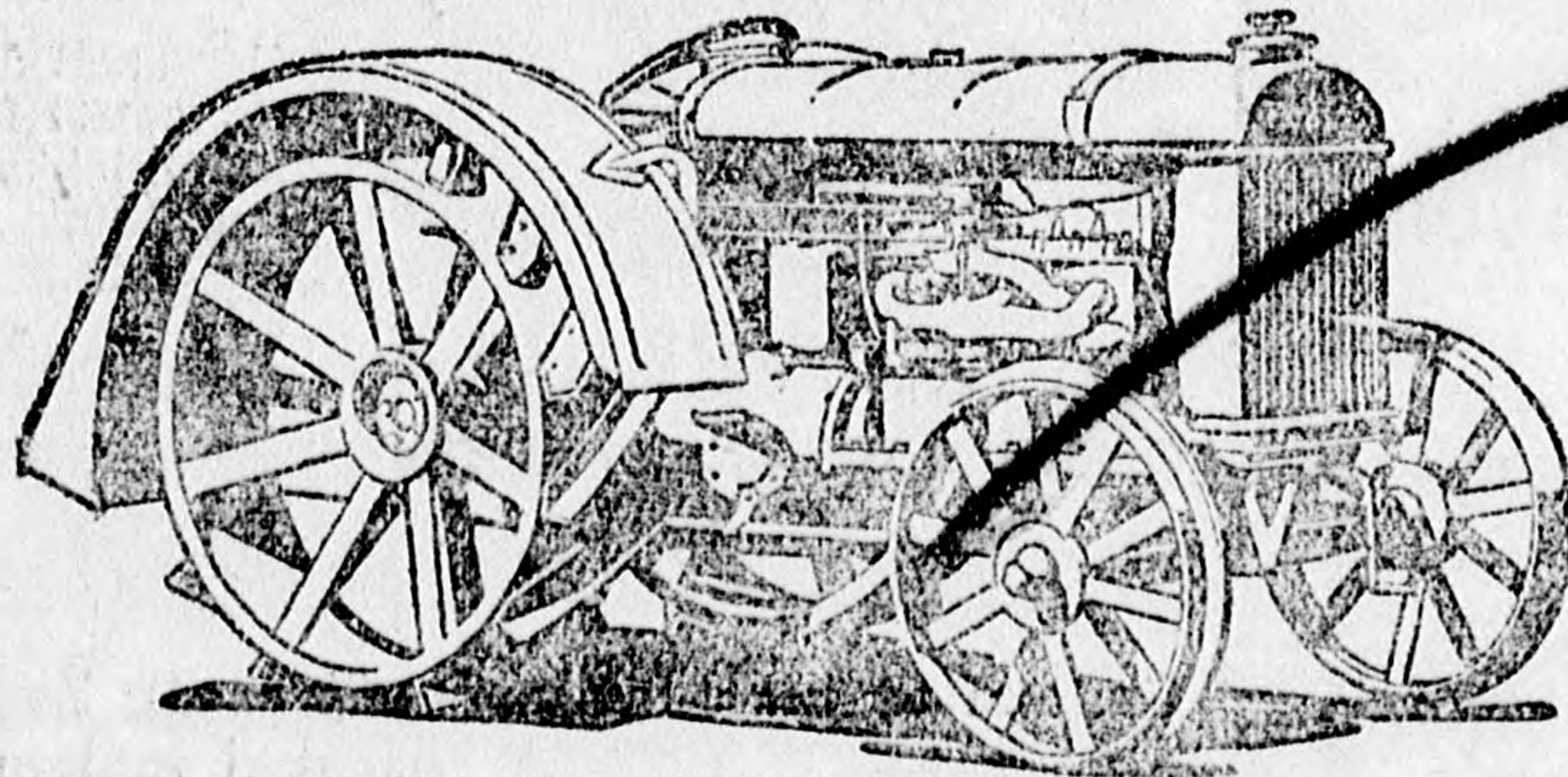
Ajánljuk tisztelt fogyasztóinknak, akiknek motorra van szükségük, hogy szíveskedjenek hozzánk fordulni, minthogy nálunk állandóan vannak raktáron világhírű AEG motorok. Ezeknek a motoroknak semmi nemű ajánlásra nincs szükségük, minthogy ezek ismertek a világ legjobb motorjai.

Villamos világítási és motorszereléseket tökéletesen és olcsón végzünk. Nálunk a legjobb árut legolcsóbb áron szerezheti be.

SUBOTIČKA ELEKTRIČNA ŽELJEZNICA I OSVETLENJE D. D.

LINCOLN Ford FORDSON
CARS · TRUCKS · TRACTORS

Fordson
 THE UNIVERSAL TRACTOR

Mielőtt autót vagy Fordson Traktort vásárol, kérjen ajánlatot és tekintse meg a fenti cég raktárát és garage-át, hol minden tekintetben kimerítő és szakszerű felvilágosítást kap. Különösen sok éven keresztül a saját gazdaságában Fordson Traktorral, Oliver és Sack-féle ekékkel nyert tapasztalatok és meggyőződések a cégtulajdonosokat arra vezették, hogy a Fordson Traktort minél nagyobb körökben bevezessék és a gazdákat sokoldalú használhatóságáról, idő és pénz megtakarításáról és a termelés fokozásáról meggyőzzék. Fordson Traktor szánt, vet, arat, csépel, vontat, továbbá elvégzi gazdaságok és egész üzemek összes munkáit, használható épügy hajtóerőnek, mint vontatóerőnek.

Michelin pneuk, eredeti Ford és Vacuum auto- és motorolajok, Fordson petroleum, valamint az összes alkatrészek és autófelszerelések nagy raktára és legelőnyösebb beszerzési forrása.

Javitóműhely

AUTOGARAGE

Benzin- és olajjállomás

Állandó soffitánfolyam, gyakorlati és műszaki kiképzés okl. gépészmérnökök vezetésével

AMERICAN AUTO

WEIGAND & Co. SUBOTICA

Telefon 4-47

Paje Kujundžićeva ul. 4.

Telefon 4-47

Nagy Várjas A. Rókus

asztalosmester

Vl. Vukovićeva ulica 38
 (Csirkepinánál)

Készít: épület-, portál-, bolti-, irodai berendezést modern, izléses, gazdaságos kiviteiben.

Ajánlja saját készített kész bútort

Kisebbségi munkákhoz szükséges ajtókat és ablakokat mindenkor raktárról kaphatók.

Méréselt áraitmról tessék meggyőződni!

SZEMÜVEGEK

MINDEN KIVITELBEN

Schvab Albert

órák, ékszerész, optikusnál
 VEL-BEČKEREK
 Aleksandrova ulica
 Fali és zsebórák, modern, izléses ékszerek.
JAVÍTÁSOK pontosan.

Okl. építőmester

megbízható biztos kalkuláló, ugy az építészvezetésben, mint a tervezés és elszámolásban, valamint a vasbeton építésben otthon van homoly társat keres vidéki városban. Preduzimacka prava van. Cím a kiadóban. 6178

ELADÓ

egy 8 HP magánjáró cséplőgarnitúra MAV. gyártmány Lanz-kazánmal továbbá 2 pár 42" és 3 darab radialszita. Megtekinthető bármikor Pároški Pajo, Turja

Eladó

kisebbségi parcellán is Szegedtől 3 kilométernyire 250 föld szántó, gazdasági épületek, lakóházak. Közelebbi értesítést ad dr. A. Magarašević ügyvéd, Subotica

6179

JEGYGYŰRÖKET

és menyasszonyi ajándékokat a legolcsóbban vásárolhat

Ádám ékszerésznél

Subotica, Rudićeva ulica 6.
 Sugár-ház. 3769

Prima szemüvegek, ingaórák, valamint ebédülő órák, tokhoz modern ütőre berendezett szerkezetek kaphatók

Markovics Ferenc ékszerésznél Sombor, Kralj Petra ul. 6.